

თავი 3

სიტყუაჲ ესე: „პირველითგან იყო სიტყუაჲ“ (1,1).

უკუეთუმცა იოვანეს ეგულებოდა ჩუენდა მომართ სიტყუად და თვსთა თქუმულთა თხრობად, ჩუენდა კეთილ იყო, რადთამცა ნათესავიცა მისი და აღზრდილობად და მამული ვთქუთ. ვინათგან უკუე არა იგი, არამედ ღმერთი მისითა პირითა იტყვს ბუნებასა კაცთასა, ან არა საჯმარ არს თქუმად ამისთვის, და უფროდსად ესრეთცა არავე უჯმარ არს, არამედ ფრიადცა საჯმარ. რამეთუ რაჟამს სცნა, თუ ვინ იყო და ვინაჲ, ანუ ვითარი, და მერმე გესმეს ჳმად მისი და იხილო ესევეითარი იგი სიბრძნე, მაშინ სცნა კეთილად, ვითარმედ არა მისნი არიან სიტყუანი ესე, არამედ საღმრთოჲსა მის ძალისა, რომელმან აღძრა სული მისი.

ვიხილოთ უკუე, ვინაჲ არს. რამეთუ არს იგი დაბისა ფრიად მცირისაჲ და ქუეყანისა უნდოდაჲ, რომელი არარას კეთილსა გამოიღებდა, რამეთუ გალილეასა შეასმენდეს მნიგნობარნი და იტყოდეს: „იხილეთ, რამეთუ გალილეათ წინანსწარმეტყუელი არა აღდგომილ არს“.¹ და იტყოდა ჭემმარიტი იგიცა ისრაიტელი, ვითარმედ: „ნაზარეთით შესაძლებელ არსა კეთილისა რადსამე ყოფად?“² და ამის ესევეითარისა ქუეყანისაჲ იყო ნეტარი ესე, ხოლო მამისა გლახაკისა მეთევზურისაჲ, ტბასა შინა მცირესა იქცეოდეს და კერვიდეს ბადეთა, რომელ ესეცა სიგლახაკისა სასწაული არს; და ესრეთ მიუწოდა მას ქრისტემან ძმასა მისსა თანა. ხოლო სწავლისათვს რადლა საჯმარ არს თქუმად? რამეთუ თვთ ამას ჳელოვნებასა მეთევზურობისასა ფრიადი უსწავლელობაჲ შეუდგს, რამეთუ რომელი-იგი მარადის მეთევზურობასა შინა იყო, ოდესმცა ესწავა წერილისაჲ რადმე? და ესრეთ ამან მეთევზურმან, რომელი ტბათა შინა იქცეოდა და თევზთა თანა; ბეთსაიდათ გალილეაჲსა მოსრულ იყო მამისა გლახაკისა ძმ და გლახაკი ფრიად და უსწავლელი სრულიად, რომელსა არცა პირველ ესწავა წერილისაჲ, არცა უკუანაჲსკნელ ისწავა, ვინათგან შეუდგა ქრისტესა.

ვიხილოთ, თუ რასა იტყვს, ანუ რომელთა საქმეთათვს? ნუუკუე უნდოსა რასმე იტყვსა და მეთევზურობისათვს და საქმეთა სოფლისათა, რამეთუ ესე არიან სიტყუანი მეთევზურთანი? გარნა ამან არცა ერთი თქუა ამათგანი, არცა გუესმა ესევეითარი რადმე მისგან, არამედ გუესმნეს მის მიერ სიტყუანი ზეცისანი, რომელნი არავინ სადა ცნნა უწინარჳს მისა, რამეთუ ესევეითართა სწავლათა მაღალთა მოსრულ არს ან თქუმად ჩუენდა, ვითარცა ჭემმარიტად საუნჯეთაგან სულისა ნმიდისათა, ვითარმცა ან ოდენ მოსრულ იყო ზეცით, და უფროდსად ცათა შინა მყოფთაცა ყოველთავე არა უწყოდეს ესე, ვითარცა ზემო ვთქუთ.

¹ იოან. 7,52. ² იოან. 1,46.

ან უკუე ესე არიან სიტყუანი მეთევზისანი? ანუ მრავლისმეტყუელთა მათ რიტორთა თქუეს სადა ესევეთარი რადმე, ანუ ფილოსოფოსთა და სიბრძნისგამომეტყუელთა? ნუ იყოფინ! რამეთუ ესე საქმე არა კაცობრივისა ბუნებისად არს: უხრწნელისა მისთვის და ნეტარისა ბუნებისა ესრეთ სიბრძნისმეტყუელებად და ძალთა მათთვის და გარემო მისა მდგომარეთა, უკუდავებისათვს და ცხორებისა საუკუნოვსა, ბუნებისათვს წორცთავსა მოკუდავთა და უკუანაფსკნელ უკუდავ-ყოფადთა, სატანჯ-ველისათვს და საუკუნოვსა სამშჯავროვსა და საშველთა მათთვის ყოფადთა, სიტყუათათვს და საქმეთა და გულისზრახვათა; და თუ რად არს კაცი, ანუ რად არს სოფელი, ანუ თუ რად არს ქემმარიტად კაცი, და რად არს, რომელსა ეგონოს, ვითარმედ კაცი არს, და იგი არა იყოს, ანუ თუ რად არს უკეთურებად, და რად არს სათნოებად.

რამეთუ ამათგანი რომელიმე გამოიძიეს პლატონ და პითალორა ფილოსოფოსთა, რამეთუ სხუათა მათ არცა ვაწსენებ ფილოსოფოსთა, არამედ ვინაფთგან თავნი ესე მათნი ესრეთ გამოჩნდეს, სხუათათვს რად სთქუა? რამეთუ იქმნეს ესენი საცინელ და საკიცხელ, ვითარცა ყრმანი მცირენი, რომელთა ინებეს აღწერად სიტყუათა სწავლისათა და ყოველი საძაგელებად მათ შინა დაანესეს, ხოლო სულისათვს თქუეს, – გარნა ვითარ მიგითხრა მათი იგი ამოებად, რაოდენნი გმობანი წარმოთქუნეს? – რამეთუ მუმლად და ბუზუად და ძეძუად უწოდდეს სულსა კაცისასა ყოფად და ღმერთსა ჰგომობდეს. და არა ესე ოდენ არს მათი საცინელ, არამედ ესეცა, რომელ, ვითარცა ზღუასა შინა მღელვარენი, ვეროდეს დგანან ერთსა სიტყუასა ზედა, არამედ სხუად და სხუად იქცევიან ცთომილთა გონებათაგან. გარნა მეთევზური ესე არა ესრეთ არს, არამედ ყოველსავე მტკიცედ იტყვს და, ვითარცა კლდესა ზედა დამყარებული, არასადაფთ შეირყევის, რამეთუ უხილავთა მხილველ იქმნა და ყოველთა მეუფე აქუნდა თავსა შორის თვსსა მეთყუელად. და ამისთვის არად კაცობრივი იყო მის თანა, არამედ ყოველივე საღმერთოდ.

ხოლო იგინი, ვითარცა კაცი, რომელი არაოდეს წინაშე მეფისა მისრულ არნ, არამედ გარე სოფლებსა შინა იქცევიან, და ინების თქუმად საქმეთათვს პალატისათა. ესრეთვე იგინი შესცთეს, ვინაფთგან უხილავთათვს ინებეს თქუმად, და ცთომასა მას შინა ურთიერთას წინააღუდგებიან, და არა ურთიერთას ოდენ, არამედ თავთა თვსთაცა.

ხოლო ამან უსწავლელმან მადლითა მადლისაფთა თქუა ყოველი ქემმარიტებად, რამეთუ დაღაცათუ ბევრეულგზის გუეცინოდიან წარმართნი უსწავლელობისათვს, არავე მრცხუენის თქუმად, ვითარმედ უსწავლელი იყო, და რაოდენცა მისი უსწავლელობად გამოჩნდეს, ეგოდენად ჩუენნი საქმენი განბრწყინდებიან. რაჟამს ბარბაროზი იგი და უსწავლელი ესევეთართა სიტყუათა იტყოდის, რომელნი ვერვინ სადა კაცთა-

განმან გულისხმა-ყვნა, და არა ოდენ იტყვს, არამედ ყოველთავე დაარ-
წმუნებს, რომელთა ესმოდიან სიტყუანი მისნი, რომელ-ესე სასწაული
არს საღმრთოჲსა მადლისაჲ, ვის არა უკვრდეს ძალი იგი მის თანა დამკვ-
დრებული? რამეთუ ამან ნეტარმან სახარებისა მიერ ყოველი სოფელი
დაიპყრა, ხოლო ჴორცითა იყოფოდა ასიას შინა, რომელსა შინა პირველ
იყო საწარმართოდ იგი საფილოსოფოსოდ, და მუნ მყოფმან ამან ნეტარ-
მან შეაძრწუნნა ეშმაკნი და ბნელი მათი განაქარვა და თავნი მათთა
ქალაქთანი დააქცინა და სულითა მივიდა სოფელსა მას, სადა ჯერ-არს
მისი და მსგავსთა მისთა დამკვდრებაჲ, რამეთუ წარმართთაჲ ყოველივე
დაიწსნა და წარწდა, ხოლო ამისი ყოველი ბრწყინავს; რამეთუ ვინათგან
ესე და სხუანი იგი მეთევზურნი და მოციქულნი გამოჩნდეს, მიერთგან
პლატონისი და პითალორადსი ყოველივე წარწდა, და არცა სახელი მათი
იციან მრავალთა, რომელნი მძლავრნიცა იყვნეს და მდიდარნი იგი და
გრძნებით მოქმედნი ყოვლისანივე, რომელთა არარაჲ კეთილი ასწავეს
კაცთა, არამედ ყოველივე ბოროტი. ამისთვის დაშრტა მათი საწსენებელი
და წარწდა სრულიად სამართლად და ჯეროვნად, ხოლო ამისნი ბრწყინ-
ვენ და საცნაურ არიან მეგვტებელთა შორის და ჰინდოთა და სპარსთა და
ეთიოპელთა და ბარბაროზთა, და სხუათა მრავალთა ენათა უთარგმნიან
სიტყუანი მისნი თქსსა ენასა, და უსწავლელისა მის მიერ ისწავეს კაცთა
ბარბაროზთა უგუნურთა სიბრძნე ფრიადი.

ამისთვისცა კეთილად სამე ვიტყოდე, ვითარმედ სახილველ მისა იქმნა
ყოველი სოფელი, რამეთუ არა სიტყუათა შემკობისათს იყო სწრაფად
მისი, არამედ ამისთვის, რადთამცა ოდენ ასწავა კაცთა სათნოებაჲ და სა-
რწმუნოებაჲ მართალი და აღამაღლნამცა ქუეყანით ზეცად. ამისთვისცა
არა ბნელსა შინა დაფარა ძალი სიტყუათა თქსთაჲ, ვითარცა მათ ქმნეს,
– რამეთუ ბოროტი იყვნეს სიტყუანი მათნი, ამისთვის ენება დამალვად
მათი სიძნელითა მით სიტყუათაჲთა, – არამედ ამისნი სწავლანი უფროჲს
მზისა ბრწყინვენ. ამისთვისცა „ყოველსა ქუეყანასა განწდა ჳმად მისი და
კიდეთა სოფლისათა – სიტყუანი მისნი“;¹ რამეთუ არა ქმნა ამან საეშმა-
კონი საქმენი მათნი, არამედ ესრეთ ადვილ-ყო სიტყუად თქსი, ვიდრელა
ყრმათაცა მცირეთა მიერ საცნაურ არიან, რამეთუ ჭეშმარიტი არიან და
საწმარ ყოველთათს, და საქმენი მოწამე არიან, და ყოველი სოფელი
მოიზიდა მისა მიმართ და განგუათავისუფლნა ყოველთა ბოროტთა-
გან სიტყვთა თქსითა. ამისთვისცა უადვილწსად გუაქუს სიკუდილი, ვი-
დრელა სწავლათა მისთაგან განშორებაჲ. და ამის ყოვლისა მიერ საც-
ნაურ არს, ვითარმედ არარაჲ არს მის თანა კაცობრივი, არამედ ყოვე-
ლივე ღმრთისამიერი, მისისა მის წმიდისა სულისა მიერ ჩუენდა მოსრუ-

---

¹ შდრ. ფსალმ. 18,5.

ლი, არამედ არა არს აქა ამოდ სიტყუათა სიმრავლჳ და შეწყობილებაჲ უსარგებლოდ, არამედ ძალი უძლეველი სარწმუნოებისა მართლისაჲ და საუნჯჳ ურიცხუთა კეთილთაჲ.

ხოლო ამათა მათ ფილოსოფოსთა თქუმულნი ვითარცა სამარენი არიან, გარეთ შემკულნი და შინაგან სიმყრალითა სავსენი.¹ უკუეთუ სიტყუათა შეწყობილებაჲ აღილო, იხილო მუნ ფრიადი სიმყრალჳ საქმეთაჲ და საძაგელებაჲ ურიცხვ; და უფროჲსად, რაჟამს სულისათჳს იტყოდიან და უზომოდ პატივ-სცემენ მას, და მერმე მოიქცევიან და ჰგმობენ მას. რამეთუ ესრეთ არს ეშმაკისა საბრჯჳ, რომელ არასადა უტეობს საზომსა ზედა დადგომად, არამედ ანუ უზეშთაჲს ზომისა აღამაღლებს, ანუ უზეშთაჲს ზომისა დაამდაბლებს მორჩილთა მისთა. არამედ ჩუენ დაუტევნეთ მათთა საქმეთა ბილწებანი, რამეთუ ესეცა, რომელ ვთქუთ, მათთჳს უწმარვე იყო, გარნა რაჲთა სცნათ მათი იგი ბილწებაჲ. არამედ ან ჩუენთა ამათ სიტყუათა ვინყოთ თქუმად, რომელნი ზეცით მოივლინენ ჩუენდა, და არარაჲ არს მათ შორის კაცობრივი.

ხოლო ან მოვედით და სიტყუანი იგი შორის შემოვიხუნეთ, რომლისათჳს პირველცა გვედრე და ანცა გვედრები, რაჲთა კეთილად ისმინოთ, რაჲ არს უკუე დანყებაჲ სიტყუათა ამათ მახარებელისათაჲ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „პირველითგან იყო სიტყუაჲ, და სიტყუაჲ იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუაჲ იგი“ (1,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იხილეა კადნიერებაჲ ესე და ჳელმნიფებაჲ დიდი? ვითარ არცა იჭუეულად, არცა ორგულებით, არამედ განჩინებით ქადაგა ჭეშმარიტებაჲ? რამეთუ ესე არს საქმე მოძღურისა კეთილისაჲ, რაჲთა არა უძღურებით იყოს სიტყუასა ზედა თჳსსა და იჭუეულად.

უკუეთუ კულა, რომელი-იგი სხუათა ასწავებდეს, და მას სხჳსა მიერ უწმდეს განმტკიცებაჲ, იგი არა მოძღუარი არს, არამედ მონაფჳ. უკუეთუ კულა იტყოდის ვინმე: რაჲსათჳს პირველი იგი მიზეზი დაუტევაო და მეყსეულად მეორისა მიზეზისათჳს ინყო სიტყუად? ხოლო ჩუენ პირველისა და მეორისა თქუმაჲ დაუტეოთ, რამეთუ არა ჩუენი არს ესე საქმჳ, რამეთუ ღმერთი რიცხჳსა უზეშთაჲს არს და ჟამთა ბუნებისა. ამისთჳს ესეცა დაუტეოთ, და ჩუენ აღვიარებთ მამასა უშობელსა და ძესა მამისაგან შობილსა.

ხოლო უკუეთუ გუეტყოდის მეტყუელი იგი, ვითარმედ: ჰე, ესრეთ არს, გარნა რაჲსათჳს მამად დაუტევა და ძისათჳს იტყჳს? ვიტყვოთ, ვითარმედ: ამისთჳს, რამეთუ მამად ყოველთა მიერ საცნაურ იყო, დაღაცათუ არა ვითარცა მამად, არამედ ვითარცა ღმერთი, ხოლო მხოლოდ-შობილი ძჳ ჯერეთ უმეცარ იყო სოფელსა შინა, და ამისთჳს სამართლად

¹ შდრ. მათ. 23,27.

ინყო დასაბამსავე სიტყვასა, რადთამცა მეცნიერებად ძისად ასწავა უსწავლელთა მათ.

და კუალად ესეცა გულისხმა-ყავ, რამეთუ მამადცა არავე დაიდუმა სიტყუათა ამათ შინა, და იხილე შეწყობილებად ესე სულიერი, რამეთუ იხილნა კაცნი, ვითარმედ უწინარეს ყოვლისა ღმერთსა პატივ-სცემდეს და უპირატვს ყოველთა აქუნდა იგი. ამისთვის ესრეთ ყო დასაბამი სიტყვსა თვისსად და წინარე ღმრთად იტყვს მას, ამისთვის „სიტყუად“ უწესს მას, რამეთუ ვინადთგან ეგულეობდა სწავლად ჩუენდა, ვითარმედ ესე „სიტყუად“ მხოლოდშობილი არს ძვ ღმრთისად, რადთა არავინ ვნებული შობად გულისხმა-ყოს, ამისთვის წინადთვე სახელითა ამით სიტყვსადთა დაჰყვნა ბოროტი იგი იჭვ, რამეთუ მოასწავა მამისაგან შობად ძისად და უვნებელობადცა.

ჰხედავა, რამეთუ, ვითარცა ვთქუ, არცა მამად დაიდუმა ძისათვის თქუმულთა ამათ სიტყუათა შინა? უკუეთუ კულა არცა კმა არიან ესე სახენი ყოვლისავე გამოცხადებულად თქუმად, ნუვე გიკვრს, რამეთუ ღმრთისათვის არს სიტყუად ჩუენი, რომლისათვის არცა თქუმად, ვერცა გულისხმის-ყოფად ვინ შემძლებელ არს ჯერისაებრ. ამისთვის ესეცა ესრეთ არსებისა სახელსა არასადა ავსენებს, რამეთუ არცა შესაძლებელ არს თქუმად, თუ რად არს არსებად ღმრთისად, არამედ ყოველსა ადგილსა საქმეთა მიერ მისთა გვჩუენებს მას, რამეთუ რომელი-ესე აქა „სიტყუად“ თქუა, შემდგომად მცირედისა იხილო, ვითარ იტყოდის „ნათლად“, და „ნათელსა“ მას კუალად უწოდის „ცხორება“. ხოლო არა ესრეთ ამის მიზეზისათვის ოდენ სახელ-სდვა ესრეთ, არამედ ამისთვისცა, რამეთუ ვინადთგან ეგულეობდა მამისათვის სიტყუად ჩუენდა მომართ, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „ყოველი, რაოდენი მესმა მამისაგან, გითხარ თქუენ“.¹

ხოლო უწესს მას „ნათლად“ და „ცხორებად“, რომელმან-იგი გულისხმის-ყოფისა ნათელი მოგუანიჭა ჩუენ და მისმიერი ცხორებად. და ყოველით არა კმა არს ერთი სახელი, რადთამცა გუასწავა ღმრთისათვის, არცა ორი და სამი, არამედ კეთილ არს, უკუეთუ მრავალთა მიერ სახელთა ვისწაოთ მცირედი რადმე მისთვის.

„სიტყუად“ უკუე უწოდა მას, რადთა უვნებელი იგი შობად მოასწაოს. ჰხედავა, რამეთუ არა ამოდ ვიტყოდე, ვითარმედ ზეცით გუეტყვს ჩუენ ესე მახარებელი? ჰხედავა, დანყებასავე სადა აღიყვანა სული და გონებად მსმენელთად? რამეთუ უზეშთაჲს ყოველთა ხილულთასა აღიყვანა იგი და უპირატვს მოაქცია ქუეყანისა და ზღვსა და ცისა, უზეშთაჲს აღიყვანა ანგელოზთასა, უზეშთაჲს ქერობინთა და სერაბინთასა, უზეშთაჲს

---

¹ იოან. 15,15.

საყდართა და მთავრობათა და წელმნიფებათასა და უზეშთაჲს ყო ყოველისა დაბადებულისა.

ხოლო რაჟამს ესევეთარსა სიმაღლესა აღიყვანა, ნუუკუე შემძლებელ იქმნა მუნ დასრულებად ამაღლებასა მას? ნუ იყოფინ! არამედ ვითარცა ვინმე აღილის კაცი მდგომარჲ კიდესა ზღვსასა, რომელი ჰხედავენ ქალაქთა და ჭალაკთა და ნავთსაყუდელთა, და შეიყვანის გულსა ზღვსასა ჩუენებად უზეშთაესთა საქმეთა, და სიმყრალისა მისგან განიყვანის და აღამაღლის ფრიად, ხოლო დასასრული ზღვსა მის ხილვათად ვერ პოვის, არამედ შთავარდის გონებად კაცისად მის დაუსრულებელთა ხილვათა შინა, ეგრეთვე ყო მახარებელმან ამან, რამეთუ უზეშთაჲს ყოველთა დაბადებულთასა აღგუამაღლნა, და საუკუნეთა მათ მიმართ უზეშთაჲს-თასა მიგკყვანნა, და დაუტევა სახედველი ჩუენი აღპყრობილად, და არარად მოგუცა დასასრული სიმაღლისა მის, რამეთუ არცა არს დასასრული. რამეთუ აღვალს გონებად პირველითგანისა მის მიმართ და მერმე ეძიებს, თუ რომელი პირველი არს, და მერმე ჰპოებს სიტყუასა მას, ვითარმედ „იყო“, და ესე სადაცა წარვიდეს, გონებად წინაუსწრობს მას, და ვერსადა დადგების გულისსიტყუად, არამედ ჰხედავს აღპყრობილად და ვერსადა ჰპოებს დადგომასა, მერმე დაშურების და აქავე მოიქცევის, რამეთუ სიტყუად ესე, ვითარმედ: „პირველითგან იყო“, სხუად არარად არს, არამედ სამარადისოჲსა მის ყოფისა მომასწავებელი არს.

იხილვა სიბრძნისმეტყუელება ჭემმარიტი და სიტყუანი საღმრთონი? რამეთუ გკჩუენებს ჩუენ ჭემმარიტსა მას ღმერთსა, რომლისა უპირატჲს არავინ არს, რამეთუ იგი არს მეუფჲ და შემოქმედი ყოველთად, და ყოველნი შემდგომად მისა არიან, და იგი მხოლოდ არს პირველ ყოველთა საუკუნეთა.

სწავლად ა*

კრძალულებისათჳს ეკლესიასა შინა

მენება სხუათა მრავალთა სიტყუათა თქუმად, გარნა ნუუკუე დამაშურალ იყოს გონებად თქუენი. ამისთჳს უკუე მნებავს, რადთა მცირედ რადმე გასწაო სარგებელი თქუენი და ესრეთ დავიდუმო, რამეთუ ვიცნი მრავალნი ესრეთ სულმოკლექმნილნი სიმრავლისათჳს სიტყუათა ამათ საღმრთოთაჲსა, არამედ ესე იქმნების, რაჟამს სული დამძიმებულ იყოს

* ასეა ტექსტის გამოსაცემად გამოყენებულ ხელნაწერებში: თავი ა „სწავლად“ გარეშეა წარმოდგენილი, თავ ბ-ს მოსდევს სწავლად ა, თავ გ-ს – სწავლად გ და ა.შ., ასე რომ, უკვე გ თავიდან მოყოლებული, ყოველი სწავლის სათვალავი ემთხვევა მისი შესაბამისი თავის სათვალავს.

მრავალთა ტკრთთაგან სოფლისათა. ვითარცა თუალი რაჟამს წმიდა იყოს, კეთილად ჰხედავს და არა მოუძღურდების ადრე განცდად წულილთა ნივთთა, უკუეთუ კულა სენი რაჟამე თავისაგან მოინიოს მათ ზედა და სისხლისსახე სიბნელე მოეფინოს გუგასა ზედა, ზრქელთაცა გუამთა ვერ ძალ-უც ადვილად ხედვად. ეგრეთვე არს სული: რაჟამს წმიდა იყოს და უვნებელ, კეთილად ჰხედავს, ვინაცა ენებოს, ხოლო რაჟამს მრავალთა ვნებათაგან შეიმრღვოს და წარწყმიდოს სათნოებაჲ თვისი, მერმე ვერცა ერთისა მალლისა საქმისა მიმართ ძალ-უც ხედვად, არამედ ადრე დაშურების და დაეცემის და დაუტეობს სათნოებასა და არღარა ჴელ-ჰყოფს მისდა სურვილით.

ხოლო თქუენ წუმცა ესრეთ ხართ, არამედ განიფრთხვენით გონებანი თქუენნი, რაჟამა არა ესრეთ გესმეს, ვითარცა ურწმუნოთა ჰურიათა პავლეს მიერ, რამეთუ მათდა მიმართ თქუა, ვითარმედ: „მრავალ არს სიტყუაჲ და ძნიად სათარგმანებელ“.¹ არა თუ იგი სიტყუაჲ ესრეთ იყო, არამედ იგინი დაწსნილ იყვნეს სმენად, რამეთუ უდებსა და დაწსნილსა ადრე მოეწყინების და მცირედი დიდად უჩნს და ადვილი – ძნელად. გარნა წუმცა ვინ არს აქა ესევეთარი, არამედ ყოველივე ზრუნვაჲ განაგდეთ სოფლისაჲ და ესრეთ განკრძალულად ისმენდით ამათ სიტყუათა.

რამეთუ რაჟამს გულისთქუმად ვნებათაჲ იყოს კაცისა თანა, ვერღარა ძალ-უც გულისთქუმისა საღმრთოესა სიტყუათაჲსა პოვნად, რამეთუ არცა კმა არს ერთი სული მრავალთა გულისთქუმათა მოგებად, არამედ ერთი მეორესა ავნებს და განჰლევს მას. რამეთუ რაჟამს ძმ ერთი უვინ კაცსა, ყოველი სიყუარული მისი მისა მიმართ არს; უკუეთუ კუალად სხუადცა ესკს, მოუძღურდის ერთისა მის მიმართ სიყუარული და განიყვის მეორისა მის მიმართ. ხოლო უკუეთუ სადალა ესე ბუნებითი მძლავრებაჲ არს და საყუარელნი იგი თვისნი არიან ორნივე, და ესრეთ არს აქა, რაჟამა ვთქუათ გულისთქუმათათკს ნებსითთა, და უფროესად, რაჟამს გულისთქუმანი იგი ურთიერთას წინააღმდეგომ იყვნენ, ვითარ-ესე სულიერი გულისთქუმად და ვნებაჲ ურთიერთას წინააღმდეგომ არიან?

არა უწყითა, ძმანო, რაჟამს აქა შემოვიდოდით, ცად შევალთ? არა ადგილითა ვიტყვ, არამედ ძალითა და გონებითა, რამეთუ შესაძლებელ არს ქუეყანასა ყოფითა ცათა შინა ყოფად და მათ სიკეთეთა განცდაჲ. ან უკუე ცათა შინა ქუეყანისასა ნუვინ შემოიღებს, წუმცა ვინ აქა მდგომარეთაგანი სოფლისასა ზრუნავს და სახლსა თვისსა, რამეთუ მუნ რაჟამს მიხვდეთ, თანაგაც, რაჟამა აქაჲთ მიღებულსა სარგებელსა იტყოდით და არა რაჟამა მუნ ქმნილთა საქმეთა აქა იწსენებდეთ. რამეთუ ამისთკს შემოვალთ წმიდასა ამას ადგილსა, რაჟამა განვიბანეთ ბინნი ცოდ-

---

¹ებრ. 5,11.

ვათანი. უკუეთუ კულა აქა შინა მასვე ბილწებასა შინა ვართ, უმჯობეს არს ყოლადვე არა შემოსლვაჲ აქა. ნუმცა ვინ უკუე ეკლესიასა შინა სოფლისასა ზრუნავს, არამედ უფროჲსად სოფელსა შინა ეკლესიისასა იწსენებდით. უფროჲს ყოვლისა ესე იყავნ პატიოსან, რამეთუ ესე სული-საჲ არს, ხოლო იგი – ჯორცთაჲ, და უფროჲსად აქა თქუმულნი სიტყუანი საღმრთონი სულსაცა და ჯორცთაცა სარგებელ არიან.

ამისთვის ჯერ-არს, რაჲთა ესე იყოს საქმედ ჩუენდა შინაგანადცა, ხოლო სხუად იგი ყოველი – გარენარად, რამეთუ ესე ამასცა ცხორებასა სარგებელ არს და მერმესაცა, ხოლო ვნებანი აქაცა მაწენებელ არიან და მუნცა; რამეთუ სახლი ესე სამკურნალოჲ არს, რომელი არა თუ საუკუნე-სა ოდენ გუასწავებს, არამედ საწუთროჲსასაცა, თუ ვითარ ვიყოფოდით, და რაჲცა გარე წყლულებაჲ მოგუეახლოს, აქა განვიკურნებდეთ. უკუე-თუ კულა სულისა წმიდისა სიტყუათა არა ვისმენდეთ, არა თუ ოდენ ვერ განვიკურნნეთ წყლულებათა ჩუენთაგან, და სხუადცა მოვილოთ. არა-მედ ვისმენდეთ სიტყუასა წიგნთასა მოსწრაფებით, რომელი მადლითა ღმრთისაჲთა ყოველსავე გამოგვცხადებს, და ძალ-გვც, უკუეთუ გუე-ნებოს, მცირედითა შრომითა ცნობად ძალსა მათსა, რაჲთა სხუათაცა ვასწავლიდეთ, რამეთუ დიდ არს მოციქული ესე, რომლისა სიტყუათა აღმოვიკითხავთ, და მაღალთა და დიდთა საქმეთა მეტყუელი უფროჲს სხუათასა.

ნუმცა უკუე გარენარად ვისმენთ, რამეთუ ამისთვის მცირედ-მცირედ გითხრობ თქუენ, რაჲთა შეუძლოთ ადვილად სწავლად ყოველსავე და არა დაგავინყდებოდის. გუეშინოდენ უკუე, ნუმცა ვიქმნებით თანამდებ ჳმისა მის, რომელი იტყვს: „უკუეთუმცა არა მოვედ და ვეტყოდე მათ, ცოდვაჲმცა არა აქუნდა“.¹ რამეთუ რაჲ არს სარგებელი სმენისაჲ, უკუე-თუ წარხვდეთ, და ვითარმცა არა გასმიოდა, ესრეთ არარაჲ იცოდით?

მოგუეცით უკუე ქუეყანაჲ კეთილი სათესავად, რაჲთა ჩუენ გულსმოდგინე ვიქმნნეთ თესვად, და რომელსა ეკალნი ჰქონან, აღატყი-ნენ მათ შორის ცეცხლი იგი სულისაჲ, რომლისა გული ფიცხელ და წი-ნაღმდგომ იყოს, განასუქენ იგი და ლბილ-ყავ მითვე ცეცხლითა. რომ-ელი გზასა ზედა არს და ყოველთა მიერ ვნებათა დაითრგუნვის, უშინაგა-ნესსა ადგილსა შევედინ და ნუ არს ყოველთა მიერ წარსატაცებელ, რაჲ-თა ყანანი თქუენნი შუებულ იყვნენ. და უკუეთუ ესრეთ ვისწრაფდეთ, დაღაცათუ მეყსა შინა არა, არამედ მცირედ-მცირედ ყოველთა ვნებათა-გან განვთავისუფლდეთ.

ვეკრძალნეთ უკუე, რაჲთა არა ჩუენთვისცა ითქუას, ვითარმედ: „ასპიტისა ყრუჲსანი არიან ყურნი მათნი“.² და ვითარ არა უარწს არს

¹ იოან. 15,22. ² შდრ. ფსალმ. 57,5.

მწეცთა და პირუტყუთასა, რომელი სიტყუათა ღმრთისათა არა ისმენდეს? და უკუეთუ კაცი იგი არს, რომელი სათნო-ეყოფოდის ღმერთსა, რომელი ყოლადვე სათნო-ყოფისა მისისა სიტყუათა არა ისმენდეს, იგი რაჲთა განყოფილ არს მწეცთაგან?

იხილე უკუე, ვითარ ბოროტ არს, რომელ ქრისტეს ჰნებავს, რაჲთამცა კაცთაგან ანგელოზად შეგუცვალნა, და ჩუენ კაცთაგან მწეცად შევიცვალენით, რამეთუ მუცლისა მონება და ვეცხლისმოყუარებისა მიერ უფლება და მრისხანება და სიძულილი – ესე ყოველი არა კაცისა არს, არამედ მწეცისა, და უარესიცა არს მწეცთა, რამეთუ მათ აქუს თითოეულსა სხუად და სხუად ვნება, და იგიცა ბუნებით.

ხოლო რაჲამს გონება თვისი წარინყმიდოს და მოქალაქობისაგან საღმრთოჲსა განვარდეს, არღარა ერთსა, არამედ ყოველთა ვნებათა ერევის და არა ერთსა მწეცსა მიემსგავსების, არამედ ყოველთა უბოროტეს იქმნების; და არღარა აქუს წყალობა, რამეთუ ნებისით შევიდა ბოროტსა. გარნა ამასმცა ერთსა ზედა ნურად სმენილ არს ესევეთარი, რამეთუ გურნამს თქუენთვს უმჯობესი და ამისთვს უმეტესად განგაკრძალებთ, რაჲთა ყოველნი მივინინეთ თავსა სათნოებათასა და მივემთხვნეთ კეთილთა მათ საუკუნეთა, რომელთა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა შუენის დიდება სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი 8

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: „პირველითგან იყო სიტყუა“ (1,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: განკრძალულად სმენისათვის არღარად საჭმარ არს თქუმად, რამეთუ თქუენ სწავლაჲ ჩემი საქმით აღასრულეთ, რომელნი-ეგე ესრეთ მოსწრაფე იქმნენით შემოკრებად და სმენად სიტყუათა ჩემთა, ვიდრელა შეაინრეთ ერთმანერთი შემოკრებად აქა და სმენად კეთილად და არა განეშორენით, ვიდრემდის აღასრულეთ სულიერი იგი კრებაჲ.

და ესე ყოველი სახც არს სიმჭურვალისაჲ მის, რომელი აქუს სულთა თქუენთა, არამედ ამისთვის გევედრები, რაჲთა ეგნეთ მაგასვე მოსწრაფე-ბასა ზედა და არა დაჰყსნდეთ, და ნუ ოდენ აქა, ეკლესიასა შინა, არამედ სახედცა მი-რაჲ-ხვდეთ, ნუ დასცხრებით თვთოეული სიტყუად მოყუსისა მიმართ, რაჲ აქა გასმიოდის, და კეთილსა ამას თესლსა აღაორძინებდით დაუცხრომელად, მოვიდოდეთ ამას წმიდასა ტაძარსა და ნუ ჰმიზებოთ საქმეთა უცალოებისათა. რამეთუ ბოროტ არს, უკუეთუ ცხენთა სარბი-ელსა განხვდოდით და არარაჲ არს უცალოებაჲ, ხოლო რაჲამს აქა მოხვ-დოდით, ყოველი უცალოებაჲ თქუენ ზედა მოიწვევის. და ვითარ არა გან-რისხნეს ღმერთი ამას ზედა? ნუ, ძმანო, ნუ ესრეთ, არამედ თქუენცა მოისწრაფდით აქა მოსლვად და შეილთაცა თქუენთა მოიყვანებდით, რა-მეთუ იგი ჰასაკი ჩჩვლთაჲ უმეტესად შემძლებელ არს მიღებად სწავლა-თა სიღბოესათვის ბუნებისა მათისა, ვითარცა ცვლმან ლბილმან მიიღის კეთილად ბეჭედი, და კუალად ამისთვისცა, რამეთუ ჰასაკსა მათსა აქუს ჟამი დამტკიცებისაჲ გინა თუ კეთილსა ზედა, გინა თუ ბოროტსა.

და უკუეთუ ვინ ისწრაფოს აწვე დაყენებად ბოროტისაგან და შეყვანებად კეთილსა, შეექმნას მათ სათნოებაჲ ბუნებად და არღარა ენე-ბოს კეთილისაგან მიდრეკად, რაჲამს ჩუეულებაჲ სათნოებისა მიმართ მიჰზიდვიდეს, და იქმნენ უპატიოსნცს ბერთასა, რამეთუ შეუძლებელ არს ამის ესევითარისა მოციქულისა სმენად და არაგანათლებაჲ გონე-ბისაჲ, გინა მამაკაცი იყოს, გინა თუ დედაკაცი, გინა თუ ყრმაჲ, რომე-ლი ისმენდეს სიტყუათა მისთა და იშუებდეს ამას ტაბლასა. რამეთუ უკუეთუ მწეცთა კაცნი დაამშვდებენ და ასწავლიან, რაჲცა ენებოს, არა უფროსად კაცნი მოიყვანნეთა სწავლითა სათნოებად, რომელნი სი-ტყვერნი და გონიერნი არიან და ბუნებით აქუს სიმშვლც, ვითარცა-იგი მათ ბუნებით აქუს ველურებაჲ? და კუალად იგინი ჴელოვნებანი კაც-თანი არიან, ხოლო ესე – სიტყუანი სულისა წმიდისანი.

ამისთვის უკუე ყოველნი ამას სამკურნალოსა შემოკრებოდეთ და ისმენდით სიტყუათა სულისა წმიდისათა და დასწერდით გონებათა ზე-და თქუენთა, რაჲთა ეშმაკმან იხილოს რაჲ შჯული ღმრთისაჲ დაწერი-

ლი სულსა ზედა, ვერღარა მიეახლოს მას, რამეთუ სადა იყვნენ ასონი სამეუფონი, არა წარმავალსა რასმე ნივთსა ზედა დაწერილნი, არამედ სულსა ზედა ღმრთისმოყუარესა სულისა მიერ წმიდისა, მუნ მიხედვად ვერ ძალ-უც ეშმაკსა, არამედ შორითვე ივლტის; რამეთუ არარად არს ესრეთ საშინელ მისა, ვითარ გონებად, რომელი ინურთიდეს საღმრთოთა საქმეთა, და სული, რომელი მარადის ამას წურთასა შინა იყოს, რამეთუ ესევეთარსა მას ვერცა ჭირი რად ამის საწურთოვსად შემძლებელ არს შეწუხებად, ვერცა კეთილი აღზუაგებად, არამედ ყოველსა აღძრვასა შინა ღელვათასა პოვოს დაწყნარებად დიდი, რამეთუ ყოველი შფოთი არათუ ბუნებისაგან საქმეთაჲსა მოინევის ჩუენ ზედა, არამედ უძღურებისა გონებისა ჩუენისა. რამეთუ უკუეთუმცა საქმეთაგან იყო, ყოველნიმცა კაცნი ესრეთ იყვნეს, რამეთუ ყოველნი ერთსა ზღუასა შინა ვალთ, არამედ უკუეთუ ჩუენ გუენებოს, არა მოინიოს ჩუენ ზედა ფრიადი ღელვად, ვინაჲთგან შემძლებელ არიან რომელნიმე კაცნი დაწყნარებასა შინა ყოფად.

არა სადმე ზღუად იქმს დანთქმასა, არამედ ჩუენ ნებსით დავინთქმით, გარნა არა უწყი, ვითარ მოვიწიე ამათ სიტყუათა სიბრძნესა, არამედ შენდობა-ყავთ, რამეთუ მეშინის, ნუუკუე დაიკსნას მოსწრაფებად თქუენი, და ამისთვის განგიგრძვე სწავლად ჩემი. უკუეთუ კულამცა მინდობილ ვიყავ თქუენსა მჭურვალეებასა, არამცა საწმარ იყვნეს ესე სიტყუანი.

ხოლო ან ჟამი არს წინამდებარეთა მიმართ შესლვად, და ნუმცა დამაშურალნი ხართ, რამეთუ დღეს ბრძოლად წინაგვც მტერთა მიმართ ჭეშმარიტებისათა, რომელნი ისწრაფიან, რაჲთამცა დაამდაბლეს დიდებად იგი მხოლოდშობილისა ძისა ღმრთისაჲ და უფროვსად თავთა თვსთაჲ, რამეთუ მისი დიდებაჲ ჰგიეს უკუნისამდე, ვითარ იგი არს, და არარად ევენების მგმობარისა მის ენისა მათისა მიერ, ხოლო მათნი პირნი აღივსებიან გინებითა, რომელთა ენებოს დამდაბლებაჲ მისი, და იტყვან, ვითარმედ არა თანადაუსაბამო არსო ძე მამისა თანა. არამედ თქუენ ისმინეთ სიტყუად სახარებისაჲ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „პირველითგან იყო სიტყუად, და სიტყუად იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუად იგი“ (1,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : გულისხმა-ყავთ უკუე, რამეთუ პირველ თქუა, ვითარმედ: „პირველითგან იყო სიტყუად“, რაჲთა მოასწაოს დაუსაბამოებაჲ იგი ძისაჲ, ხოლო კუალად მეორე იგი სიტყუად: „და სიტყუად იგი იყო ღმრთისა თანა“, გამოაჩინებს მამისაგან შობასა მისსა; რამეთუ ვინაჲთგან თვისი ღმრთისა საქმე უფროვს ყოვლისა ესე არს, დაუსაბამოებაჲ და დაუსრულებელობაჲ, ამისთვის ესე თქუა პირველ, ხოლო მეორე, რაჲთა არავის ესმას სიტყუად იგი, ვითარმედ: „პირველითგან იყო“, და უშო-

ბელად გულისხმა-ყოს ძვ, ამისთვის მეყსეულად განკურნა საქმე იგი და თქუა, ვითარმედ: „სიტყუად იგი იყო ღმრთისა თანა“.

ხოლო კუალად, რაათა რაჟამს სიტყუად ესე ესმეს ვისმე, არა ჰაერად განზნევადი ანუ გულსა შინა მოგონებული შეჰრაცხოს, ამისთვის შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „ღმერთი იყო სიტყუად იგი“, გარნა არა უშობელ, არამედ შობილი წინა საუკუნეთა, უჟამოდ და დაუსაბამოდ, ვითარცა იტყოდა უფალი, ვითარმედ: „მე მამისა თანა, და მამად ჩემ თანა“;¹ და კუალად იტყოდა, ვითარმედ: „ესოდენ ჟამ თქუენ თანა ვარ, და არა მიცი მე, ფილიპე? რომელმან მიხილა მე, იხილა მამად ჩემი“;² და: „ვითარცა მამად აღადგინებს მკუდართა და ცხოველ-ჰყოფს, ეგრეთვე ძვ, რომელთაჲ ჰნებავს, ცხოველ-ჰყოფს“;³ და: „ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამად“;⁴ და: „მე და მამად ერთ ვართ“.⁵ და ყოველსა ადგილსა განუყოფელობასა თვსსა აჩუენებს მამისაგან.

ხოლო ჴელმწიფებასა თვსსა აჩუენებს სიტყუათა მათ მიერ, რაჟამს ეტყოდა კეთროვანსა: „მნებავს, განწმიდენ!“⁶ და: „შენ გეტყვ, ეშმაკო, განვედ მაგისგან!“⁷ და კუალად: „გასმიეს, რამეთუ ითქუა პირველთა მათ მიმართ: ნუ კაც-ჰკლავ; ხოლო მე გეტყვ თქუენ: რომელი განურისხნეს ძმასა თვსსა ცუდად, თანამდებ არს გეჰენიასა“.⁸ და მრავალსა ესევეითარსა იტყვს და იქმს, რაათა გამოაჩინოს თვსი ჴელმწიფებაჲ, რამეთუ ერთიცა ოდენ ამათ სიტყუათაგანი კმა არს მისისა მის ჴელმწიფებისა გამოჩინებად, უკუეთუ ოდენ გულისხმა-ვინ-ჰყოფდეს სიტყუათა მათ და არა სრულიად უგულისხმო იყოს.

სწავლად 8 ცუდადმზუაობრობისათვის

გარნა ბოროტ არს ცუდადმზუაობრობაჲ და ცხადთაცა საქმეთა მიმართ დააბრმობს გონებასა მის მიერ ძლეულთასა, და რომელთაცა იცოდინა ჭეშმარიტი და კეთილი, და ცუდადმზუაობრობამან არა უტევის მათ აღსაარებად. რამეთუ ესე იქმნა ჰურიათაცა ზედა, რომელნი არა თუ უმეცრებისაგან უარ-ჰყოფდეს ძესა ღმრთისასა, არამედ დიდებისათვის კაცთაჲსა. რამეთუ იტყვს მახარებელი, ვითარმედ: „ჰრწმენა მისი, არამედ ეშინოდა, რაათა არა კრებულისაგან განცვენ“;⁹ და ამისთვის მისცეს ცხორებაჲ მათი წარწყმედასა, რამეთუ შეუძლებელ არს, უკუეთუმცა ვის სუროდა და უყუარდა დიდებაჲ ამის სოფლისაჲ, და მანმცა პოვა

¹ იოან.14,10. ² იოან.14,9. ³ იოან. 5,21. ⁴ იოან.10,15. ⁵ იოან.10,30. ⁶ მათ. 8,3; მარკ.1,41. ⁷ შდრ. მარკ. 9,25. ⁸ მათ. 5,21-22. ⁹ შდრ. იოან. 12,42.

დიდებად ღმრთისამიერი. ამისთვისცა უფალმან თქუა: „ვითარ შეუძლოთ რწმუნებად, რომელნი დიდებასა კაცთაგან მიიღებთ და დიდებასა მხოლოდშობილისა ღმრთისასა არა ეძიებთ?“¹ რამეთუ მთრვალობად არს ბოროტი ესე ვნებად და სულსა მის მიერ ძლეულსა მიწასა და თიჯასა შეჰმშჭულავს და არა უტევებს ახილვად თუალთა ნათლისა მის მიმართ ჭეშმარიტისა, არამედ მარადის მწკრესა შინა დაფლულ-ჰყოფს და მონა ყოველთა, რამეთუ კაცთათჳს შეიმოსს სამოსელთა შუენიერთა და ბრწყინვალეთა, საჩუენებელად კაცთა და სხვსა არარადსათჳს.

ან უკუე არს-მეა ამის ვნებისა უძკრჴსი რადმე? რამეთუ რადთა სხუანი ოდენ აქებდენ, ამისთვის ესოდენთა ბოროტთა თავს-იდებს. გნებავსა, რადთა სცნა მისი მძლავრებად? კმა არიან ქრისტეს მიერ თქუმულნი სიტყუანი. გარნა ჰკითხე, უკუეთუ გნებავს, მოქალაქეთაგანსა ვისმე, რომელნი-იგი მრავალთა წარსაგებელთა იქმან სამკაულთა ზედა, ვითარმედ რადსათჳს წარაგებენ ესეოდენსა მას ოქროსა? და სხუად ვერარად გრქუან, გარნა ვითარმედ: სათნოებისათჳს ერისა.

და კუალად უკუეთუ ჰკითხო: და ვითარი არს ერი იგი, მაქებელი მაგის საქმისად? ვერარად სხუად გრქუან, უკუეთუ ჭეშმარიტსა იტყოდინ, გარნა ესე, ვითარმედ: კაცნი უგუნურნი, სანუთროდსმოყუარენი და მღელვარენი სოფლისა ზღუასა შინა. ხოლო რომელი ესევეითართა ერთა მონად იყოს, ვის არა უსაწყალობელეს არს?

გარნა რომელნი სოფელსა შინა იყვნენ, დაღაცათუ ბოროტ არს მათი, ამას საქმესა შინა იყვნენ რად, და ფრიად ბოროტ არს, გარნა მათი უძკრჴს არს, რომელნი-იგი სოფლისა ამისგან განშორებულ იყვნენ და ამითვე სენითა სნეულ იყვნენ. რამეთუ რაჟამს დიდებისათჳს კაცთადსა ვნებასა სულისასა მიიღებდენ, რად იყოს ამისა უძკრჴს? და რომელნიმე სარწმუნოებასაცა მათსა შეურაცხ-ჰყოფენ დიდებისათჳს კაცთადსა.

და სხუანი ვნებანი დაღაცათუ მავნებელ არიან, არამედ გულის-თქუმადცა რადმე აქუს და სიჰამე, დაღაცათუ მცირედი ჟამი და წარმავალი, რამეთუ ვეცხლისმოყუარესაცა და მომთრვალესა და მსიძავსა აქუს ვნებული რადმე გემოდ. ხოლო ამის ვნებისა მიერ ცუდად-მზუაობრობისა წარტყუენულნი ცხორებითა მწართა ცხორებენ, რამეთუ ნებად მათი არაოდეს აღესრულების, რამეთუ ჰნებავს ყოველთა მიერ დიდებად და ვერ მიემთხუევიან. ამისთვის არა დიდებად, არამედ ცუდადმზუაობრობად ეწოდების ნებასა მას, რამეთუ ამაოდ არს, რომელსა თანა არარად იპოვების კეთილი, არამედ სახჴ მისი ჩანს კეთილად, ხოლო შინაგანი მისი ყოველივე ბილწებად არს, სავსე საძაგელე-ბითა.

---

¹ იოან. 5,44.

არამედ ვინაჲ იშვების ვნებაჲ ესე ესრეთ პირუტყყუებრივი, რომლისა თანა გემოჲ არარაჲ არს? ვინაჲ უკუე იშვების, გარნა სულისაგან და გონებისა უნდოჲსა და სოფლისმოყუარისა, რამეთუ სული დამონებული დიდებასა სოფლისასა უნდო არს და მცირე და უბადრუკ და ვერარას კეთილსა შემძლებელ არს გულისხმის-ყოფად. რამეთუ რომელი სათნოებისათჳს ღმრთისა არცა ერთსა შრომასა თავს-იდებდეს, ხოლო კაცთა სათნო-ყოფისათჳს ყოველსავე მოსწრაფებასა იქმოდის, მანმცა ვითარ-რად გულისხმა-ყო კეთილი და საღმრთოდ საქმე? ანუ რად არს სარგებელი, დაღაცათუ გაქონ კაცთა? ნუ, გევედრები, ნუ ეძიებთ ესე ვითართა ამათ ამაოებისა საქმეთა, რამეთუ ამან ვნებამან ზუაობისამან ქმნა ყოველივე ზე და ქუე, ამან შვა ანგაჰრებაჲ, შური, შესმენანი, ბოროტისზრახვანი; ესე აღსძრავს უბრალოთა ზედა მბრძოლთა, და არცაღა მეგობრობაჲ იცის ამის ვნებისა მიერ უფლებულმან, არცა სირცხვლი იპოვების მის თანა, არამედ ყოველივე კეთილი სულისაგან თჳსისა განუგდიეს და მბრძოლ არს ყოველთავე, დაუდგრომელ და უყუარულ. და ვნებაჲ იგი რისხვისაჲ, დაღაცათუ იგიცა მძღავრი არს ბოროტი, გარნა არა მარადის არს, არამედ ოდეს განმაფიცებელი მისი იპოვოს, ხოლო ცუდადმზუაობრობისა ვნებაჲ სამარადისოდ არს, და არა არს ჟამი, რაჟამს არამცა იპოებოდა, უკუეთუ არა იყოს გონებაჲ დამაყენებელი მისი; არამედ მარადის არს იგი, რომელი არა თუ ცოდვასა ოდენ გუაქმნევს, არამედ დაღაცათუ კეთილი რადმე ვქმნეთ, მასცა მიგუტაცებს.

რამეთუ უკუეთუ პავლე მოციქული ანგაჰრებასა „კერპთმსახურებაჲ“¹ უნესს, მაშა ძირი იგი და მშობელი მისი და წყაროჲ, რომელ არს ცუდადმზუაობრობაჲ, რად-მე ყოფად არს? რამეთუ არცა იპოების სახელი, ღირსი მისისა უკეთურებისაჲ. განვიფრთხოთ უკუე, საყუარელნო, და ბოროტი ესე სამოსელი აღვიძარცოთ და განვხეთქოთ და განვადლოთ და ვიქმნეთ აზნაურებითა მით ჭეშმარიტითა შემოსილ და გულისხმა-ვყოთ პატიოსნებაჲ იგი, რომელი ღმერთმან მომცა ჩუენ.

შეურაცხ-ვყოთ უკუე დიდებაჲ ესე ამაოჲ სოფლისაჲ, რამეთუ არარაჲ არს ესრეთ საკიცხელ და ამაო, ვითარ ესე ვნებაჲ, არარაჲ არს ესრეთ სავსე შეურაცხებითა; და ესე მრავლით კერძო გულისხმა-ვყოთ, უკუეთუ გუენებოს, ვითარმედ დიდებისმოყუარებაჲ სოფლისაჲ გინებულ არს, ხოლო ჭეშმარიტი დიდებაჲ არს მისი შეურაცხებაჲ და ყოვლით კერძო ღმრთისა მონებაჲ და მისა სათნო-ყოფაჲ, რამეთუ მაშინ შემიყუარებს ჩუენ, რაჟამს ჩუენ მას მხოლოსა სათნო-ვეყოფოდით. ანუ რად საჭმარ არიან ჩუენდა მრავალნი მხედველნი, ვინაჲთგან სასყიდელისმომნიჭე-

¹ შდრ. ეფეს. 5,5; კოლ. 3,5.

ბელი იგი გუხედვიდეს? ანუ არა ბოროტ არსა, რომელ მონანი სოფლისა კაცთანი ყოველსავე სათნო-ყოფად თვსთა უფალთა იქმან და არავის სხუასა ერუენებიან, დაღაცათუ დიდნი და დიდებულნი კაცნი იყვნენ? არამედ ერთსა ზედა ოდენ მოსწრაფე არიან – რათამცა თვსნი უფალნი მოიმადლნეს. და ჩუენ, რომელთა ესევითარი უფალი გვვის, სახიერი და კეთილი, ესრეთ არა მისა სათნო-ყოფად ვისწრაფით, არამედ სხუათა ვეძიებთ მხილველთა ქველისსაქმისა ჩუენისათა, რომელნი ვერარას ზედა შემძლებელ არიან რგებად, არამედ უფროხსად ვნებად.

ნუ, გევედრები, არამედ ვინაჲ-იგი მოგუეცემის სასყიდელი, მასცა უჩუენებდეთ საქმესა ჩუენსა და მას მოუწოდდეთ მაქებელად ჩუენდა და მონამედ ქველისსაქმისა ჩუენისა. ნუმცა რაჲ არს ჩუენდა კაცობრივთა თუალთა სახილველ, და რამეთუ დაღაცათუ ამისცა დიდებისა გული გკთქუმიდეს, მაშინ მოგუეცეს ესეცა, რაჟამს ღმრთისამიერსა ოდენ ვეძიებდეთ.

რამეთუ იტყვს უფალი: „მადიდებელნი ჩემნი ვადიდნე“.¹ და ვითარცა რაჟამს ღმრთისათვს შეურაცხ-გჰყოფდეთ სიმდიდრესა, მაშინ განემდიდრდებით, – რამეთუ იტყვს უფალი: „ეძიებდით სასუფეველსა ღმრთისასა, და ესე ყოველი მოგემატოს თქუენ“;² – ეგრეთვე დიდებაჲ რაჟამს არა სავენებელ ჩუენდა იყოს, მაშინ მოგუცემს მას ღმერთი. ხოლო არა სავენებელ მაშინ არს, რაჟამს არა უფლებულ იყოს ჩუენდა, არცა ვითარცა მონათა გვბრძანებდეს, არამედ გუმორჩილობდეს ჩუენ, ვითარცა უფალთა. რამეთუ ამისთვს არა ჰნებაჲს ღმერთსა, რათამცა გუსუროდა ამისთვს, რათა არა გუეუფლებოდის, და უკუეთუ ესე ნარვჰმართოთ, მაშინ მოგუცემს მას უხუებით. რამეთუ ვინ არს უბრწყინვალჰს პავლჰსა, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „არა ვეძიებ დიდებასა კაცთასა არცა თქუენგან, არცა სხუათაგან“?³ ანუ ვინ არს უმდიდრჰს მისა, რომელსა არარაჲ აქუს, და ყოველივე აქუს?⁴ რამეთუ, ვითარცა ვთქუ, რაჟამს ვერ გუეუფლებოდიან, მაშინ მონა ჩუენდა იქმნებიან.

და უკუეთუ გუსურის დიდებისათვს, ვივლტოდით დიდებისაგან, რათა ესრეთ შეუძლოთ შჯულსა ღმრთისასა აღსრულებად, და მივემთხვნეთ აქაცა და მას საუკუნესა დიდებასა, რომელსა ღმრთისა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჰსითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰჰუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ 1მფე. 2,30. ² მათ. 6,33. ³ 1თეს. 2,6. ⁴ შდრ. 2 კორ. 6,10.

თავი ღ

სიტყუაჲ ესე: „პირველითგან იყო სიტყუაჲ, და სიტყუაჲ იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუაჲ იგი“ (1,1).

სასწავლოდ ახლად მოსრულთა ყრმათა მოძღუარნი არცა მეყსა შინა ფრიადსა სწავლასა მიუთხრობენ, არცა დასდებენ მათ ზედა მძიმეთა ტკრთთა სწავლისათა, არამედ მცირედ-მცირედ ასწავლიან მათ და ერთ-სა სიტყუასა მრავალგზის უთხრობენ, რადთა ესრეთ კეთილად შევიდენ სწავლანი იგი გონებად მათა, და რადთა არა შეშინდენ პირველვე დაწყებასა ფრიადთა მათ სწავლათაგან და იწყონ უღბებად. ხოლო მეცა ამისვე სახისათვს მნებავს, რადთა არა დაგიმძიმო ტკრთი, და ამისთვის მცირედ-მცირედ მოვიღებ სიტყუათა სწავლისათა და გასწავლი თქუენ და დავსთესავ სულთა შინა თქუენთა. ამისთვის უკუე ჯერ-მიჩნს, რადთა მათვე სიტყუათა თქუმად ჴელ-ვყო, არა თუ რადთა რომელი მითქუამს, კუალად მათვე ვიტყოდი, არამედ რადთა რომელ-იგი დაგკკლიეს, აღვასრულოთ. მოვედით უკუე და სიტყუაჲ ჩუენი დასაბამადვე მოვაქციოთ:

სახარებაჲ: „პირველითგან იყო სიტყუაჲ, და სიტყუაჲ იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუაჲ იგი“ (1,1).

თარგმანი: რადსათვს, რომელ სხუათა მახარებელთა ყოველთავე განჯორციელებისათვს უფლისა იწყეს თქუმად? რამეთუ მათე იტყვს: „ნიგნი შობისა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, ძისა დავითისი“¹ და ლუკა დასაბამსა სიტყვასაჲსა ჰყოფს ნათლისმცემლისათვს და ღმრთისმშობელისა, და მარკოზცა ესევეითრთავე სიტყუათა შინა იქცევის განკაცებისათვს. ხოლო რადსათვს, რომელ მათე ესრეთ იწყებს თქუმად, ხოლო იოვანე განჯორციელებისათვსცა თქუა მცირედი რადმე შემდგომად ამისა, ვითარმედ: „სიტყუაჲ ჴორციელ იქმნა“² და სხუასა ყოველსავე თანანარჰვდა: მუცლად-ღებასა, შობასა, აღზრდასა, და მეყსეულად დაუსაბამოხსა მის შობისათვს იწყო სიტყუად? ხოლო რად არს ამისი მიზეზი, აჰა ესერა მიგიტხრა თქუენ.

სხუათა ყოველთავე მახარებელთა სიტყუაჲ მათი განჯორციელებისათვს ქმნეს, და შიში იყო, რადთა ნუუკუე ვიეთნიმე უნდონი გონებითა ამათ სიტყუათა შინა დაშთენ და საღმრთოხსა მის შობისათვს ვერარად გულისხმა-ყონ, რომელი-იგი პავლესცა შეემთხვა სამოსატელსა. ამისთვის სამართლად ყო დასაბამი სიტყვსა თვისისად შობისა მისგან დაუსაბამოხსა, რადთა ამის საქმისაგან იწსნნეს კაცნი, რამეთუ მათე ჰეროდე მეფისაგან იწყო, და ლუკა – ტიბერიოს კეისრისაჲთ, და მარკოზ – ნათლისმცემლისა იოვანესითგან; ხოლო ამან ესე ყოველი დაუტევა და

¹მათ. 1,1. ²იოან. 1,14.

უზეშთაეს აღჴდა ყოვლისავე ჟამისა და საუკუნეთა, რადთამცა მუნ აღი-
ყვანნა გონებანი კაცთანი, – პირველითგანისა მის მიმართ, – და არასა-
და დაუტევა დადგრომად, არცა საზღვარი დადვა, ვითარ-იგი მათ –
ჰეროდე და ტიბერიოს და იოვანე; გარნა არცა ამან, იწყო რად მიუთხრო-
ბელისა შობისა მისისათჳს თქუმად, დაიდუმნა სრულიად განკაცებისა
საქმენი, არცა ამათ, იწყეს რად განკაცებისათჳს, სრულიად დაიდუმეს
დაუსაბამოდ იგი შობად, რამეთუ ერთი სული იყო მომცემელი მათა სი-
ტყჳსაჲ; ამისთჳს ფრიადი ერთობად აჩუენეს მათე, მარკოზ და ლუკა და
ამანცა ნეტარმან.

ხოლო შენ, საყუარელო, რაჟამს „სიტყუად“ გესმეს, ნულარა ისმენ
მათსა, რომელნი იტყოდნიან მას დაბადებულად, და ნუცა მათსა, რომელნი
იტყოდნიან მას ესრეთ ლიტონად სიტყუად, რამეთუ მრავალნი არიან სი-
ტყუანი ღმრთისანი, რომელთა ანგელოზნიცა იქმან, არამედ არცა ერთი
არს მათ სიტყუათაგანი ღმერთ, რამეთუ იგი ყოველნი წინადასწარმე-
ტყუელელებანი არიან და ბრძანებანი. რამეთუ ესე არს ჩუეულებაჲ წერი-
ლისაჲ, რამეთუ ესრეთ უნესდეს შჯულთა და ბრძანებათა ღმრთისათა,
ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „ძლიერნი ძალითა, რომელნი ჰყოფენ
სიტყუათა მისთა“;¹ ხოლო ესე „სიტყუად“ არსებაჲ არს გუამოვანი, გამოს-
რული თავადისა მამისაგან უვნებელად, რამეთუ, ვითარცა ზემო ვთქუ,
ამას მოასწავებს „სიტყჳსა“ მიერ, და ვითარცა სიტყუად იგი, ვითარმედ:
„პირველითგან იყო სიტყუად“, დაუსაბამოსა გამოაჩინებს, ეგრეთვე
შემდგომი იგი სიტყუად, ვითარმედ: „სიტყუად იგი იყო ღმრთისა თანა“,
თანაარსებასა მოასწავებს და თანადაუსაბამოებასა.

და ნუუკუე გესმას რად, ვითარმედ: „პირველითგან იყო სიტყუად“,
დაღაცათუ დაუსაბამოდ გულისხმა-ჰყო ძჳ, არამედ სთქუა, ვითარმედ:
ჟამითა რაოდენითამე უხუცჳს არს მამად უმეტჳსითა საუკუნოთა, და
ამით სახითა მისცე მხოლოდშობილსა დასაბამი, ამისთჳს შესძინა და
თქუა: „სიტყუად იგი იყო პირველითგან ღმრთისა თანა“. ესრეთ დაუსა-
ბამო არს, ვითარცა მამადვე, რამეთუ არაოდეს ყოფილ არს მამად თჳნიერ
სიტყჳსა ამის დაუსაბამოესა, არამედ მარადის ღმერთი ღმრთისა თანა
იყო გუამოვნებითა განყოფილითა. ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას: და ვითარ
იტყჳს: „სოფელსა შინა იყო, და სოფელი მის მიერ იქმნა“?² ვითარ იყო
სოფელსა შინა, უკუეთუ ღმრთისა თანა იყო? გარნა გულისხმა-ყავთ, რა-
მეთუ ღმრთისა თანაცა იყო და სოფელსა შინაცა. რამეთუ არასადა გარე-
შემოინერებნიან ერთსა ადგილსა არცა მამად, არცა ძჳ, რამეთუ ვითარცა
„დიდებისა მისისა არა არს დასასრულ“,³ „და გულისხმისა მისისა არა არს
რიცხვ“,⁴ ეგრეთვე არცა არსებისა მისისა არს დასაბამი ჟამიერი.

¹ ფსალმ. 102,20. ² იოან. 1,10. ³ ფსალმ. 144,3. ⁴ ფსალმ. 146,5.

გასმიეს, ვითარმედ: „დასაბამად ქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ“.¹ რასა გულისხმა-ჰყოფ ამის დასაბამისა უწინარეს? არა ამას გულისხმა-ჰყოფა, ვითარმედ უწინარეს ყოველთა ხილულთასა იქმნნეს იგინი? ეგრეთვე რაჟამს მხოლოდშობილისა მისთვის გესმეს, ვითარმედ: „პირველითგან იყო“, ესე გულისხმა-ყავ, ვითარმედ უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა და ყოველთა უხილავთა და ხილულთასა არს.

უკუეთუ კულა ამას ვინ იტყოდის: და ვითარ ეგებისო, რადამცა ძჳ იყო და არამცა უმრწემჳს მამასა იყო? რამეთუ რომელი ვისგანიმე იყოს, საცნაურ არს, ვითარმედ უკუანაჲსკნელ არს მისა, რომლისაგან არს. – რად ვთქუათ უკუე ამისთვის? გარნა ამას ვიტყვო, ვითარმედ ესე ყოველნი კაცობრივთა საქმეთა წესნი არიან. და რომელი ამას ეძიებდეს, მან უძკრესიცა ამისი მოიძიოს, და არცა თუ შეწყნარებად სასმენელითა ჯერ არს ამით სიტყუათა, რამეთუ ან სიტყუად ჩუენი ღმრთისათჳს არს, არა თუ კაცობრივისა ბუნებისა საქმეთათჳს, არამედ გულსაჲსე-ყოფისათჳს უძღურთაჲსა. ამისთვის ვთქუათ: მითხარლა, შარავანდედი მზისაჲ მზისაგან გამოვალსა ანუ სხვთ სადაათ? და შარავანდედსა მას, რომელი მზისაგან გამოვალს, არა ვიტყვო, თუ უკუანაჲსკნელ არს და არა სწორი არს მზისაჲვე დაბადებითა, რამეთუ არცა შესაძლებელ არს, უკუეთუმცა თვნიერ შარავანდედისა ყოფილ სადა იყო მზე ოდესმე.

ხოლო უკუეთუ გუამთა ამით ზედა ხილულთა ესრეთ არს, და რომლისათჳს იგი არა უდარჳს არს მისა, რომლისაგან არს, რად ურწმუნო ხარ, უკუეთუ უხილავი იგი და გამოუთქუმელი ბუნებაჲ ესრეთ არს, ვითარცა-იგი მისსა არსებასა ჰშუენოდა? ამისთვისცა პავლე ესრევე უწოდა მას, რადთა მისგანობაჲცა და თანადაუსაბამოებაჲ აჩუენოს.

ხოლო რად სთქუა, არა ყოველნივე საუკუნენი ძისა მიერ იქმნნესა და ყოველნივე ჟამნი? რამეთუ ესე ყოველთა მიერ საცნაურ არს, უკუეთუ არავინ იყოს სრულიად ცნობამიღებულ, და ვინაჲთგან ყოველნივე საუკუნენი და ჟამნი მის მიერ იქმნნეს, საცნაურ არს, ვითარმედ არარად ყოფილ არს ჟამი, რომლითამცა ძჳ უკუანაჲსკნელ მამისა იყო, რამეთუ ვინაჲთგან ყოველნივე ჟამნი ძისა მიერ იქმნნეს, სადალა იპოვა ჟამი იგი, რომელ იყო პირველ მისა? ნუ იყოფინ! ხოლო ვინაჲთგან ჟამი არა არს, რომლითამცა ძჳ იყო უკუანაჲსკნელ მამისა, საცნაურ არს, ვითარმედ თანადაუსაბამოჲ არს მამისაჲ; და „პირველი“ და „უკუანაჲსკნელი“ – ესე სიტყუანი ჟამთა მომასწავებელნი არიან, და თვნიერ საუკუნეთა და ჟამთასა ამით სიტყუათა ვერვინ იტყვს, ხოლო ძჳ უზემთაჲს არს ჟამთა და საუკუნეთასა. და ვინაჲთგან ესრეთ არს, არასადა არს უკუანაჲსკნელობაჲ. ხოლო უკუეთუ ძისა დასაბამსა იტყოდი, მამისაჲ-

---

¹დაბ. 1,1.

ცა სადმე სთქუა, რამეთუ უფალი იტყვს: „რომელი არა პატივ-სცემდეს ძესა, იგი არცა მამასა პატივ-სცემს“. ¹ რამეთუ ყოველი კაცი, გამომეძიებელი ესევეთართა საქმეთად, ვერ მისწუთების ჭეშმარიტებასა, არამედ მოსცთების, რამეთუ გონებანი კაცთანი ადვილად შემცთომელ არიან.

ხოლო ესე ვჭრქუათ წინააღმდეგომთა ჩუენთა, ვითარმედ: რად არს სიტყუად იგი წინაღსწარმეტყუელისად, რომელ თქუა: „პირველ ჩემსა არა ყოფილ არს სხუად ღმერთი, და შემდგომად ჩემსა არა იყოს“? ² რამეთუ უკუეთუ ძჳ უკუანაღსკნელ არს მამისა, ვითარ იტყვს, ვითარმედ: „შემდგომად ჩემსა არა იყოს“? ნუუკუე ყოვლითურთ შეურაცხ-ყვოთა არსება იგი მხოლოდშობილისად? რამეთუ ანუ ესე იკადროთ თქუამად, ანუ გრწმენეს ღმრთეებად, – მამად, ძჳ და სული წმიდად, სწორნი, დაუსაბამონი, – ერთღმრთეებითა სამებად. ანუ ვითარ თქუმულ არს, ვითარმედ: „ყოველივე მის მიერ იქმნა“, ³ უკუეთუ უკუანაღსკნელ არს ძჳ მამისა? რამეთუ უკუეთუ სადა ყოფილ არს ჟამი და საუკუნე პირველ მისა, ვითარმცა მის მიერ ქმნულ იყო პირველ მისა მყოფი იგი? ჰხედავა, ვითარსა კადნიერებასა მიიყვანებს კადნიერებად ესევეთარისა მეტყუელთად? რამეთუ რად არა თქუა მახარებელმან, თუ: არარაღსაგან იქმნა? ვითარ-იგი პავლე დაბადებულთათვს იტყვს: „რომელმან უწოდოს არა-არსთა, ვითარცა არსთა“. ⁴ არამედ თქუა, ვითარმედ: „პირველითგან იყო“, რამეთუ ესე წინააღმდეგომი არს მისი, და სამართლადცა! რამეთუ ღმერთი არცა დაბადებულ არს, არცა აქუს რადმე უზუცესი თვსსა, არამედ ესე სიტყუანი წარმართთანი არიან. ხოლო ესეცა მითხარ: დამბადებელი არა შეუმსგავსებელად უზეშთაეს არს დაბადებულთასა? გარნალა ვერ უძლებ ამისა თქუამად, ვითარმედ: არა ფრიად უზეშთაეს არს და შეუმსგავსებელ მათ მიერ, ხოლო უკუეთუ მსგავსად მათისა დასაბამი აქუს, სადა არს შეუმსგავსებლობად იგი მისი და უზეშთაესობად დაბადებულთაგან? ანუ რად არს სიტყუად იგი, ვითარმედ: „მე ვარ პირველი, და მე ვარ შემდგომი“, ⁵ „და პირველ ჩემსა არა ყოფილ არს სხუად ღმერთი“? ⁶ რამეთუ უკუეთუ ძჳ არა დაუსაბამოდ არს, არა სადამე აქუს ბუნებად მამისად, რამეთუ მამად დაუსაბამოდ არს. და უკუეთუ ბუნებად მამისად არა აქუს, სხუად სადამე ღმერთი არს. უკუეთუ არა თანადაუსაბამოდ არს მამისა, ვითარ სთქუა, თუ: უსაზღვრო არს ცხორებად მისი? რამეთუ უკუეთუ დასაბამი აქუს, დაღაცათუ დაუსრულებელი აქუს ცხორებად მისი, არავე უსაზღვრო არს, რამეთუ უსაზღვროდ ორკერძოვე ჯერ-არს უსაზღვრო-ყოფად, ვითარცა პავლე მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „არცა დასაბამი დღეთად, არცა აღსასრული ცხორებისად“, ⁷ რომლითა მოასწავებდა დაუსაბამოებასა და დაუსრულებელობასა მისსა.

¹ იოან. 5,23. ² ესაია 43,10. ³ იოან. 1,3. ⁴ რომ. 4,17. ⁵ ესაია 41,4. ⁶ ესაია 43,10. ⁷ ებრ. 7,3.

რამეთუ ვითარცა დასასრული არა აქუს, ეგრეთვე არცა დასაბამი აქუს, და არცა აქა დასასრული არს, არცა მუნ – დასაბამი. ანუ რომელი-იგი ცხორებად არს სამარადისოდ, ვითარ იყო ჟამი, ოდეს იგი არა იყო? რამეთუ ცხორებად ესრეთ ჯერ-არს, რადთა მარადის იყოს და დაუსაბამოდ და დაუსრულებელად იყოს, ვითარცა-იგი არსცა.

უკუეთუ კულა იყო ოდეს ჟამი, რაჟამს იგი არა იყო, ვითარ არს იგი ცხორებად ყოველთა, რომელი თვთ ოდესმე არა იყო? გარნა იტყვან მეტყუელნი ამოებისანი: და ვითარ იოვანე თქუა, ვითარმედ: „პირველითგან იყო“, და არა თქუა, თუ: დაუსაბამოდ იყო? ამოო და ცუდო, პირველი გესმა და ამას არა ისმენა, ვითარმედ იყო სიტყუად პირველითგან, იყო მარადის, და არაოდეს ყოფილ არს ჟამი, ოდეს არა იყო? ანუ ოდეს მამისათჳს იტყოდის წინადასწარმეტყუელი, ვითარმედ: „საუკუნითგან და უკუნისამდე შენ ხარ“;¹ რად სთქუა, ნუუკუე საზღვარსა მისცემსა? ნუ იყოფნი! არამედ დაუსაბამოობასა და დაუსრულებელობასა მოასწავებდა. ეგრეთვე უკუე ესე გულისხმა-ყავ, რამეთუ არა საზღვარსა მისსა დასდებს, არცა თქუა, ვითარმედ: დასაბამი აქუნდა, არამედ: „პირველითგან იყო“, რადთა სიტყვსა ამის მიერ, ვითარმედ „იყო“, გულისხმა-ჰყო დაუსაბამოებად მისი, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „სიტყუად იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუად იგი“. და რადთა არავინ ჰგონებდეს, ვითარმედ უდარჯს არს ღმრთეებად ძისად, ამისთჳს შესძინა და თქუნა საქმენი იგი, რომელთა მიერ საცნაურ იქმნების ღმრთეებისა მისისა სისრულე, ვითარმედ: **„ესე იყო პირველითგან ღმრთისა თანა“** (1,2), რადთა სცნა დაუსაბამოებად მისი, ვითარმედ არაოდეს ყოფილ არს მამად თჳნიერ ძისა, არამედ პირველითგან ღმერთი იყო, ძჳ ღმრთისა თანა მამისა; და მერმე კუალად დამბადებელობად მისი ქადაგა, ვითარმედ: **„ყოველივე მის მიერ იქმნა, და თჳნიერ მისა არცა ერთი რად იქმნა, რაოდენი-რად იქმნა“** (1,3), რომელ-ესე მომასწავებელი არს ჭეშმარიტისა მის ღმრთეებისა მისისად, ვითარცა მამადცა წინადასწარმეტყუელთა მიერ ამას მოასწავებს მარადის სასწაულად თჳსისა ღმრთეებისა. და მარადის ამას ქადაგებენ წინადასწარმეტყუელნი წინააღმდეგომად კერპთადასა, ვითარმედ: „ღმერთნი, რომელთა ცად და ქუეყანად არა ქმნეს, წარწყმდენ“;² და კუალად იტყვს: „მე ჴელითა ჩემითა განვჰმარტე ცად“.³ და ვინათგან მომასწავებელი ღმრთეებისად არს, ამისთჳს ყოველსა ადგილსა მას მოიღებს დამბადებელობასა. ხოლო მახარებელმან არა ამას ზედა ოდენ კმა-ყო, არამედ „ცხორებადცა“ უწესს და „ნათლად“. ხოლო უკუეთუ მარადის მამისა თანა იყო და ყოველი მას დაუბადებეს და დაუპყრიეს და ყოველსა იგი განანათლებს, ვინ იყოს ესრეთ დაბნელებული და სანყა-

¹ ფსალმ. 89,2. ² იერ. 10,11. ³ შდრ. ესაია 44,24.

ლობელი, რადთამცა თქუა, ვითარმედ უდარეს არს და უკუანაძკენელ მამისა? ნუ შეჰრევთ დაბადებულთა დამბადებელსა თანა, რადთა არა გუესმეს ჩუენცა, ვითარმედ: „ჰმსახურეს დაბადებულსა და არა დამბადებელსა“.¹

სწავლად დ

ვითარმედ თანაგუაც მადლობა უფლისა მარადის; რისხვისათვის

ნუმცა უკუნისამდე შთავყრით თავთა ჩუენთა ესევითარსა ამას წყევასა შინა, რამეთუ ამისთვის მოვიდა ჩუენდა ძე ღმრთისაჲ, რადთა ამის წყევისაგან გკვსნეს; ამისთვის შეიმოსა ხატი მონისაჲ, რადთა ამის მონებისაგან განგუათავისუფლნეს, ამისთვის თავს-იდვა ნერწყუვად და ყურიმლის-ცემაჲ და სიკუდილი შეურაცხებისაჲ. ნუმცა უკუე ცუდ-ვჰყოფთ მას ყოველსა, ნუცა კუალად პირველისა უმჯულოებისა მიმართ მივიქცევით, და უფროსად უძკრესისა მიმართ, რამეთუ ესე არს უძკრეს და უსაშინელეს ყოვლისა და უბოროტეს კერპთმსახურებისაჲცა, რაჟამს დამბადებელსა მას ყოველთასა დაბადებულთა თანა დავამდაბლებდეთ, რაოდენცა ძალ-გუედვას. რამეთუ მას არა ევნების ჩუენისა მიერ ზრახვისა, ვითარცა ნერილ არს, ვითარმედ: „შენ თავადი იგივე ხარ, და წელიწადთა შენთა არა მოაკლდეს“.² არამედ ჩუენ თავთა ჩუენთა ესევითარითა საქმითა ზიარ ეშმაკისა ვჰყოფთ. არამედ ვადიდებდეთ მას, ვითარცა მამათა მიერ გკსნავიეს; ვადიდებდეთ მას სარწმუნოებისა მიერცა და საქმეთა მიერცა. ხოლო უკუეთუ საქმენი ჩუენნი ბოროტ იყვნენ, არარაჲ სარგებელ არს სარწმუნოებისაგან. ამისთვის უკუე დავანესნეთ თავნი ჩუენნი ნებისაებრ ღმრთისა და შორს ვიქმნეთ ყოვლისაგან ბილნებისა და უსამართლოებისა და ანგაჰრებისა, ვითარცა უცხოთა და მწირთა და წარმავალთა ამის სოფლისათა. უკუეთუ ვის საფასენი აქუნდენ და სიმდიდრენი ფრიადნი, ესრეთ იჰმარებდინ მათ, ვითარცა მწირი, და შემდგომად მცირედისა ჟამისა მის ყოვლისაგან განშორებად, უნდეს თუ არა.

და უკუეთუ ვის ზედა ბოროტი მოიწიოს სხვსაგან, ნუმცა დაუმჰკდებელად განრისხნების, რამეთუ მოციქულსა არა მოუცემიეს ჩუენდა ერთიცა დღე განრისხებად, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „მზე ნუ დაბნელდეს განრისხებასა თქუენსა ზედა“,³ რამეთუ დიდ არს, უკუეთუ მასცა ერთსა ჟამსა, რომელსა განვრისხნეთ, არარაჲ ვქმნეთ ბოროტი. უკუეთუ კულა ღამემანცა გუპოვნეს მრისხანებასა შინა, უმეტესად აღორძნების

¹ რომ. 1,25. ² ფსალმ. 101,28. ³ ეფეს. 4,26.

ბოროტი იგი, რამეთუ ვითარცა ცეცხლი უმეტესად აღეცყინის, რაჟამს მოცალეებით ვინცით ბოროტისა წურთად. და ამისთვის ბრძანებს, რადთა პირველ აღტყინებადმდე ცეცხლისა მის დავშრიტოთ იგი, რამეთუ ფიცხელ არს ვნება იგი მრისხანებისა და უმძაფრეს ალისა. ამისთვის ფრიადი მოსწრაფება გვჯმს დაშრეტად მისა და არა შენდობად ამაღლებად სიმაღლედ ცისა ალისა მისისა. რამეთუ მრავალთა ბოროტთა მიზეზ იქმნების სენი იგი; და მრავალნი სახლნი საფუძველითურთ აღფხურნა და ნათესავნი და მეგობარნი ურთიერთას მკლველ ყვნა და ბოროტნი უზომონი ქმნა მცირეთა შინა ჟამთა. ნუმცა უკუე, ძმანო, დაუტეობთ ამას მწეცსა აღკრუსხმელად, არამედ ვტანჯოთ იგი ჭიმითა და აღკრითა, რომელ არს შიში საუკუნოვსა მის საშჯელისა. რაჟამს-იგი შეგანუხოს მეგობარმან და განგარისხოს მონათა შენთაგანმან ვინმე, მოივსენენ ცოდვანი შენნი, რომელ შეგიცოდებიან ღმრთისადა, და გულისხმა-ყავ, ვითარმედ მისა მიმართ სიმშკლითა დაატკობ ღმერთსაცა შენსა და აღისუბუქებ თანანადებთა, რამეთუ წერილ არს: „მიუტევეთ, და მოგეტევენენ“.¹

და მერმე კუალად გულისხმა-ყავ, უკუეთუ ოდესმე წინააღდგომილ ხარ ამის ვნებისადა და გიძლევიეს, და კუალად თუ ოდესმე ძლეულ ხარ, ორნივე იგი ჟამნი მოივსენენ, და ესრეთ ფრიადი ჰპოვო სარგებელი. და გულისხმა-ყავ, თუ ოდეს სათნო-გიყოფიეს თავი შენი, ოდეს იძლიე, ანუ ოდეს სძლე ვნებასა მას? ანუ არა განრისხებასა ზედა ვაბრალებთა თავთა ჩუენთა და გურცხუენის, და გუამხილებს გონება ჩუენი თვნიერ სხუათა მხილებისა, და ფრიად ვინანით? ხოლო რაჟამს ვსძლოთ გულისწყრომასა, მაშინ გვხარის და მხიარულ ვართ; ხოლო ძლევაჲ ესე ვითარისა ჟამისა არა იგი არს, რომელ გინებისა წილ ვაგინოთ და ცემისა წილ ვსცეთ, რამეთუ ესე არა ძლევაჲ არს, არამედ ძლეულება ბოროტი. ხოლო ძლევაჲ იგი არს, რაჟამს მოთმინებით თანანარვჰვდეთ ესე ვითართა საქმეთა და თავს-ვიდვათ გინებაცა და ცემაჲ, რამეთუ ესე არს შეძინება – არა ბოროტის-ყოფაჲ, არამედ ბოროტისა მოთმინებაჲ. ამისთვის უკუე ნუ იტყვ, ვითარმედ: მეცა ვაგინო გინებისა წილ და შური ვიძიო, რადთა ვერ მეკიცხევდეს იგი ვინმე. რამეთუ არა მაშინ ხარ საკიცხელ, ოდეს მოითმინო, არამედ ოდეს ნაცვალი მიაგო. და უკუეთუ ვინ მაშინ გეკიცხევდეს, რაჟამს მოითმინო, ნუ ჰხედავ მას, არამედ გულისხმა-ყავ, ვითარმედ უგუნური არს იგი, და ნუ ეძიებ უგუნურთა სათნო-ყოფასა, არამედ ბრძენთა და გონიერთა ისწრაფდი სათნო-ყოფად. ანუ რად მცირეთა ამათ და მდაბალთა საქმეთა გეტყვ კაცთა სათნო-ყოფად? მიჰხედე ღმერთსა, და მან გაქოს შენ მოთმინებისათჳს. და რომელსა

¹ლუკ. 6,37.

ღმერთი აქებდეს, რადღა ეჭმარების მას კაცობრივი ქება? რამეთუ კაცთა ქება მრავალგზის მავნებელ ექმნის და სარგებელი არცა ერთი აქუს, ხოლო ღმრთისამიერი ქება საწადელ არს და შორს ყოვლისაგან ვნებისა და ფრიადსა სარგებელსა მისცემს ქებულსა მას, უკუეთუ ვეძიებდეთ მოსწრაფებით.

გნებავსა, რაფთა სცნა, რაოდენ ბოროტ არს განრისხება? წარვედ უბანთა და პოვენ კაცი ურთიერთას მბრძოლნი და განიცადენ იგინი. რამეთუ თავსა შორის შენსა უშუერებასა მას ვერ შემძლებელ ხარ კეთილად განცდად, რაჟამს დაბნელებულ არნ გონებად შენი და სთრავნ; არამედ რაჟამს წმიდა იყოს ვნებისაგან, მაშინ სხვსა მიერ გულისხმა-ჰყო თავისა შენისაჲ. და იხილენ მუნ გარემოდგომილნი ერნი და იგინი შორის მათსა უშუერებისა მოქმედნი. რაჟამს გულისწყრომად მკერდსა შენსა აღდუღნეს, მაშინ ცეცხლი სცვინ პირსა და თუალთა, განსივებულ არნ პირი, და ჴელნი უწესოდ განემარტებოდიან, და ფერწნი საკიცხელად მიმოიტაცებოდიან, და არარაფთ განყოფილ არნ იგი ეშმაკუელისაგან, არცა ველურთა კანჯართაგან, მკბენარ და მცემელ ფერწითა. ჭეშმარიტად კაცი მრისხანე უშუერ არნ. მერმე უკუე, შემდგომად ფრიადთა მათ ბოროტთა, წარ-რაფ-ვიდიან თვსაგან და მოეგნიან გონებასა, უმეტწს იქმნის მათ ზედა საღმობად და ფრიადი სირცხვლი, რაჟამს მოიწესენიან მუნ მდგომარენი იგი, რომელნი ჰხედვიდეს მათსა მას უშუერებასა, და ჰრცხუენინ ყოველთაგან, მეგობართაგანცა და მტერთა: მეგობართაგან ჰრცხუენინ, ვითარცა მახრალობელთა ესევითარისა საქმისათა, ხოლო მტერთაგან, ვითარცა მოხარულთა მათსა მას ბოროტსა ზედა. უკუეთუ კულა წყლულებადცა დაედვას ურთიერთას, მაშინ უმეტწს არნ სირცხვლი და კდემად, რაჟამს სიკუდილისაცა შიში იქმნის წყლულებათა მათგან; და სწყევდიან ყოველსავე საქმესა, მიზეზსა მათისა ბოროტისასა, და აბრალებდიან ეშმაკთა. ხოლო უგუნურწსნირე ჟამსაცა ბოროტსა დასდებდიან მიზეზად, არამედ არა არს იგი ჟამისა ბოროტისაგან, რამეთუ არცა არს ჟამი სადა ბოროტი, არცა ეშმაკისაგან არს, არამედ მათისა გონებისაგან, რამეთუ იგინი მოიყვანებენ ეშმაკთა თავთა თვსთა ზედა. უკუეთუ კულა იტყვ: რაფ ვყო, რამეთუ გულსა ელმის, რაჟამს სხუამან მაგინოს? არამედ მეცა ამისთვის მიკვრს მათთვის, რომელთა სძლონ ბოროტსა ამას მწეცსა.

ხოლო უკუეთუ ოდენ გვწდეს, ძალ-გვც ძლევად მისა. და რად არა განვრისხნებით, რაჟამს ჴელმწიფენი გუავენბდენ ჩუენ? – ამისთვის, რამეთუ შიში დააყენებს მას. ანუ რაჟამს ჩუენ ჩუენთა მონათა ვაგინებდეთ, ვითარ ყოველსავე დუმილით თავს-იდებენ? – რამეთუ მათცა აქუს საკრველი იგი შიშისაჲ. ხოლო შენ არა შეიშინოა ღმრთისაგან და გულისხმა-ჰყო რისხვად მისი? ანუ არა სირცხვლ არსა, უკუეთუ კაცთათვს

ბევრეულთა ჭირთა თავს-ვიდებდეთ, ხოლო ღმრთისა შიშისათჳს არცა ერთსა კრძალულებასა ვაჩუენებდეთ? და რომელი წყალობაჲ ვპოოთ ჩუენ ღმრთისაგან? ნუმცა არს, # ძმანო, ღმერთი უფროჲს კაცთასა შეურაცხ წინაშე ჩუენსა! ანუ საკრველად აღგინდაჲ ესე სიტყუაჲ და შესძრწუნდით? არამედ მე არა მნებაჲს, რადთა სიტყჳსაგან შეშინდეთ, არამედ საქმისაგან; რადთა რაჟამს ყურიმაღსა იცით, არა ოდენ მოითმინოთ, არამედ მეორეცა კერძი მიუპყრათ, და ესე არს მცნებაჲ ღმრთისაჲ. არამედ ჩუენ არა თუ ოდენ არა მიუპყრობთ მეორესა, არამედ მისთვისცა ნაცვალსა ვპყოფთ და შეურაცხებად გჳჩნს, არა თუ ვქმნათ ესრეთ. და ბოროტი ესე არს, რაჟამს-იგი ვიძლინეთ, ვჳგონებდით, თუ გჳძლევდეს; და რაჟამს დაცემულ ვიყვნით ეშმაკისა მიერ და ბევრეულნი წყლულე-ბანი მოინეოდიან ჩუენ ზედა ეშმაკისა მიერ, ვჳგონებდით, თუ ძლიერად ვართ.

ამისთვის გევედრები თქუენ, ვისნაოთ სახჳ ქუემმარიტისა ძლევისაჲ და მას ვიქმოდით, რამეთუ მოთმინებაჲ ბოროტთაჲ არს გჳრგჳნოსნებაჲ. და უკუეთუ გუნებაჲს, რადთა გჳრგჳნოსან ვიქმნეთ ღმრთისა მიერ, დავიცვათ მის მიერ დადებული შჯული და თავს-ვიდებდეთ ყოველსა სულგრძელებით, რადთა საუკუნეთა მათ კეთილთა მივემთხჳნეთ მაღლი-თა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჳშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თ ა შ ი ე

ს ი ტ ყ უ ა დ ე ს ე : **„ყოველივე მის მიერ იქმნა“ (1,3).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : წინადასწარმეტყუელი მოსე იწყებდა რაჲ სიტყუად დაბადებისათჳს, იწყო თქუმად ხილულთა საქმეთათჳს და მრავლითა სიტყვთა აღრაცხუა იგი, რამეთუ იტყვს: „დასაბამად ქმნა ღმერთმან ცაჲ და ქუეყანაჲ“;¹ და მერმე იტყვს: „იქმნა ნათელი“;² და მეორე ცაჲ, და ბუნებანი ვარსკულავთანი, და თითოეულთა ცხოველთა ნათესავნი, და სხუად ყოველივე, რაჲთა არა ვიტყოდი თითოეულად. ხოლო მახარებელმან ამის ყოვლისათჳს მოკლედ თქუა ერთითა სიტყვთა, და კეთილად ქმნა ესე, რამეთუ პირველთქუმულნი იგი ყოველთა მიერ საცნაურ იყვნეს, და რამეთუ უზეშთაესთა საქმეთათჳს ეგულეზოდა თქუმად და არა დაბადებულთათჳს, არამედ დამბადებელისათჳს ყოველთაჲსა. ამისთჳსცა მან ყოველი სიტყუად თჳსი ხილულთათჳს ქმნა, რამეთუ არცა რაჲ უთქუამს მას ზეცისა ძალთათჳს, ხოლო ესე ვინაჲთგან თავადისა მის დამბადებელისა მიმართ აღვიდოდა, ამისთჳს სამართლად თანაწარჰჳდა მას ყოველსა და ყოველივე ერთითა სიტყვთა გამოაჩინა, რომელ-იგი თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„ყოველივე მის მიერ იქმნა“ (1,3).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : და რაჲთა არა ჰგონებდე, ვითარმედ მას ოდენ იტყვს, რომელ მოსესცა უთქუამს, ამისთჳს შესძინა და თქუა, ვითარმედ: **„თჳნიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, რაოდენი-რაჲ იქმნა“ (1,3).** ესე იგი არს, ვითარმედ დაბადებულთაგანი, გინა თუ უხილავი, გინა თუ ხილული, ყოველივე მის მიერ იქმნა, და არარაჲ თჳნიერ ძისა მოსრულ არს არსად, რამეთუ აქა ჯერ-არს განკუეთად სიტყვსად ამას ზედა სიტყუასა, ვითარმედ: „რაოდენი-რაჲ იქმნა“, რაჲთა არღარა წარურთოთ იგი შემდგომსა მისსა სიტყუასა, არამედ აქა ვყოთ დასასრული სიტყვსად და მერმე კუალად ვინყოთ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„მის თანა ცხორებაჲ იყო“ (1,4).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ხოლო სიტყუად ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: თჳნიერ მისა, რაოდენი-რაჲ იქმნა დაბადებულთაგანი, არარაჲ ქმნილ არს.

ჰხედავა, ვითარ ერთითა ამით სიტყვთა ყოველივე მოასწავა? და რამეთუ თქუა, ვითარმედ: „თჳნიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, რაოდენი-რაჲ იქმნა“, ამით ყოველნივე ხილულნი და უხილავნი მოასწავნა, ხოლო სული წმიდაჲ განყო. თქუა რაჲ, ვითარმედ: „თჳნიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა“, რაჲთა არავინ თქუას, ვითარმედ: უკუეთუ თჳნიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, სულიცა სადამე წმიდაჲ მის მიერვე ქმნულ არს,

¹ დაბ. 1,1. ² დაბ. 1,3.

ამისთვის შესძინა, ვითარმედ: „რაოდენი-რად იქმნა“, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: მე დაბადებულთათვის ვიტყვ: „არცა ერთი რად იქმნა თვნიერ მისა, რაოდენი-რად იქმნა“, ხოლო სული წმიდაა არა ქმნილთაგანი არს, არამედ შემოქმედი არს, ვითარცა ძღვე, ხოლო მის მიერ იქმნა ყოველი, რაოდენი იქმნა, გინა თუ უხილავნი და უწორცონი, ანუ თუ ცათა შინა მყოფნი. ჰხედავა სწავლასა ამას კეთილსა და უცთომელსა? რამეთუ თქუა დაბადებულთათვის, რომელთათვის ეთქუა მოსეს, მერმე მოიწესენნა უხილავნიცა, ხოლო სული წმიდაა ყოვლისაგანვე განყო.

ეგრეთვე პავლე, ამის მაღლისა მიერ აღვსებულმან, თქუა, ვითარმედ: „მის მიერ იქმნა ყოველი“;¹ და რადთა ვერვინ შეჰროთოს მათ ყოველთა თანა სული წმიდაა, ამისთვის შესძინა: „გინა თუ საყდარნი, ანუ თუ უფლებანი, გინა თუ მთავრობანი და ჯელმნიფებანი“.² რამეთუ ესე ყოველი ამასვე სიტყუასა მოასწავებს, ვითარმედ: „ყოველი მის მიერ იქმნა, და თვნიერ მისა არცა ერთი რადმე იქმნა, რაოდენი-რად იქმნა“. ხოლო რადთა სიტყუად ესე, ვითარმედ: „ყოველი მის მიერ იქმნა“, არავინ თქუას, ვითარმედ სასწაულთათვის იტყვს და არა დამბადებელობისათვის, რამეთუ სხუათა მახარებელთა თქუეს სასწაულთათვის, შესძინა ქუემორე და თქუა, ვითარმედ: „სოფელსა შინა იყო, და სოფელი მის მიერ იქმნა“.³ გარნა ან ამას ადგილსა თქუა რად დამბადებელობისათვის, ვითარმედ: „ყოველივე მის მიერ იქმნა, და თვნიერ მისა არცა ერთი რად იქმნა, რაოდენი-რად იქმნა“, მეყსეულად შესძინა, ვითარმედ: „მის თანა ცხორებად იყო“. რადთა არავინ ურწმუნო იქმნეს და თქუას: ვითარ იქმნა მის მიერ ესე ყოველი? ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „მის თანა ცხორებად იყო“. რამეთუ ვითარცა უფსკრულსა შინა რაზომიცა აღმოაჭუა, ვერარას დააკლებ უფსკრულსა მას, ეგრეთვე დამბადებელობად იგი მხოლოდმობილისაა, – რაზომიცა გრწმენეს მის მიერ დაბადებულნი და არსად მოსრული, არარად დააკლდების. და უფროდსად, რადთა უმახლობელსის სახც მოვილო, რომელი მანცა იწმარა, ამისთვის ვთქუა ნათელი, რომელი ამანცა თქუა, ვითარმედ: „ნათელი იყო“. ვითარცა უკუე ნათელმან რაოდენნიცა ბევრეულნი განანათლნეს, არარად დააკლდების მისსა ბრწყინვალეებასა, ეგრეთვე ღმერთი პირველ დაბადებისადა და შემდგომად დაბადებისა ერთ არს, მოუკლებელ, და არცა რად მოაკლდების, არცა რად გამოეჭუების სავსებისაგან თვისისა, არცა მოუძღურდების საქმედ და დაბადებად, არამედ დაღაცათუ ინებოს ბევრეულთა სხუათა ცათა და ქუეყანათა დაბადებად, ვითარნი ესენი არიან, ამას ყოველსა კმა არს ძალი მისი დაბადებად, და ამას ყოველსავე ზედა მოუკლებელადვე ჰგეის; ხოლო არა თუ დაბადებად ოდენ მის ყოვლისა კმა არს მისი ძალი, არამედ

¹ კოლ. 1,16. ² კოლ. 1,16. ³ იოან. 1,10.

პერობადცა და დაცვად უვნებელად, რამეთუ სახელი ესე ცხორებისად, რომელი აქა არს, არა თუ დაბადებასა ოდენ მოასწავებს, არამედ განგებულებასა მასცა, რომლითა-იგი ჰგიეს, და სიტყუასა მასცა აღდგომისასა წინაგკყოფს და საკრველთა ამათ სახარებათა იწყებს; რამეთუ რაჟამს ცხორებად მოვიდა ჩუენდა, დაიწსნა ძალი სიკუდილისად, და ვინაფთგან ნათელი გამოგზბრწყინდა, ბნელი არღარა არს, არამედ ჰგიეს მარადის ცხორებად ჩუენ შორის, და სიკუდილი ვერ შემძლებელ არს ძლევად მისა. და ამისთვის რომელ-იგი მამისათვის ითქუმის, ძისათვისცა ითქუმის ჭეშმარიტებით, ვითარმედ: „მის მიერ ცხოველ ვართ და ვიქცევით და ვჰგიეთ“;¹ ვითარცა პავლეცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „მის მიერ დაებადა ყოველი, და ყოველივე მის მიერ ჰგიეს“.² ამისთვისცა ძირად და საფუძველად ენოდების.

ხოლო რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „მის თანა ცხორებად იყო“, ნუ ვითარცა ორთაგან საქმეთა შეერთებულსა გულისხმა-ჰყოფ ამას, რამეთუ ქუემორე მამისათვისცა იტყვს: „ვითარცა მამასა აქუს ცხორებად თავისა თვისისა თანა, ეგრეთვე ძესა მისცა, რაფთა აქუნდეს ცხორებად“;³ არამედ ვითარცა-იგი მამისათვის არა იტყვ ამათ სიტყუათა მიერ, ვითარმედ ორკეცი არს, ეგრეთვე ნუცა ძესა იტყვ, რამეთუ სხუასა ადგილსა წერილ არს, ვითარმედ: „ნათელ არს ღმერთი“;⁴ და კუალად იტყვს: „ნათელსა შინა მკვდრ არს თუალთშეუდგამსა“.⁵ ხოლო ესე ყოველი თქუმულ არს, არამედ არა ამისთვის, რაფთა შეზავებულებად გულისხმა-ვყოთ მისთვის და ორკეცობად, არამედ რაფთა მცირედ-მცირედ მივიწინეთ სიმაღლესა მას ღმრთისმეტყუელებისასა. რამეთუ ვინაფთგან ვერვინ გულისხმა-ჰყოფ-და ესრეთ ადვილად, თუ ვითარ არს არსებით ცხორებად მისი, ამისთვის პირველი იგი მდაბალი სიტყუად თქუა და მერმე სიმაღლედ აღიყვანებს, რამეთუ რომელმან-იგი თქუა, ვითარმედ: „მისცა მას, რაფთა აქუნდეს ცხორებად“;⁶ იგივე კუალად იტყვს: „მე ვარ ცხორებად“;⁷ და „მე ვარ ნათელი“.⁸ და ვითარი-მე არს იგი ნათელი? რამეთუ არა თუ ესრეთ ხილულ არს იგი, არამედ უხილავი განმანათლებელი სულისად. და ვინაფთგან ეგულებოდა ქრისტეს თქუმად, ვითარმედ: „ვერვინ მოვალს ჩემდა, უკუეთუ არა მამამან მოიყვანოს ჩემდა იგი“,⁹ ამისთვის წინაფთვე თქუა აქა მახარებელმან, ვითარმედ იგი არს ნათელი განმანათლებელი, რაფთა უკუეთუ გესმეს მამისათვისცა ესე ვითარი რაფმე, არა სთქუა, თუ მამისად ხოლო არს ესე, არამედ ძისადცა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ყოველი, რაოდენი აქუს მამასა, ჩემი არს“.¹⁰ პირველად უკუე გუასწავა ჩუენ დამბადებელობისათვის მისისა, და მერმე იტყვს სულიერთა მათცა კეთილთა,

¹საქმე 17,28. ²შდრ. კოლ. 1,16-17. ³იოან. 5,26. ⁴1იოან. 1,5. ⁵1ტიმ. 6,16. ⁶იოან. 5,26.

⁷იოან. 14,6. ⁸იოან. 8,12. ⁹იოან. 6,44. ¹⁰იოან. 16,15.

რომელნი მომცნა ჩუენ მოსლვითა მისითა; და ერთითა სიტყვითა მოას-
წავა იგი მახარებელმან და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ცხორება იგი იყო ნათელ კაცთა“ (1,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არა თქუა, თუ: ნათელ ჰურიათა, არამედ: ყოველთა
კაცთა, რამეთუ წარმართნიცა მოვიდეს ამას გულისხმის-ყოფასა, და
ყოველთა ზოგადი არს და ზიარი ესე ნათელი. ხოლო რადსათს არა
თქუა ანგელოზთათსცა, ვითარმედ: ცხორება იგი იყო ნათელ ანგე-
ლოზთა და კაცთა, არამედ კაცთათს ოდენ თქუა? ამისთს, რამეთუ ან
ამისი სიტყუა ამის ბუნებისათს არს და ამათა მოვიდა ხარებად კეთი-
ლისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „და ნათელი იგი ბნელსა შინა ჩანს“ (1,5).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ბნელად სიკუდილსაცა უწესს და საცთურსაცა, რამე-
თუ ნათელი ესე ხილული არა ბნელსა შინა ჩანს, არამედ თვნიერ ბნელი-
სა ნათობს, ხოლო რაჟამს ბნელი მოიწიოს, დაბნელდის იგიცა, რამეთუ
ქადაგებად იგი ქრისტესი შორის საცთურისა ბნელსა გამობრწყინდა და
იგი განაქარვა. და სიკუდილად რად მოვიდა, თავადი იგიცა განაქარვა და
ესრეთ სძლო, რომელ შეპყრობილნიცა მას შინა აღმოიყვანნა. და ვინათ-
გან ვერცა სიკუდილი მძლე ექმნა მას, ვერცა საცთური, არამედ ბრწყი-
ნავს ყოველსა ადგილსა ძალითა თვსითა, ამისთს იტყვს, ვითარმედ:
„ბნელი მას ვერ ეწია“ (1,5), რამეთუ არს უძლეველ და არა დაემკვდრების
სულთა შინა, რომელთა არა სწადოდის განათლებად.

სწავლად ე

ვითარმედ ცოდვად ბნელ არს, და საუკუნოვსა საშჯელისათს

ხოლო უკუეთუ არა ყოველნი განანათლნა, ნუ გიკვრს ამისთს, რა-
მეთუ არავის განანათლებს იძულებით, არამედ ჩუენითა ნებითა ჰნებავეს
განათლება ჩუენი ღმერთსა. ამისთს უკუე ნუ დაუჭშავ ამას ნათელსა
კართა, და შემოვიდეს შენ შორის, რამეთუ მოვალს ნათელი სარწმუნოე-
ბისა მიერ, და გამო-რად-ვიდეს მიერთგან, ბრწყინვალედ განანათლებს
შემწყნარებელთა მისთა. და უკუეთუ უჩუენო მას ცხორებად კეთილი,
მერმე უკუნისამდე დაადგრეს შენ თანა. რამეთუ უფალი იტყვს, ვი-
თარმედ: „რომელსა უყუარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხნეს, და მე და
მამად მოვიდეთ და სავანე მის თანა ვყოთ“.¹

ვითარცა უკუე მზისა ბრწყინვალეებისა ხილვად ვერ შემძლებელ
ხარ, უკუეთუ არა აღიხილნე თუალნი, ეგრეთვე ამისცა ნათლისა ხილ-

¹ შდრ. იოან. 14,23.

ვად შეუძლებელ არს თვნიერ ახილვისა თუალთა სულისათა. ვითარ უკუე იქმნების ახილვად მათი? გარნა განწმედითა სულისათა ვნებათა მწვრისაგან, რამეთუ ცოდვად ბნელ არს, და ბნელი ღრმად, და საცნაურ არს ესე ფარულად და უცნაურად ქმნისა მისისათვის, რამეთუ „ყოველი რომელი იქმოდის ბოროტსა, სძულს ნათელი და არა მოვალს ნათლად“,¹ და „ფარულად ქმნულთად ბოროტ არს თქუმად“.² და ვითარცა ბნელსა შინა ვერცა მტერსა ვინ იცნობს, ვერცა მეგობარსა, არამედ ყოველთავე უმეცარ არს, ეგრეთვე, რაჟამს იქმოდის ცოდვასა. რამეთუ ანგაჰრიცა არა ხედავს მეგობარსა ანუ მტერსა, და მოშურნე თვისსაცა მტერად ჰხედავს, და ყოვლისა ცოდვისა მოქმედი არარადათა განყოფილ არს მთრვალთა გინა ცოფთა. და ვითარცა ბნელსა შინა შეშასა და პრპენსა და რკინასა და ოქროსა და ვეცხლსა და ქვასა პატიოსანსა, – ყოველსავე ერთად ვიცნობთ, რაჟამს განმყოფელი იგი მათი ნათელი არა არნ, ეგრეთვე რომელსა ცხორებად შეგინებული აქუნდეს, არა იცის მან ქალწულებისა ნათელი, არცა სიბრძნისა სიკეთე. და ვითარცა ვთქუ, ბნელსა შინა დაღაცათუ ქვანი პატიოსანნი იყვნენ, არავე ჩანან; არა თუ ბუნებად მათი ესრეთ არს, არამედ მხედველნი იგი უცნაურ არიან. და არა ესე ოდენ ბოროტი არს ცოდვათა შინა მყოფთა ზედა, არამედ ესეცა, რომელ მარადის შიშსა შინა იყოფებიან, და ვითარცა რომელთამე ბნელსა შინა უკუნსა მავალთა ეშინის, დაღაცათუ არავინ იყოს, რომელიმცა აშინებდა, ეგრეთვე მოქმედნი ცოდვისანი უშიშებით ვერ არიან, არამედ ყოველთაგან ეშინის და ძრწიან და ყოველთა ეჭუენ, რამეთუ ამხილებს მათ ბუნებად თვისი, და ამისთვის ყოვლით კერძო შიში გარემოადგს.

ვევლტოდით უკუე ესევეითარსა ბოროტსა ცხორებასა, ძმანო, რამეთუ შემდგომად ამის ბოროტისა ცხორებისა სიკუდილი მოიწვევის, სიკუდილი უკუდავი, უკუეთუ ესრეთ ვიყვნეთ, რამეთუ არა არს აღსასრული მერმეთა მათ სატანჯველთა. და ამასცა უკუე ცხორებასა არარადათ განყოფილ არიან ცოფთაგან მეძიებელნი იგი ამაოთა საქმეთანი, რამეთუ კრებენ სიმდიდრესა განქარვებადსა და იშუებენ შუებითა მავნებელითა და ვერ სცნობენ სიცოფესა მას, ვიდრე არა განეშორნენ მისგან. ამისთვის ჯერ-არს განფრთხობად,³ ვითარცა მოციქული პავლე ბრძანებს, რამეთუ რომელი მღვდარე იყოს და ფრთხილ, დაღაცათუ შეპყრობილ იქმნეს ცოდვისა მიერ, არამედ არა სრულიად დაეცეს, ხოლო მძინარე და განცოფებული ვერ გულისხმა-ჰყოფს, ვითარ შეპყრობილ არნ მის მიერ. ნუმცა უკუე გუძინავს, რამეთუ არა ღამისად არს ჟამი ესე, არამედ დღისად, და „ვითარცა დღისი, ხატად შუენიერად ვიდოდით“.⁴ რამეთუ არარადათ არს უუშუერტს ცოდვისა. გულისხმა-ყავ ნუ სულიერსა ოდენ, არამედ

¹ იოან. 3,20. ² შდრ. ეფეს. 5,12. ³ შდრ. 1 თეს. 5,6,8. ⁴ რომ. 13,13.

ჯორჯიელიცა, ვითარ რაჟამს-იგი ცოდვასა რასმე ზედა შეპყრობილი მიიყვანებინ საშჯელად წინაშე მთავართასა, ვითარ უშუერ არნ და სირცხვლეულ, და ცრუდ ფიცავნ და ტყუეინ, და უშუერ არნ.

ხოლო ჩუენ სამოსლისა გარემოქცევით შთაცუმად სირცხვლ-გკჩნნ, და უკუეთუ სხუაფცა ვნახოთ ესრეთ, ვსძაგებთ, ვითარცა უგუზურსა, და ცოდვასა ზედა ყოფასა შინა არა სირცხვლეულ ვართ. მითხარლა, რად არს უსაძაგელჴს მამაკაცისა მეძვისადა დედაკაცისა მიმართ შესლვასა, ანუ რად არს უსაკიცხელჴს მოშურნისა და ძკრისმეტყუელისა? ხოლო რად არს ესე საქმჴ, რომელ შიშულად სლვად სარცხვნელად გუაქუს, ვიდრელა ესე-ვითარნი საქმენი? რამეთუ შიშულობასა არავინ სადა იქმს ნებსით. ყოველი, რომელი არანებსით იყოს, არა ესრეთ სირცხვლ არს. ხოლო ცოდვასა ყოველი კაცი, რომელიცა იქმოდის, ნებსით იქმს, რომელი-იგი უძკრჴს არს და უსაძაგელჴს. და უკუეთუმცა ვინ შევიდა კრებულსა შინა ანგელოზთასა, მაშინმცა გულისხმა-ყო ცოდვისა საძაგელეზა. და რად ვიტყვ ანგელოზთა კრებულსა? რამეთუ სამეუფოთაცა შინა პალატთა უკუეთუ ვინ შეიყვანოს მეძავი, ანუ დაითრვებოდის ღვნითა, ანუ სხუასა რასმე ესრეთ ბოროტსა იქმოდის, უკუანაფსკნელითა საშჯელითა დაისაჯების; ხოლო უკუეთუ სამეუფოთა პალატთა შინა საძაგელ არს ესევითარი, რად-მე ყოფად არს წინაშე ყოველთა მეუფისა? არა უკუანაფსკნელითა საშჯელითა ვისაჯნეთა, უკუეთუ ესევითარი რადმე ვიკადროთ? ამისტკს გვედრები, ვაჩუენოთ სინმიდჴ ცხორებასა შინა ჩუენსა, რამეთუ გუაქუს მეუფჴ, რომელი ყოველსავე ჰხედავს, და არარად დაეფარვის. მოვიზიდოთ უკუე ნათელი მისი ჩუენ ზედა, რადთა უკუნისამდე განგუანათლებდეს ჩუენ, და მივემთხვნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჴსითა, რომლისად არს დიდებზა და სიმტკიცჴ თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი 3

სიტყუაჲ ესე: „იყო კაცი მოვლინებული ღმრთისა მიერ, რომლისა სახელი იოვანე“ (1,6).

თარგმანი: თქუა დანყებასა სიტყუსასა სიტყუსათს ღმრთისა მოკლედ და ძლიერად და ან შემდგომითი შემდგომად მოვიდა ქადაგსაცა თანა სიტყუსასა, თანამოსახელესა თსსა იოვანეს. ხოლო შენ გესმეს რად, ვითარმედ ღმრთისა მიერ მოივლინა, ნუსადა კაცობრივსა გულისხმაჰყოფ მის მიერ თქუმულთაგანსა, რამეთუ არარას იტყვს თსსა, არამედ ყოველსავე მომავლინებელისასა.

სახარებაჲ: „ესე მოვიდა მონამედ, რადთა წამოს ნათლისა მისთვის“ (1,7).

თარგმანი: ნუჟუე თქუასცა ვინმე, ვითარმედ: რად არს ესე? მონად მეუფესა ენამებოდაა? გარნა რაჟამს არა ოდენ წამებული მონისა მიერ, არამედ მოსრულიცა მონისა მის მიმართ და მის მიერ ნათელღებული მსგავსად სხუათა კაცთასა იხილო, არა უფროსად დაგიკვრდესა? გარნა ნუ შემფოთნები ამას ზედა, არამედ უფროსად გიკვრდინ მიუნდომელი იგი სახიერებაჲ მისი. უკუეთუ კულა ვინ შემფოთნებოდის ამას ზედა, ჰრქუას მასცა, ვითარცა იოვანეს, ვითარმედ: „აცადე ან, რამეთუ ესრეთ ჯერ-არს ჩუენდა აღსრულებად ყოველივე სიმართლჳ“. ¹ უკუეთუ კულა უმეტესად ვინ შემფოთნეს, ჰრქუას მასცა, ვითარცა ჰურიათა, ვითარმედ: „არა თუ წამებასა კაცთაგან მოვიღებ“. ² რამეთუ არა თუ მას ეწმარებოდა წამებაჲ იოვანესი და ამისთვის მოივლინა იგი ღმრთისა მიერ, რამეთუ ესე ბოროტი გამობად არს. და უკუეთუ ვინ იტყოდის: და ვითარ იტყვს მახარებელი: „რადთა ყოველთა ჰრწმენეს მის მიერო“? ³ და თავადი იტყვს უფალი, ვითარმედ: „არს სხუად, რომელი წამებს ჩემთვის, და ვიცი, რამეთუ ჭეშმარიტ არს წამებაჲ მისი“, ⁴ და იოვანეს მოასწავებდა. გარნა გულისხმა-ყავთ სიტყუაჲ ესე, რამეთუ უფალი ოდესმე იტყოდა, ვითარმედ: „წამებასა კაცთა მიერ არა მოვიღებ“, და კულად ოდესმე იტყოდა, ვითარმედ: „სხუად არს, რომელი წამებს ჩემთვის“. და რადთა არა თქუან უგულისხმოთა, ვითარმედ თსსთა სიტყუათა წინააღუდგების, ამისთვის მეყსეულად განკურნა იჟგ იგი, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: „ამას ვიტყვ თქუენთვის, რადთა თქუენ სცხოვნდეთ“, ⁵ ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ვინაფთგან ღმერთი ვარ და ძჳ ღმრთისად და უხრწნელისა მის ბუნებისა თანაარსი, არავისგან მეწმარების წამებაჲ. დაღაცათუ არავინ წამებდეს ჩემთვის, არავე დამაკლდების არსებასა ჩემსა. ხოლო ვინაფთგან ცხოვრებასა მრავალთასა ვეძიებ, ამისთვის ამას სიმდაბლესა მოვედ,

¹ მათ. 3,15. ² იოან. 5,34. ³ იოან. 1,7. ⁴ იოან. 5,32. ⁵ იოან. 5,34.

ვიდრეღა კაცთა მივეც ჩემთჳს წამებად. რამეთუ უძღურებისა მისთჳს ჰურიათაჲსა და უბადრუკებისა მათისა იქმნა ესე ყოველი, რაჲთა ადვილად ჰრწმენეს, არამედ მათ ეგრეთცა არავე ჰრწმენა; რამეთუ ვითარცა ჯორცნი შეიმოსნა, რაჲთა არა ღმრთეებისა მისისა ძალისაგან მოსწყდენ ყოველნი, ეგრეთვე კაციცა მოავლინა მონამედ მისა, რაჲთა თჳსსა მას ჳმასა მათსა უადვილჳსად ისმენდენ კაცნი იგი. უკუეთუ არა, მას რად ეჳმარებოდა მისი წამებად? რამეთუ კმა იყო, რაჲთამცა გამოეჩინა ღმრთეებისა თჳსისა ძალი, და ყოველნიმცა შეძრწუნებულ იყვნეს. არამედ ესე არა ქმნა, ვითარცა ვთქუ, რაჲთამცა არა ყოველნი წარენყმიდნეს, რომელთა ვერ ეძლო მიხედვად მისსა მას თუალთშეუდგამსა ნათელსა. და ამისთჳს ჯორცნიცა შეიმოსნა და ერთსა მონათა მისთაგანსა არწმუნა წამებად მისთჳს, რამეთუ ყოველითურთ კაცთა ცხორებასა ეძიებდა და არა თჳსსა ჰატივისა ჰხედვიდა, არამედ თუ რომლითა სახითა იქმნას იგი უმეტჳსად შეწყნარებულ კაცთა მიერ და არგოს მათ, ვითარცა თავადიცა იტყოდა, ვითარმედ: „ამას ვიტყვ თქუენთჳს, რაჲთა თქუენ სცხოვნდეთ“. და მახარებელმან რაჟამს თქუა, ვითარმედ: „მოვიდა, რაჲთა წამოს ნათლისა მისთჳს“, მეყსეულად შესძინა და თქუა: **„რაჲთა ყოველთა ჰრწმენეს მის მიერ“** (1,7). ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნუ ჰგონებთ, თუ ამისთჳს მოვიდა იოვანე, რაჲთამცა მეუფესა რაჲმე შეჳმატა, არამედ რაჲთა კაცთა უმეტჳსად ჰრწმენეს, ვინაჲთგან ღმრთეებისა მისისა ხილვად ვერ ძალ-ედვა. და ამისთჳსცა ამის იჳჳსა განქარვებად შესძინა და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„არა თჳთ იგი იყო ნათელი“** (1,8).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ხოლო უკუეთუმცა არა ამის იჳჳსა განსაქარვებელად იტყოდა ამას სიტყუასა, რად საჳმარ იყო ამას ადგილსა ამისი თქუმად? რამეთუ ვინაჲთგან თქუა, ვითარმედ: „მოივლინა, რაჲთა წამოს ნათლისა მისთჳს“, რაჲსათჳსლა იტყვს, ვითარმედ: „არა თჳთ იგი იყო ნათელი“? გარნა არა ამაოდ თქუა სიტყუად ესე, არამედ ვინაჲთგან ჩუენ მიერ უდიდჳსად შერაცხილ არს, რომელი წამებდეს, ვიდრე რომელსა ეწამებოდის, და უსარწმუნოჳს, რაჲთა არავინ იოვანესთჳსცა ესევე მოიგონოს, ამისთჳს ჰირველითგან განაკრძალებს და აღჳჳოცს ბოროტსა ამას იჳჳსა და ძირითურთ აღმოჳფხურის მას და გამოაჩინებს, თუ ვინ არს მონამჳ იგი, ანუ ვინ არს წამებული იგი, და თუ რაბამი განყოფილებაჲ არს შორის მონამისა მის და წამებულისა, და ვითარ უზემთაეს არს წამებული იგი მონამისა მის. და ვინაჲთგან ესე ქმნა და გამოაჩინა მისი იგი შეუშგავსებელი უზემთაესობად, მიერთგან უშიშად იწყებს სიტყუად, და ყოველივე საეჳჳ სიტყუად უგუნურთათჳს აღმოჳფხურა და ესრეთ იწყო დაუყენებელად სიტყუასა მას სწავლისასა.

სწავლად 3

ვითარმედ არა სარგებელ არს მართლმადიდებლობად, უკუეთუ საქმენი ბოროტნი გუაქუნდენ

ვილოცოთ უკუე ღმრთისა მიმართ, რადთა გულისხმის-ყოფასა თანა საღმრთოთა სიტყუათასა და სარწმუნოებასა თანა მართალსა საქმენიცა კეთილნი გუაქუნდენ და მოქალაქობად წმიდად და ბრწყინვალე, რამეთუ უკუეთუ საქმენი კეთილნი არა გუაქუნდენ, ამათგან სარგებელი არარად არს;¹ დაღაცათუ სარწმუნოებად გუაქუნდეს და ყოველთავე წერილთა გულისხმის-ყოფად, და საქმეთაგან კეთილთა ოჯერ ვიყვნეთ, არარად არს დამაყენებელ მისლვად ჩუენდა ცეცხლსა მას გეჰენისასა, დაუშრეტელსა საწყუმისა შინა გუემად. და ვითარცა მოქმედნი კეთილისანი აღდგებიან აღდგომასა ცხორებისასა, ეგრეთვე მოქმედნი ბოროტისანი – აღდგომასა საშჯელისასა სატანჯველად დაუსრულებულად.

ამის ყოვლისათვის უკუე ვისწრაფოთ, რადთა არა წარვწყმიდოთ და ცუდ-ვყოთ სარგებელი იგი, რომელი სარწმუნოებითა მართლითა მოგუეგოს, და არა საქმეთა მიერ ბოროტთა, არამედ რადთა საქმეთა მიერ კეთილთა ღირს ვიქმნნეთ ქრისტეს ხილვასა, რამეთუ არარად არს მსგავსი ამის ნეტარებისად. ღირსმცა ვართ უკუე ყოველნი მიმთხუევად კეთილთა საქმეთა, რადთა ყოველსავე დიდებად ღმრთისა ვიქმოდით, რომლისად არს დიდებად მხოლოდმოზილით ძით და ყოვლადწმიდით სულით აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

---

¹ შდრ. იაკობ 2,20,26.

თავი ზ

სიტყუაჲ ესე: „იყო ნათელი ქვეშარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად“ (1,9).

თარგმანი: რამეთუ ამისთვის, ჰ სასურველნო შვილნო, მცირედ-მცირედ დაგიგებთ თქუენ საშუებელსა მას ნმიდათა წერილთასა და არა ყოველსავე ერთბამად გეტყვოთ, რადთა კეთილად და ადვილად შეუძლოთ თქუმულთა მათ დამარხვად. რამეთუ რომელი-იგი კედელსა აღაშენებნ, და ვიდრე ერთი ქვაჲ არა დაამტკიცის, სხუაჲ დადვის თუ მის ზედა, იგი უწმარსა კედელსა აღაშენებს, ხოლო რომელი პირველ დადებულთა მათ ქვათა დაამაგრებდეს და ესრეთ სხუასა დასდებდეს, იგი მტკიცე და შეურყეველ ჰყოფს ნაშენებსა მას ნელიად და კეთილად გებითა მისითა. და ჩუენცა უკუე ვჰბაძვიდეთ ესევეთართა მათ მაშენებელთა და ესრეთსახედ აღვაშენებდეთ სულთა თქუენტა, რამეთუ გუეშინის, ნუ-უკუე ვიდრელა პირველადშენებული იგი არა განმტკიცებულ იყოს, სხუაჲ მოვანიოთ მის ზედა სიღრმჲ სიტყუათაჲ, და ვერ იტკრთოს გონებამან იგი ყოველი. რაჲ არს უკუე, რომელი-ესე დღეს აღმოვიკითხეთ?

სახარებაჲ: „იყო ნათელი ქვეშარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად“ (1,9).

თარგმანი: რამეთუ ვინაფთგან ზემო იოვანჯსთვის იტყოდა, ვითარმედ: „მოვიდა, რადთა ნამოს ნათლისა მისთვის“,¹ და ვითარმედ: „ან მოივლინა“,² რადთა არავის ესმეს ესე და სიახლისა მისთვის მოწამისა თქუას, ვითარმედ: ნამებულიცა იგი ესრეთვე არს, ამისთვის აღიყვანა სიტყუაჲ თვისი უზეშთაჲს ყოველთა ჟამთა ყოფისა მისისა მიმართ, რომლისა არასადა არს დასასრული, არცა დასაბამი. არამედ ამას ყოველსა ზედა მბრძოლნი იგი ღმრთეებისანი იტყვიან: ვითარ შესაძლებელ არსო, რადთამცა ძჲ დაუსაბამო იყოო? ჰ უბადრუკო, ღმრთისათვის გეტყვ, და შენ იტყვ, თუ: ვითარ იყოს ესე? და არა გეშინის, არცა სძრნი; და უკუეთუ ვინ გკითხოს, ვითარმედ: ვითარ დაუსრულებელ და განუხრწნელ იყოს მას საუკუნესა ჩუენტა ამათ გუამთა ცხოვრებაჲ? ანუ: ვითარ უკუედავ არიან სულნი? შენ განჰკიცხავ მას, ვითარცა უგუნურსა, რამეთუ იკითხა საქმჲ, რომელი არა შესაძლებელ არს გონებისაგან კაცობრივისა, არამედ ოდენ რწმუნებაჲ ჯერ-არს და არა გამოძიებაჲ. და უკუეთუ შემოქმედი სულისა და ჳორცთაჲ ვთქუათ, ვითარმედ: დაუსაბამო არს, სახესა მის საქმისასა ეძიება ჩუენგან? და ვინ თქუას, ვითარმედ ესე საქმჲ არა განცოფებულისა გონებისაჲ არს? გესმა, ვითარმედ: „იყო ნათელი ქვეშარიტი“. რადსათვისლა ებრძვი ამაოდ, რადთამცა გონებითა

¹ იოან. 1,7. ² შდრ. იოან. 1,6.

უზემთაეს აღჰვედ უსაზღვროსა მას ცხორებასა, რომელსა შეუძლებელ არს მიწდომად? რად ეძიებ გამოუძიებელსა? რად სდევ მიწდომელსა? რად გამოიკულებე გამოუკულებელსა?

განიცადე ძირი ნათლისა მის მზისად; არამედ ვერ ძალ-გიც და არავე შფოთ ხარ, არცა სდრტუნავ შეუძლებელობისა მისთვის. ვითარ უკუე, რომელ უზემთაესთა მათ ზედა ესრეთ კადნიერ იქმენ და შემმართებელ მიწდომელთა მათთვის და გამოუკულებელთა საქმეთა? ძესა მას ქუხილისასა იოვანეს,¹ რომელსა-იგი აქუს ნესტვ სულიერი, მას ესმა რად სულისა წმიდისა მიერ, ვითარმედ: „იყო ნათელი ჭემმარიტი“, არღარად გამოიძია უმეტესი; ხოლო შენ, რომელი მადლისა მისგან, რომელი მას აქუნდა, შორს ხარ უფროდს, ვიდრე ქუეყანად ცისაგან, და გნებავს, რადთამცა მისსა მას საზომსა უზემთაეს აღჰვედ, ამისთვისცა სრულიად დაეცემი და ვერცა მცირესა გულისხმა-ჰყოფ. რამეთუ ესევეთარი არს ეშმაკისა ღონწ: გამოიყვანებს კაცსა საზღვრისა მისგან, ღმრთისა მიერ დადებულისა, რომელიცა დაემორჩილოს მას, და წარჰმართებს უზემთაესისა მიმართ; და მერმე, რაჟამს ამით ესევეთართა სასოებითა ცთუნებული მადლისაგან ღმრთისა უცხო-ყოს, მიერიტგან არა თუ უზემთაესსა რასმე კეთილსა აღიყვანებს, – რამეთუ ვითარმცა ქმნა ესე ეშმაკმან! – არამედ არცა თუ პირველთა მათ საქმეთა, სადა-იგი უცთომელად ვიყოფოდეთ, გვტევენს მიქცევად, არამედ შეცთომილთა მიმოგუაქცევს, რომელთა არასადა გუაქუნ ადგილი დადგრომისად.

ეგრეთვე უყო ადამს, რაჟამს-იგი იყო სამოთხესა შინა, რამეთუ უმეტესისა პატივისა და გულისხმის-ყოფისა სასოებითა აცთუნა და რომელი აქუნდა, მისგანცა განაშორა, რამეთუ არა თუ ოდენ სწორ ღმრთისა ვერ იქმნა, რომელსა-იგი აღუთქუმიდა, არამედ სიკუდილისაცა მძლავრებასა მიეცა, და არა თუ ოდენ უმეტესი გულისხმის-ყოფად ვერ პოვა, არამედ რომელი აქუნდა, იგიცა წარწყმიდა უმეტესისა ძიებითა, რამეთუ სირცხვლი და კდემად შიშულობისად მაშინ მოიწია მის ზედა, რომელი-იგი პირველ მისა გარეგან იყო ამის ესევეთარისა სირცხვლისაგან. და ბევრეულნი ესე ვნებანი მიერიტგან აღმოეცენნეს, რომელი-ესე ნუმცა მოინევის ჩუენ ზედა!

ვერჩდეთ უფალსა და დავადგრეთ, ვითარცა მან გვბრძანა, და ნურასმცა ვეძიებთ უმეტესსა, რადთა არა მოცემულთა ამათგანცა კეთილთა გამოვვარდეთ, ვითარცა მათ შეემთხვა, რომელნი დაუსაბამოდსა მის ცხორებისა დასაბამსა ეძიებდეს, და ყოველივე წარწყმიდეს და რომელსა ეძიებდეს, ვერ მიემთხვნეს, ვინაფთგან შეუძლებელ არს, და მართლმადიდებლობისაგან დაეცნეს. გარნა ჩუენ ნუმცა შევსცვალეზთ

---

¹ შდრ. მარკ. 3,17.

საზღვართა მათ საუკუნეთა, რომელნი დასხნეს მამათა ჩუენთა წმიდათა, არამედ ვერჩედეთ შჯულსა მას სულიერსა და გუესმეს რაჲ, ვითარმედ: „იყო ნათელი ქეშმარიტი“, ნურასმცა უმეტჯსსა ვეძიებთ, რამეთუ არცა შესაძლებელ არს უზეშთაეს ამის სიტყვსა აღსლვად. რამეთუ უკუეთუმცა ვითარცა კაცისაჲ იყო შობაჲ მისი, იყომცა რაჲმე განყოფილებაჲ მშობელისა და შობილისაჲ; ვინადთგან უკუე გამოუთქუმელად და ვითარცა ღმერთსა ჰშუენის, ესრეთ შვა, „პირველობა“ და „უკუანადსკნელობა“ დაუტევე, რამეთუ ესე ჟამთა სახელნი არიან, ხოლო ძქ ყოველთა სა-უკუნეთა შემოქმედი არს.

კულად იტყვს მეტყუელი იგი ბოროტისაჲ: და უკუეთუ ესრეთ არს, ვითარ შენ იტყვ, არა სამე მამაჲ არს, არამედ სწორი არს მამისაჲ ძმაჲ. დაბრმობილო წყუდიადითა მით უგუნურებისაჲთა, რომლისათვს იტყვ ამას? რამეთუ უკუეთუმცა ვიტყოდეთ, ვითარმედ მამაჲ და ძქ ორნივე ზოგად სხვსა ძირისაგან აღმოცენებულ არიან, მაშინმცა ალაგი აქუნდა სიტყუასა შენსა, ხოლო ვინადთგან ჩუენ ამის უშჯულოებისაგან ვივლ-ტით და ვიტყვთ, ვითარმედ მამაჲ დაუსაბამო არს და უშობელ, და ძქ დაუსაბამოვე არს, შობილი მამისაგან, რომლისაღა მიზეზისათვს იტყვ ამას უშჯულოსა სიტყუასა? რამეთუ ბრწყინვალეებაჲ არს იგი,¹ ხოლო ბრწყინვალეებაჲ ბუნებით მას თანავე გულისხმა-იყოფების, რომლისაჲ იყოს ბრწყინვალეებაჲ. რამეთუ ამისთვს პავლე ესრეთ სახელ-სდვა მას, რაჲთა არარაჲ მოიგონო განყოფილებაჲ შორის მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა. და ესე ამისი მომასწავებელი არს, ხოლო შემდგომი იგი სიტყუაჲ უშჯულოთა სიტყუასა დაჰჰსნის. ნუ მოიგონებ ამისთვს, რომელ „ბრწყინვალეებაჲ“ გესმა, თუ გუამოვნებისა მისისაგან დაკლებულ არს, რამეთუ უშჯულოება არს ესე და საბელიოზის და მარკელოესგანთა ნვალეებისა სიტყუაჲ. ხოლო ჩუენ არა ესრეთ ვიტყვთ, არამედ თვსითა მით განყოფილითა გუამითა შეერთებული არს ბუნებით. ამისთვსცა თქუა რაჲ: „ბრწყინვალეებაჲ დიდებისაჲ“, მეყსეულად შესძინა: „და ხატი ძლიერებისა მისისაჲო“,² რამეთუ თვთებაჲ იგი გუამოვნებისაჲ გამოაჩინა და ერთობაჲ ბუნებისაჲ, რომლისა ხატი არს; რამეთუ არა შესაძლებელ არს ერთითა სიტყვთა, ვითარცა ვთქუ, სარწმუნოებისა საღმრთოესა გამოჩინებაჲ, არამედ საყუარელ არს, უკუეთუ მრავალი შევიკრიბოთ და თვთოეულისაგან ჯეროვანი გამოვარჩიოთ და ესრეთ შეუძლოთ მიწდომად ღირსსა დიდებისმეტყუელებასა. ხოლო ღირსსა ვიტყვ ჩუენისაებრ ძალისა, რამეთუ უკუეთუ ვინ ჰგონებდეს, ვითარმედ ქეშმარიტად ღირსებისაებრ ღმრთისა უგალობს, იგი შეცთომილ არს.

¹ შდრ. ებრ. 1,3. ² ებრ. 1,3.

სწავლად ზ

რადთა არა გამოვინულილვიდეთ სიტყუათა სარწმუნოებისათა, არამედ გურწმენენ გამოუძიებელად სიტყუანი წმიდათა წერილთანი

ხოლო ან რომელთა ესე ყოველი უწყით, დავადგრეთ სარწმუნოებასა მას ზედა, „რომელი მომცეს ჩუენ პირველითგან თუალითმხილველთა მათ და მსახურთა სიტყუსათა“,¹ და ნუმცა რას გარდამატებულსა გამოვეძიებთ, რამეთუ რომელნი ამით სენითა სნეულ იყვნენ, ორნი ბოროტნი არიან მათ ზედა: ერთად, რამეთუ ვერ ჰპოებენ, რომელსა-იგი ეძიებენ, არამედ ამოდ შურებიან, და მეორედ, რომელ განარისხებენ ღმერთსა, რამეთუ მის მიერ დადებულსა შჯულსა ეძიებენ დაჯსნად.

ხოლო თუ რაზომსა რისხვასა აღსძრავს საქმეც ესე, არად სავმარ არს ჩუენდა თქუმად, რამეთუ თქუენ თვთ უწყით. ამისთვის უკუე გევედრები, ვძრწოდით სიტყუათაგან მისთა, რადთა ესრეთ დაუცხრომელად გუფარვიდეს ჩუენ, რამეთუ იტყვს: „ვის მივხედნე? გარნა მდაბალთა და მყუდროთა და რომელნი ძრწოდინ სიტყუათაგან ჩემთა“.² დაუტეოთ ყოველივე გამოძიება და შევმუსრნეთ გულნი ჩუენნი, ვიგლოვდეთ ცოდვათა ჩუენთათვს, ვითარცა-იგი გვბრძანა ქრისტემან, მოვიჯსენნეთ ყოველნი ცოდვანი ჩუენნი და ვისწრაფოთ აღჯოცად მათა, რამეთუ მრავალნი გზანი მოუცემიან ჩუენდა ღმერთსა ამის საქმისათვს. ვითარცა იტყვს: „იტყოდე შენ ცოდვათა შენთა პირველ, რადთა განჰმართლდე“;³ და კუალად იტყვს: „უშჯულოება და ჩემი გითხრა შენ, და შენ მომიტევე ყოველი უღმრთოება და გულისა ჩემისა“,⁴ რამეთუ არამცირედ შეგუენევის ჩუენ აღჯოცად ცოდვათა ჩუენთა აღსაარება და მათი და ჯსენება. და კუალად არს სხუადცა წამალი აჯოცისა მათისა: რადთა არავის ჩუენდა მომართ შეცოდებულისა ვიჯსენებდეთ ძვრსა, არამედ შეუნდობდეთ. გნებავსა, რადთა მესამეცა გითხრა? ისმინე დანიელ წინადასწარმეტყუელისა, რასა იტყვს: „ცოდვანი შენნი მოწყალეებითა აჰჯოცენ და უშჯულოებანი შენნი – შეწყალეებითა გლახაკთადათა“.⁵ და კუალად არს სხუადცა გზად აჯოცისა მათისა: ლოცვისა სიმრავლე და ვედრება ღმრთისა უწყინოდ მოგუცემს ნუგეშინის-ცემასა შენდობისასა, და მარხვად რაჟამს სხუათა მოწყალეებითა იქმნებოდის, დაჰშრეტს მოტყინარებასა ღმრთისა რისხვისასა, რამეთუ „ცეცხლი მოტყინარე დაშრეტის წყალმან, და მოწყალეებითა განწმდებიან ცოდვანი“.⁶ ამათ უკუე ყოველთა გზათა ვიდოდით, რამეთუ უკუეთუ ამათ შინა ვყოთ სლვად ჩუენი, არა თუ ოდენ გარდასრულნი ცოდვანი განვიბანნეთ, არამედ მომავალთათვსცა შევბლუნდეთ თავნი ჩუენნი და არა ვსცეთ ეშმაკსა ადგილი ბრძოლად ჩუენდა და შთაგდებად

¹ მდრ. ლუკ. 1,2. ² ესაია 66,2. ³ ესაია 43,26. ⁴ ფსალმ. 31,5. ⁵ დან. 4,24. ⁶ ზირ. 3,30.

უდბეზასა და ამოსა მას გამოძიებასა. რამეთუ ესეცა ამისგან მოიწვევის, რაჟამს კაცსა არა აქუნდეს საქმე სათნოებისად, არამედ მოცალებით იყოს. ხოლო ჩუენ ვისწრაფოთ სათნო-ყოფად ღმრთისა, რაჟთა მცირესა ამას ჟამსა დავშურეთ და მერმე უკუნისამდე ვიშუებდეთ კეთილთა მათ შინა ზეცისათა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარდის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი 6

სიტყუაჲ ესე: **„იყო ნათელი ქემმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად“** (1,9).

თარგმანი: არარაჲ არს დამაყენებელ, რაჲთა დღესცა მათვე სიტყუათა ჴელ-ვყოთ გამოძიებად, ვინაჲთგან პირველ ვერ უძღვით ყოველთა მათ სიტყუათა ზედამინვენად. სადა არიან უკუე, რომელნი იტყვან მისთვის, ვითარმედ არა ქემმარიტი ღმერთი არს? რამეთუ აქა ნოდებულ არს „ნათლად ქემმარიტად“, ხოლო სხუასა ადგილსა თვით „ქემმარიტებაცა“ ეწოდების მას და თვით „ცხორება“¹; გარნა იგი სიტყუაჲ, რაჲამს თვსსა ადგილსა მივიწინეთ, მაშინ გამოვიძიოთ, ხოლო ან ესე კეთილ არს თქუმად თქუენისა სიყუარულისა მიმართ, ვითარმედ: უკუეთუ განანათლებს იგი ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად, ვითარ ესეოდენი დაშთეს განუნათლებელად? რამეთუ არა ყოველთა უცნობიეს ქრისტეს სარწმუნოებაჲ, ვითარ უკუე განანათლებს ყოველსა კაცსა? გარნა გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ იგი განანათლებს ყოველსა, რაოდენი-იგი მის მიერ იქმნების, ყოვლითურთ ისწრაფის განათლებად და ყოველნი განანათლნა. უკუეთუ ვიეთმე ნებსით გონებისა მათისა თუალნი დაიყენენ და არა ინებონ ბრწყინვალეებასა მის ნათლისასა შეწყნარებად, არა თუ ნათლისა მისგან არს მათი დაბნელებაჲ, არამედ მათისა მის უკეთურებისაგან, რომელთა-იგი ნებსით დაკლებულ-ყვნეს თავნი თვსნი ნიჭისა მისგან, რამეთუ მადლი იგი ყოველთა ზედა მოეფინა და არცა ჰურიასა მიაქცევს გარე, არცა წარმართსა, არცა ბარბაროზსა, არცა აზნაურსა, არცა მონასა, არცა მამაკაცსა, არცა დედაკაცსა, არცა ჭაბუკსა, არცა ბერსა, არამედ ყოველთა სწორად შეიწყნარებს და ერთითა პატივითა უწოდს.

ხოლო რომელთა არა ენებოს ესევითარისა მის ნიჭისა მიღებად, იგინი თავთა თვსთა აბრალეებდენ, რამეთუ ნებსით მოატყუეს თავთა თვსთა ესევითარი იგი სიბრმე. რაჲამს გზად იგი ყოველთათვს განმზადებულ იყოს, და არავინ იყოს დამაყენებელ მუნ შესლვად, და ნებსით ვიეთნიმე დაშთენ გარე, ესევითარნი იგი სხვსა არარაჲსაგან, არამედ თვსისა უკეთურებისაგან წარწყმდეს.

სახარებაჲ: **„სოფელსა შინა იყო“** (1,10).

თარგმანი: „სოფელსა შინა იყო“, არამედ არა თუ ვითარცა ჟამითა სოფლისა სწორი, – ნუ იყოფინ! – რამეთუ ამისთვის შესძინა და თქუა: **„და სოფელი მის მიერ იქმნა“** (1,10), რაჲთა ამით სიტყუთა მოგიყვანოს შენ გულისხმის-ყოფად დაუსაბამოებასა მას მხოლოდშობილისასა. და რაჲამს გესმეს, ვითარმედ ყოველივე ესე მისი დაბადებული არს,

¹ შდრ. იოან. 14,6; 1 იოან. 5,20.

დალაცათუ უგულისხმო იყო და მბრძოლ დიდებისა ღმრთისა, უნებლიადთ აღიარო, ვითარმედ დამბადებელი უწინარეს ყოველთა დაბადებულთადასა არს. ამისთვისცა მარადის მიკვრს მე პავლს სამოსატელისა სიცოფს, თუ ვითარ ესევეითარისა მის ცხადისა ჭეშმარიტებისა წინააღდგომად იკადრა და ნებსით თვისით წარწყმიდა თავი თვისი ეშმაკთა თანა. რამეთუ არა თუ უმეცარ იყო ჭეშმარიტებასა, – ნუ იყოფინ! – არამედ ფრიადცა იცოდა ჭეშმარიტებად, და ნებსით შეიყუარა უშჯულოებად. და შეემთხვა მასცა, ვითარცა ჰურიათა: რამეთუ მათ კეთილად იცოდეს, ვითარმედ იგი არს მხოლოდშობილი ძე ღმრთისა, არამედ კაცთა სათნოებისათვის და მთავართადასა არა აღიარებდეს. ეგრეთვე ამან უბადრუკმან იცოდა ყოველი, არამედ სათნოებითა დედაკაცისა ერთისადათა მისცა თავი თვისი ეშმაკსა, რამეთუ ბოროტ არს ცუდადმზუაობრობისა მძლავრებად და ბრძენთაცა კაცთა თუალთა დაუყოფს, უკუეთუ არა ფრთხილად იყვნენ, რამეთუ უკუეთუ ქრთამისა აღებად დააბრმობს კაცსა,¹ ცუდადმზუაობრობამანცა არამცა დააბრმოა, რომელი-იგი უძკრვს არს მისა ფრიად? ამისთვის ჰურიათაცა ეტყოდა უფალი, ვითარმედ: „ვითარ შეუძლოთ რწმუნებად, რომელნი დიდებასა კაცთაგან მიიღებთ და დიდებასა მხოლოდასა ღმრთისასა არა ეძიებთ?“²

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „და სოფელმან იგი ვერ იცნა“ (1,10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: „სოფლად“ ამას ადგილსა ერსა მას უსწავლელსა და უგუნურსა იტყვს, განხრწნილსა მას და ქუეყანისა საქმეთა შექცეულსა. ხოლო მეგობართა მათ ღმრთისათა და საკრველთა კაცთა ყოველთა იცნეს იგი უწინარეს წორცთმესხმისაცა მისისა. და მამათმთავრისათვის თავადი ქრისტე იტყვს: „აბრაჰამს, მამასა თქუენსა, უხაროდა, რადათ იხილოს დღე ჩემი, და იხილა და განიხარა“.³ და დავითისთვის კუალად ჰურიათა ამხილებდა და იტყოდა, ვითარმედ: „დავით სულითა უფლად სახელ-სდებს მას და იტყვს: ჰრქუა უფალმან უფალსა ჩემსა: დაჯედ მარჯუენით ჩემსა“.⁴ და კუალად მრავალსა ადგილსა მოსეს ავსენებს მათა მიმართ, და კუალად სხუათა ყოველთა წინადაწარმეტყუელთათვის მოციქული პეტრე იტყვს, ვითარმედ: „სამოელითგან და ყოველთა წინადაწარმეტყუელთა იცოდეს ქრისტე და მოსლვასა მას მისსა ქადაგებდეს“.⁵ ხოლო იაკობს და მამასა მისსა, ვითარცა პაპსაცა, ესრეთ ერუენებოდა და ეტყოდა და მრავალსა კეთილსა აღუთქუმიდა მიცემად, რომელი-იგი აღასრულაცა. ხოლო ვითარ იგივე კუალად თავადი იტყოდა, ვითარმედ: „მრავალთა წინადაწარმეტყუელთა სნადოდა ხილვად, რომელსა ჰხედავთ თქუენ, და ვერ იხილეს, და სმენად, რა-ესე თქუენ გესმის, და

¹ შდრ. 2 სჯ. 16,19. ² იოან. 5,44. ³ იოან. 8,56. ⁴ მათ. 22,43-44; მარკ. 12,36; ლუკ. 20,42.

⁵ შდრ. საქმე 3,24.

არა ესმა“?¹ ხოლო რადსათვის, ნუუკუე არა მიიღესა გულისხმის-ყოფად და იცნეს იგი? ჰე, ფრიადცა კეთილად იცნეს, და ესე საქმე გამოვაჩინოთ თვთ ამისვე სიტყვასაგან. იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ არა იცნეს, რამეთუ იტყვს: „მრავალთა სწადოდა ხილვად, რომელსა თქუენ ჰხედავთ“. საცნაურ არს უკუე, ვინაფთგან სწადოდა ხილვად, იცოდეს სამე მოსლვად მისი კაცთა თანა. და უკუეთუმცა არა იცოდეს, არცამცა სწადოდა ხილვად, რამეთუ არავის მოეგონების საქმე, რომელსა არა იცნობდეს, არცა ჰსურის მისთვის. და საცნაურ არს, ვითარმედ იცნობდეს იგინი ძესა ღმრთისასა და იტყოდეს, ვითარმედ: მოსლვად არს კაცთა თანა. ხოლო რომელ იტყვს, ვითარმედ: „არა იხილეს, არცა ესმა, რომელსა ან თქუენ ჰხედავთ და გესმის“, განწორციელებისა მისისათვის იყო სიტყუად იგი, რამეთუ ვამაცა ესმა მისი და იხილესცა, გარნა არა ესრეთ განწორციელებული, არა კაცთა თანა ქცევით, არცა ესრეთ განცხადებულად ქუეყანასა ზედა მყოფი, და ამისთვის თავადმანცა არა თქუა, თუ: სწადოდა ხილვად ჩემი, არამედ: „რომელსა ან თქუენ ჰხედავთ“. და დაღაცათუ არა ეხილვა განწორციელებად მისი, არამედ იცოდეს, ვითარმედ ყოფად არს იგი, რომელსაცა ხილვად სწადოდა, და ჰრწმენა იგი, დაღაცათუ არა ეხილვა. ხოლო რაჟამს გუეტყოდინ ჩუენ წარმართნი, ვითარმედ: რასა იქმოდა პირველთა მათ ესოდენტა ჟამთა ქრისტე, რომელ არა ჴელსა აღუპყრობდა ნათესავსა კაცთასა? და რადსათვის უკუანადსკნელ მოვიდა ცხორებისა ჩუენისა ძიებად, და ესოდენტა ჟამთა უდებ ვიყვენით ჩუენ? ხოლო ამისთვის მიუგოთ მათ, ვითარ ამისსა პირველ სოფელსა შინა იყო და განაგებდა დაბადებულთა თვსთა და საცნაურ იყო ყოველთა ღირსთა მიერ; უკუეთუ კულა რაჟამს ყოველნი არა იცნობდეს მას, არამედ წმიდანი ოდენ და სათნონი, და ამას აბრალობთ, ანცა დასდვათ მის ზედა ბრალობად, რამეთუ ანცა არა ყოველთა იციან იგი, არამედ ვითარცა ან არავინ ურწმუნოთათვის მორწმუნეთასაცა არა ირწმუნებს, ეგრეთვე არცა პირველთა მათ ჟამთათვის ჯერ-არს იჭუეულებად, რამეთუ ყოველთა მიერ მორწმუნეთა კაცთაფსა საცნაურ იყო.

უკუეთუ კულა ვინ თქუას: და რად არა ყოველნი ისმენდეს მისსა? მეცა ვთქუა: და რად არა ანცა ყოველნი ისმენენ მისსა? და რომელნიმე იტყოდინ, ვითარმედ: თავით თვსით არიან ყოველნი დაბადებულნი; და რომელნიმე განგებასა ყოვლისა სოფლისასა ეშმაკთა მიაჩემებენ. არამედ არა მათ ვხედავთ, რომელნი ურწმუნო არიან, რამეთუ ესეცა სიცოფე არს, უკუეთუ ცოფთა ვჰბაძვიდეთ. რამეთუ მზესაცა არავინ იტყვს მავნებელად თუალთა, დაღაცათუ ვიეთმე უძღურთა თუალთა ავნებს; და თაფლსა არავინ იტყვს მწარედ, დაღაცათუ ვიეთმე სნეულთა მწარედ

---

¹ლუკ. 10,24.

აღუჩნდების. ხოლო ღმრთისათვის ვთქუათა ბოროტი რაჲმე, ვინაჲთგან ვიეთნიმე იტყვან? და ვინმცა ქმნა ესე ცნობისა უფალმან, რომელი არა განცოფებულ იყოს და ეშმაკეულ? რამეთუ სოფელმან ვერ იცნა იგი, არამედ რომელთათვის სოფელი ღირსვე არა იყო, მათ იცნეს იგი. რამეთუ მახარებელმან არა თუ ესრეთ თქუა ლიტონად, ვითარმედ: არა იცნეს იგი, არამედ: „სოფელმან არა იცნაო“, ესე იგი არს, ვითარმედ სოფლისა საქმეთა შემშჳულულთა კაცთა და სოფლისმოყუარეთა ვერ იცნეს; რამეთუ ქრისტეცა ეგრეთვე უწესს ესევითართა მათ და იტყვს: „მამაო მართალო, და სოფელმან შენ არა გიცნა“. ¹ და არა სამე იგი ოდენ, არამედ მამაჲცა ვერ იცნა სოფელმან ამით სახითა, რომელ ვთქუთ, რამეთუ არა-რაჲ ესრეთ დააბნელებს გონებასა, ვითარ შექცევად სოფლისა საქმეთად და სიყუარული მათი.

სწავლად ზ სიმდიდრისმოყუარებისათვის

ხოლო თქუენ, რომელთა-ესე უწყით ყოველივე, განაშორენით თავნი თქუენნი ჳორციელთაგან საქმეთა, რამეთუ მრავალი ბოროტი მოიწევის მათ მიერ ჩუენ ზედა, ვინაჲთგან არა არს კაცი, რომელსამცა უყუარდეს ამის სოფლისა საქმენი და იგიმცა მიიწია კეთილთა ზეცისათა, ანუ-მცა ილუანა სასუფეველისათვის; არამედ უეჭუელად, რომელი ამათდა შექცეულ იყოს, მათგან დაეცემის, რამეთუ „ვერვის ძალ-უც ღმრთისა მონებად და მამონაჲსა“, ² არამედ ერთისა უწმს შეყუარებად და მეორისა – მოძულებად. და რომელნიცა მძლე ექმნნეს ვეცხლისმოყუარებასა, მათცა შეიყუარეს ღმერთი, ვითარცა ჯერ-არს, ხოლო რომელნი იძლინეს მის მიერ, იგინიცა დაეცნეს, რამეთუ სული, ვეცხლისმოყუარებისა მიერ ძლეული, ადვილად იძლევის ყოველთაგან ვნებათა, განმარისხებელთა ღმრთისათა, ვინაჲთგან მონაჲ არს ყოვლისა ბოროტისმოყუარისაჲ.

არამედ განიფრთხვეთ და აღდეგით და გულისხმა-ყავთ, ვისნი ვართ მონანი, და მისი ოდენ მეუფებაჲ ვადიდოთ. ვტიროდით და ვიგლოვდეთ ჰირველთა მათთვის ჟამთა, რომელთა შინა ვჳმონეთ მამონას, განვაგდოთ ჩუენგან მძიმე იგი უღელი მისი და ვიტვრთოთ ტკბილი იგი და სუბუქი უღელი ქრისტესი, რამეთუ იგი არარას გვბრძანებს ესევითარსა, ვითარ-იგი მამონა. რამეთუ იგი გუეტყვს, რაჲთა ყოველთა მტერ ვიყვნეთ, ხოლო უფალი უფროჲსად გუამცნებს სიყუარულსა; იგი თიჳასა შინა და მწკრესა დაგუფლავს, რამეთუ ოქროჲ თიჳად და მწკრე არს, ხო-

¹ იოან. 17,25. ² მათ. 6,24; ლუკ. 16,13.

ლო ქრისტე მაღალ-გუყოფს ჩუენ ნივთთაგან ქუეყანისა საქმეთაჲსა და გვბრძანებს ზრუნვად საუნჯისა მისთვის ზეცათაჲსა; იგი აქაცა შრომით და ურვით წარაგებს ცხორებასა ჩუენსა და მუნ თანამდებ-გუყოფს ცეცხლისა მის უშრეტისა, ხოლო უფალი სასუმლისათვისცა ერთისა გრილისა წყლისა მოგუცემს სასყიდელსა მოუკლებელად და უფროჲსად მრავალწილად.¹ ვითარ უკუე არა სიცოფე არს ესევეთარისა სახიერისა უფლისა წილ ესრეთ უკეთურსა მძლავრსა მონებად, რომელი-იგი არცა აქა რას მოგუცემს სარგებელსა, არცა მუნ, არამედ უფროჲსად ტანჯვასა და ჭირსა ორკერძოვე მორჩილთა მისთა. რამეთუ უმეტესნი ჯოჯოხეთს მიმავალნი ამის მიერ მივლენ, რამეთუ ოქროჲ შეიყუარეს და გლახაკნი არა შეინწყალნეს, რომელი-იგი რაჲთა ჩუენ ზედაცა არა მოინიოს, განვაბნიოთ და მივსცეთ გლახაკთა, განვათავისუფლნეთ სულნი ჩუენნი აქათა ზრუნვათაგან და მუნ სატანჯველთაგან და დავიუნჯოთ ზეცას სიმართლე; ოქროჲსა წილ ქუეყანისა შევიკრიბნეთ საუნჯენი მოუკლებლნი, რომელნი მოვიდენ ჩუენ თანა ზეცად და ჴელი აღგვპყრან ჭირსა და მოწყალე-ყონ მსაჯული იგი ჩუენ ზედა, რომლისაცა ღირსმცა ვართ ყოველნი კადნიერებით წარდგომად მის წინაშე და საუკუნეთა კეთილთა მიმთხუევად, რომელნი მიეცემიან მოყუარეთა მისთა მადლითა და კაცთ-მოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

---

¹ შდრ. მათ. 10,42; მარკ. 9,41.

თავი თ

სიტყუაჲ ესე: „**თვსთა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინყნარეს**“ (1,11).

თარგმანი: უკუეთუ პირველნი იგი სიტყუანი გაწსოვდენ, გულსმოდგინებით აღვაშენოთ ნაკლულევანიცა იგი, ვითარცა წარმართებულნი და განმარჯუებულნი, რამეთუ უკუეთუ პირველთქუმულნი იგი გაწსოვდენ, თქუენცა კეთილად ისნაოთ ყოველივე და ჩუენ არა ფრიადი შრომაჲ შემამთხვოთ, რამეთუ რომელი პირველსწავლულსა წარსწყმედდეს, მას მარადის ეწმარების მასწავლელი და ვეროდეს იქმნას სწავლულ. ხოლო რომელი სწავლულსა დაიმარხვიდეს და ესრეთ სიტყუასა მიიღებდეს, ადრე იქმნას იგი მოსწავლისა ნილ მოძღუარ და არა თავსა თვსთა ოდენ, არამედ სხუათაცა არგოს, ვითარცა ან არს კრებული ესე სწავლის-მოყუარე და კეთილად დამმარხველი სწავლისა მის.

ხოლო მოვედით ან, და დავდვათ საუნჯეთა შინა სულთა თქუენტასა ვეცხლი იგი საღმრთოდ და გამოვიძინეთ დღეს აღმოკითხულნი ესე სიტყუანი, ვითარცა მაღლმან სულისა წმიდისამან მოგუცეს. რამეთუ თქუა მახარებელმან პირველთა მათთვის ჟამთა, ვითარმედ: „სოფელმან იგი ვერ იცნა“,¹ და მერმე მოვიდა სიტყვა თვსითა ჟამთა მათ თანა ქადაგებისათა და იტყვს:

სახარებაჲ: „**თვსთა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინყნარეს**“ (1,11).

თარგმანი: თვსად ამას ადგილსა ჰურიათა იტყვს, ვითარცა ერსა რჩეულსა, და კუალად ყოველთაცა კაცთა იტყვს, ვითარცა მის მიერ დაბადებულთა. და ვითარცა ზემო განკვრევებით იტყოდა, ვითარმედ: სოფელი იგი რომელი მის მიერ იქმნა, ვერ იცნა მან დამბადებელი, ეგრეთვე აქა ჰურიათაცა და სხუათა მათ მრავალთა უგულისხმოებასა ზედა იტყოდა განკვრევებული, ვითარმედ: „თვსთა თანა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინყნარეს“. და არა ესე ოდენ, არამედ ყოველთაცა წინაღსწარმეტყუელთა უკვრდა ამის საქმისათვს და იტყოდეს ესრეთვე, და კუალად პავლეცა მოციქული ამასვე იტყვს განკვრევებით. რამეთუ წინაღსწარმეტყუელნი იტყოდეს, ვითარმედ: „ერი, რომელი არა ვიცოდე, მემონა, მორჩილებითა ყურისადათა ისმინა ჩემი; შვილნი უცხო-თანი მეცრუვნეს მე, შვილნი უცხოთესლთანი განჰკრთეს და კელობდეს ალაგთა მათთაგან“;² და კუალად: „რომელთა არა მიეთხრა მისთვის, იხილონ იგი, და რომელთა არა ასმიოდა იგი, გულისხმა-ყონ“.³ ხოლო მოციქული პავლე იტყვს, ვითარმედ: „რად ვთქუათ? რამეთუ წარმართნი რომელნი არა სდევდეს სიმართლესა, პოვეს სიმართლმ. და ისრაჴლი

¹ იოან. 1,10. ² ფსალმ. 17,44-46. ³ ესაია 52,15.

სდევდა სიმართლესა, და შჯულსა სიმართლისასა ვერ მიინია“.¹ და არს-
ცა საკვრველ, თუ ვითარ, რომელნი-იგი წინადასწარმეტყუელთა წიგნებსა
შინა აღზრდილ იყვნეს და მარადლე მოსწესგან ესმოდა ქრისტესსთვის და
სხუათა წინადასწარმეტყუელთაგან და თავადაცა ქრისტეს ჰხედვიდეს
მარადლე მოქმედად სასწაულთა მათ, და მათ ოდენ ასწავებდა და არა
შეუნდობდა მოწაფეთა წარმართთა მიმართ წარსლვად და არცა ქალა-
ქად სამარიტელთა შესლვად; და არცა თავადი იქმოდა ამას, არამედ
მარადის იტყოდა, ვითარმედ: „ცხოვართათს წარწყმედულთა სახლი-
სა ისრაჴლისათა მოვლინებულ ვარ“.² და ამას ყოველსა ზედა ესრეთ
დაიბრმნეს თუალნი მათნი და დაიყვნეს ყურნი მათნი და არა მოვიდეს
ყოვლადვე ქრისტეს სარწმუნოებისა მიმართ.

ხოლო წარმართთა არარად აქუნდა ესევეთარი, არცა ოდეს სიტყუანი
საღმრთონი ასმიოდეს, არცა თუ სიზმრივ ეხილვნეს ესევეთარნი საქმენი,
არამედ მარადის ზღაპართა და უკეთურებათა შექცეულ იყვნეს, მსახუ-
რებასა ღმერთთა მტყუართასა, ძელთა და ქვათასა, რომელნი უშჯუ-
ლოებითა თაყუანის-იცემებოდეს, და ესევეთარნი იგი მეყსა შინა, ვი-
თარცა ზეცით გამოსრულნი, ესრეთ ბრწყინვალედ გამოჩნდეს. ხოლო სა-
დადთ იქმნა ესე და ვითარ, ისმინე პავლესი, რამეთუ მან ნეტარმან ფრი-
ად გამოიძია საქმე ესე და პოვა მიზეზი მისი და გუასწავა. ისმინე უკუე
მისი, რომელი იტყვს მიზეზსა ესევეთარისა მის სიბრმისა მათისასა და
ლაღადებს, ვითარმედ: „უმეტარ იყვნეს იგინი სიმართლესა ღმრთისასა
და თქსსა ნებასა ეძიებდეს დამტკიცებად და სიმართლესა ღმრთისასა
არა დაემორჩილნეს“,³ და ამისთვის შეემთხვა მათ ესე ყოველი. და კუალ-
ად იგივე სხუასა ადგილსა სიტყუასა ამას გამოსთარგმანებს და იტყვს:
„ან უკუე რად-მე ვთქუათ? წარმართნი, რომელნი არა ეძიებდეს სი-
მართლესა, ეწინეს სიმართლესა, ხოლო სიმართლესა სარწმუნოებისაგან.
და ისრაჴლი სდევდა შჯულსა მას სიმართლისასა, და შჯულსა მას სიმარ-
თლისასა ვერ მისწუთა. რადასათს-მე? რამეთუ არა სარწმუნოებისაგან,
რამეთუ შებრკოლდეს ლოდსა მას შებრკოლებისასა“.⁴ ხოლო სიტყუად
ესე, რომელსა იტყვს, ესევეთარი არს, ვითარმედ ურწმუნოებად ექმნა მათ
მიზეზი ესოდენტა მათ ბოროტთა, ხოლო ურწმუნოებად შვა ამპარტა-
ვანებადმან. რამეთუ ვინაფთგან პირველ უპატიოსნეს იყვნეს წარმართთა-
სა, ვინაფთგან ღმერთი იცოდეს, და სხუათა მათთვის საქმეთა, რომელთა
იტყვს მოციქული, ხოლო შემდგომად ქრისტეს მოსლვისა იხილეს, რამე-
თუ სწორითა პატივითა იყვნეს ორნივე, ჰურიანიცა და წარმართნი, და
არარად აქუნდა მეტად წინადაცუეთილებისა, ამისთვის იწყლნეს ამპარ-
ტავნებისა მიერ და მეუფისა იგი კაცთმოყუარებად და მიუნდომელი სა-

¹ რომ. 9,30-31. ² მათ. 15,24. ³ რომ. 10,3. ⁴ რომ. 9,30-32.

ხიერებად ვერ თავს-იდვეს. ხოლო ესე არასადადთ შეემთხვა, გარნა კაცთ-მოძულეებისა და ამპარტავანებისაგან.

რად გევნების თქუენ, ზ უფროდს ყოველთა კაცთა უგუზურნო? რად გევნების სხუათა კეთილისაგან? ანუ თქუენნი კეთილნი მოგაკლდესა სხუათა კეთილის-ყოფისაგან? ჭეშმარიტად ბრმა არს უკეთურებად და ვერარას შემძლებელ არს კეთილისა გულისხმის-ყოფად, რამეთუ იწყ-ლა გული მათი, რამეთუ სხუანიცა იყვნეს ზიარ კეთილთა მათთა, და ამისთვის თავნი თვსნი განიგუმირნეს მახვლითა და უცხო იქმნნეს კაცთ-მოყუარებისაგან ღმრთისა. ვითარცა იტყვს თვთ უფალი: „მოყუასო, არა გავნებ შენ. ხოლო მნებავს ამისიცა მიცემაჲ, ვითარცა-იგი შენ“.¹ და უფროდსად არცა ამათ სიტყუათა ღირს არიან იგინი, რამეთუ მუშაკი იგი დაღაცათუ დრტვნვიდა, არამედ აქუნდა სიტყუად შრომისა მისთვის ყოვ-ლისა მის დღისა და ჭირისა და ოფლისათვს, ხოლო ამათ არარად აქუნდა ესევითარი, არამედ უდებებად და უკეთურებად და ბევრეულნი ცოდვანი, რომლითა შეეცოდა მათცა ღმრთისადა მსგავსად წარმართთასა. და ამისთვის მოციქული იტყვს: „არა არს განყოფილებაჲ ჰურიისა და წარმარ-თისა, რამეთუ ყოველთა ცოდეს და დააკლდებიან დიდებასა ღმრთისასა, ხოლო განმართლდებიან ცუდად მადლითა მისითა“.² და კუალად იტყვს: „რომელთა შჯულსა შინა ცოდეს, შჯულითა ისაჯვნენ“,³ ესე იგი არს, ვი-თარმედ უძკრესი მიიღონ საშჯელი, რაჟამს ამხილებდეს გონებაცა და შჯულიცა, და არა ამისთვის ოდენ, არამედ ამისთვისცა, რომელ მათ მიერ „სახელი ღმრთისად იგმოზოდა წარმართთა შორის“,⁴ ვითარცა წინაღ-წარმეტყუელი იტყვს. ამისთვისცა, იტყოდა რად საქმეთათვს საწარმარ-თოთა მოციქული, მეყსეულად იწყო მათისა მისთვისცა უშჯულოებისა სიტყუად, ვითარმედ სარწმუნოებისაგანცა გარდაიქცეს და საქმეთა ბოროტთა იქმნნეს მოქმედ, ვითარცა ყოველნი წინაღწარმეტყუელნი იტყოდეს მათისა უკეთურებისათვს. და მერმე იტყვს: „ვიციოთ, რამეთუ შჯული რაოდენსაცა იტყვს, შჯულისათა მათ ეტყვს, რადთა ყოველი პირი დაიყოს, რამეთუ ყოველთა ცოდეს“.⁵

ან უკუე რადსათვსლა აღიმაღლებ თავსა შენსა, ჰურიო? რამეთუ დაყოფილ არს შენიცა ეგე უგულისხმოჲ პირი და კადნიერებაჲ ეგე შენი და საშჯელისა თანამდებ ხარ, რამეთუ დაღაცათუმცა კეთილი გექმნა და არამცა შეცთომილ იყავ, მაშინცა არა თანაგედვა ნუხილი სხუათა ცხო-რებისათვს, და ესე უკეთურისა გონებისა საქმე არს, და უფროდსად, რა-ჟამს არა შენითა დაჭირვებითა იყო მათი ნყალობაჲ, რამეთუ უკუეთუმცა სხუათა ცხოვრებაჲ შენთა კეთილთა ავნებდა, მაშინცა სიტყუად გაქუნ-

¹ შდრ. მათ. 20,13-14. ² შდრ. რომ. 3,22-24. ³ რომ. 2,12. ⁴ ესაია 52,5; რომ. 2,24.

⁵ შდრ. რომ. 3,19,23.

და, დაღაცათუ უგულისხმოდა არს იგიცა. უკუეთუ კულა არცა ტანჯვითა მით სხუათაჲთა მოგეცემის უმეტესი კეთილი, არცა ცხორებითა მათითა გევნების შენ, რაჲსათჳს ესრეთ ბოროტსა აღადგენ თავსა ზედა შენსა ამისთვის, რომელ სხუანი უსასყიდლოდ მიიღებენ? და ვითარცა ვთქუ, დაღაცათუმცა კეთილისმოქმედ იყავ, არავე გიწმდა სხვსა კეთილსა ზედა ნუხილი. ვინაჲთგან უკუე შენცა გიცოდავს და გიქმნიეს ბოროტი, და ჯერეთ სდრტუნავვე სხუათა კეთილისათჳს და ჰგონებ, ვითარმედ შენ ოდენ ღირს ხარ მადლსა ყოველსავე, ესე არა ოდენ შურისა საქმც არს, არამედ ძირი იგი ყოველთა ბოროტთაჲ გაქუს – ამპარტავანებაჲ, რომლისათჳს ბრძენი იგი იტყჳს, ვითარმედ: „დასაბამი ცოდვისაჲ არს ამპარტავანებაჲ“¹ და დედაჲ და წყაროჲ და ძირი.

სწავლად თ ამპარტავანებისათჳს

ეგრეთ დაეცა პირველქმნული იგი ნეტარისა მისგან ცხორებისა. და კულად ეშმაკიცა, რომელმან-იგი აცთუნა, ამითვე სახითა დაეცა სიმაღლისა მისგან დიდისა. ამისთვისცა იცოდა უკეთურმან მან ცოდვისა მის ძალი, ვითარმედ ზეცით გარდამოგდებადცა შემძლებელ არს. ამისთვის ადამს მითვე სახითა ებრძოლა და დასცა, რამეთუ აღაზუავა იგი აღთქუმითა მით სწორ ღმრთისა ყოფისაჲთა და ესრეთ დასცა და შთაჴადა ქუესკნელთა ჯოჯოხეთისათა. რამეთუ არარაჲ ესრეთ უცხო-ჰყოფს კაცსა ღმრთისაგან და მისცემს გეჰენისასა ცეცხლისასა, ვითარ ამპარტავანებისა მძლავრებაჲ, რამეთუ რაჴამს იგი ჩუენ თანა იყოს, ყოველივე ცხორებაჲ ჩუენი არანმიდა არს, გინა თუ ქალწულებასა ვიქმოდით, ანუ თუ მარხვასა, ანუ ლოცვასა, ანუ მოწყალებასა, ანუ სხუასა რას, რამეთუ „არანმიდა არს და საძაგელ წინაშე უფლისა ყოველი მაღალი გულითა“.²

დავაცხროთ უკუე ამპარტავანებაჲ ჩუენი, უკუეთუ გუნებავს, რაჲთა ვიყვნეთ წმიდა და განვთავისუფლდეთ საშჯელისა მისგან, რომელი მიეღის ეშმაკსა, ვითარცა პავლე იტყჳს, ვითარმედ: „ნუ ახალნერგ, რაჲთა არა აღჰზუავნე და საშჯელსა და საფრჯესა ეშმაკისასა არა მიეცე“.³ არამედ განვერნეთ ამას უშჯულოებისა საქმესა, უკუეთუ გულისხმავყოთ ბუნებაჲ ჩუენი და ცოდვათა ჩუენთა სიმრავლც მოვივსენოთ და მერმეთა მათ სატანჯველთა სიმწარე და სოფლისა ამის საქმეთა ამარებაჲ, რამეთუ არარაჲთ უმჯობც არს თივისა და ყუავილთა მათ არისათა უადვილცსად დაჭნების.

¹ ზირ. 10,13. ² იგავ. 16,5. ³ შდრ. 1 ტიმ. 3,6.

უკუეთუ ამას ყოველსა ვიგონებდეთ და სათნოებათა მათ წმიდათა-
სა ვჰბაძვიდეთ, ვეროდეს დაგუცნეს ეშმაკმან ამჰარტაფანებითა. ხოლო
ღმერთმან მდაბალთამან, სახიერმან და ტკბილმან მოგუანიჭოს ჩუენცა
და თქუენცა გული შემუსრვილი და მდაბალი, რაფთა ესრეთ შეუძლოთ
სხუათაცა სათნოებათა წარმართებად და დიდებად უფლისა ჩუენისა
იესუ ქრისტჳსა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდე-
ბად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი ი

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე : „თვსთა თანა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინყნარეს“ (1,11).

თ არ გ მ ა ნ ი : ღმერთი კაცთმოყუარე არს და ქველისმოქმედ, საყუარელო, და ყოველსავე ღონესა ეძიებს, რადთამცა სათნოებითა შემკულ ვიყვენით ჩუენ, და ამისთვის იძულებით და უნებლიათ არავის მოიყვანებს სათნოებად, არამედ კეთილის-ყოფითა და ნებსით მოიზიდავს მისა მიმართ. ამისთვისცა, მო-რად-ვიდა იგი, რომელთამე შეინყნარეს იგი და რომელთამე – არა, რამეთუ არცა ერთისაჲ ჰნებავს, რადთამცა უნებლიათ დაიმონა, არამედ ნებსითთა ეძიებს, რომელნი ჰმადლობდენ მას, რომელ შეინყნარნა იგინი. რამეთუ კაცთა ეჭმარების სხუათა მიერ მსახურებად და ამისთვის უნებლიათცა მრავალთა ჰყოფენ მსახურ მათა, ხოლო ღმერთსა არცა ერთი რად ეჭმარების ვისგანმე, არამედ ყოველსავე ჩუენისა ცხორებისათვის იქმს; და ამისთვის ჩუენდა მოუცემიეს ამის საქმისა წელმნიფებად და არავის იძულებით მიიზიდავს თავისა მიმართ თვისისა; ჩუენსა უმჯობესსა ეძიებს, ხოლო უნებლიათ მიყვანებად ყოველადვე არამისღვისა სწორ არს.

არამედ იტყვან ვიეთნიმე: და რადსათვის მისცემს საშჯელად, რომელნი არა დაემორჩილნენ მას? ანუ რად გეჰენიაჲ აღუთქუა, რომელნი არა იქმოდინ მცნებათა მისთა? არამედ ისმინე, რამეთუ უფალსა მარადის ვენყალით ჩუენ; დაღაცათუ არა ვერჩდეთ მას, არავე განგუემორების, და ვივლტოდით რად, გუდევეს, რადთა მოგუაქცინეს. არამედ ვინადთგან რომელნი კეთილსა მისსა ურჩ ექმნნეს და არარად შეჰრაცხეს, ამისთვის მეორესა მას კერძსა მოაწევს ტანჯვასა, რომელი-იგი მწარე არს, არამედ კეთილვე არს, რაჟამს პირველი იგი ღონე შეურაცხ იქმნას. რამეთუ შჯულისმდებელნიცა და მსაჯულნი მრავალთა ბოროტთა მოაწევენ შეცოდებულთა, და არავე გუძულან იგინი, არამედ უფროდსად პატივსცემთ, რომელ არარად ეჭმარების ჩუენგან, და არცა იცოდინ მრავალგზის, თუ ვიეთ ერგოს მათი იგი საშჯელი. და ამას ყოველსა ზედა ზრუნვენ წესიერებასა ჩუენისა ცხორებისასა და პატივსცემენ სათნოთა, ხოლო დააყენებენ ბოროტისაგან უკეთურთა, რომელნი სხუათაცა მყუდროებასა ავნებენ. ან უკუეთუ ამათ ვაქებთ ამის საქმისათვის, არა უფროდსად ღმერთისაჲ თანაგუაცა სიყუარული ესოდენისა მის ქველისმოქმედებისა მისისათვის, რომლისა სიღრმე განგებულებათაჲ მიუნდომელ არს, და სახიერებისა მისისაჲ, რომელი აქუს ჩუენ ზედა? არამედ რომელთა მისცემს სატანჯველად, ამისთვის მისცემს, რამეთუ გამოჩნდეს უკეთურად და უმადლოდ. და ესრეთ გულისხმა-ყავ, რამეთუ „თვსთა თანა მოვიდა იგი“, არა თუ მას რადმე უჭმდა, რამეთუ,

ვითარცა ვთქუ, ღმერთსა არარაჲ უჭმს სხვსაგან, არამედ თვსთა მათ მისთა სარგებელისათვს მოვიდა. და ამას ყოველსა ზედა „თვსთა იგი არა შეინწყნარეს“, სარგებელად მათა მოსრული, არამედ გარემიაქციეს, და არა ესე ოდენ, არამედ გარეგან ვენაჯისა განიყვანეს და მოკლეს.¹ და ამას ყოველსა ზედა არავე დაუჭმა მათ კარი სინანულისაჲ, არამედ მისცა მათ ამათ ესეოდენტა ბოროტთა შემდგომად, რადთა უკუეთუ ინებონ, ყოველნი მათნი ცოდვანი განიბანნენ მისითა სარწმუნოებითა და სწორ იქმნენ მათდა, რომელთა არარაჲ ესევეითარი ექმნას, არამედ საყუარელ მისა იყვნეს.

და რადთა სცნათ, ვითარმედ არა ცუდად ვიტყოდე ამას, იხილეთ ნეტარი პავლე, რომლისათვს ბრწყინვალედ ვლაღადებ, რამეთუ ესე შემდგომად ჯუარს-ცუმისა ქრისტეს სდევნიდა და მონამისა მის მისისა სიკუდილსა თანაშემწე იყო; და ვინადთგან მოიქცა და შეინანა, ამისთვს მეყსეულად თავთა მათ მოციქულთა თანაზიარ იქმნა და მოძღურად და მასწავლელად ყოვლისა სოფლისა გამოჩნდა, რომელი პირველ მგმობარი იყო და მდევარი, ვითარცა თვთ იგი ნეტარი ქადაგებს სახარებასა მას სიხარულით, და არა თუ სირცხვლ-უჩნდა. ამისთვსცა ოდესმე იტყვნ, ვითარმედ: „არა ღირს ვარ წოდებად მოციქულად, რამეთუ ვსდევნიდ ეკლესიათა ღმრთისათა“;² და კუალად იტყვს: „მოვიდა იესუ ცოდვითა ცხორებად, რომელთაგანი პირველი მე ვარ“;³ და მერმე იტყვს: „გასმიეს ყოფაჲ ჩემი ჰურიებასა შინა, რამეთუ ვსდევნიდი ეკლესიათა ღმრთისათა“.⁴ რამეთუ ვითარცა ნაცვალად მიაგებს ქრისტესა მისისა სახიერებისა გამოჩინებასა, რომელ გამოაჩინებს, ვითარმედ ესევეითარი იგი მტერი და მბრძოლი ესრეთ აცხოვნა, და ქადაგებს კადნიერებით ბრძოლასა მას, რომლითა ებრძოლა პირველ ქრისტესა, და შემდგომად ამისა სასონარკუეთილთა ყოველთა მისცა სასოებაჲ ცხორებისაჲ, რამეთუ იტყვს: „ქრისტემანცა ამისთვს ესე ყო, რადთა ჩემ ზედაცა გამოაჩინოს გარდამატებული იგი სახიერებაჲ მისი სახედ მომავალთა მათ სინანულად“.⁵ არამედ პირველისა მის სიტყვსა მიმართვე მოვაქციოთ, რომელსა იტყვს მახარებელი:

სახარებაჲ: „თვსთა თანა მოვიდა, და თვსთა იგი არა შეინწყნარეს“ (1,11).

თარგმანი: ვინაჲ მოვიდა, რომელი-იგი ყოველგან არს და ყოველივე აღუვისიეს? რომელი ადგილი დააცალიერა თავისაგან თვსისა, რომელსა ყოველივე ჴელითა უპყრიეს? არამედ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ადგილი არცა ერთი დაუცალიერებიეს, რამეთუ ვითარმცა ეგებოდა ესე? არამედ ჩუენდა მომართ მოსლვითა ქმნა ესე, რამეთუ

¹ შდრ. მათ. 21,39. ² 1 კორ. 15,9. ³ 1 ტიმ. 1,15. ⁴ შდრ. გალ. 1,13. ⁵ შდრ. 1 ტიმ. 1,16.

ვინაიდან მარადის სოფელსა შინა იყო, არამედ არა იცნობდა მას სოფელი, და ამისთვის არცა შეერაცხა იგი მოსრულად, ვინაიდან ვერ იცნობდა მას, ხოლო უკუანადსკნელ გამოაცხადა თავი თვსი, შეიმოსა რაჲ ბუნებაჲ ჩუენი და ჴორცნი ესე, და ამისთვის ესევითარსა ამას გამოჩინებასა და განცხადებასა მოსლვად სახელ-სდებს. ხოლო იხილეთ, ვითარ მონაფესა მას არა სირცხვლ-უჩნს თქუმად შეურაცხებასა მას მოძღურისასა, ვითარმედ: „არა შეინყნარეს იგი“, და კადნიერებით იტყვს ყოველსავე. და ესეცა არა მცირე სახე არს მისისა ჭეშმარიტებისმოყუარებისაჲ. და კუალად დაღაცათუმცა ჰრცხუნა, შეურაცხისმოყოფელთა მათთვის ჯერ-იყო სირცხვლი და არა შეურაცხქმნილისა მისგან, რამეთუ იგი გამოჩნდა უფროსად დიდებულად, რომელ მას ყოველსა ზედა სწყალობდა მათ, ხოლო იგინი ბილნად და შეგინებულად გამოჩნდეს ყოველთა მიერ, რომელთა ესევითართა კეთილთა ყოფად მოსრული იგი ვითარცა მბრძოლი გარემიაქციეს და დააკლდეს ნანილსა მას, რომელი მიეცა შემწყნარებელთა მისთა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ხოლო რომელთა შეინყნარეს იგი, მისცა მათ ჴელმწიფებაჲ შვილ ღმრთისა ყოფად“ (1,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რად არა გვთხრობ, ჰ ნეტარო, სატანჯველთაცა, რომელთა მიეცემიან არაშემწყნარებელნი მისნი? არამედ ესე სთქუ, ვითარმედ: თვსნი მისნი იყვნეს და თვსთა თანა მოსრული არა შეინყნარეს. ესე არა თქუა, თუ ამისა ნაცვალად რომელი საშჯელი მოინევის მათ ზედა, ანუ რომელსა ტანჯვასა მიეცნენ, რამეთუ უმეტესიმცა შიში მოსრულ იყო მათ ზედა, და მათისა მის გულისა სიფიცხლჴ მოდრეკილ იყო. არამედ იტყვს ნეტარი ესე: და რადმცა იყო ამის სატანჯველისა უმეტესი? რამეთუ განმზადებულ იყო მათთვის შვილ ღმრთისა ყოფად, და არა იქმნეს, არამედ ნებსით თვსით ესევითარისა მის პატივისაგან გამოაჴუნეს თავნი თვსნი. გარნა არა ესე ოდენ იყოს მათი სატანჯველი, არამედ უშრეტელმან მან ცეცხლმან შეინყნარეს, რომელსა ქუემორე გამოაცხადებს. ხოლო აქა ან იტყვს მიუნდომელთა მათ კეთილთა შემწყნარებელთა მისთათვს და გამოაჩინებს მათ ყოველთა მცირედითა სიტყვთა, რამეთუ იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ხოლო რომელთა შეინყნარეს იგი, მისცა მათ ჴელმწიფებაჲ შვილ ღმრთისა ყოფად“ (1,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ყოველნი ამას პატივსა ღირს-ყვნა: მონანი და აზნაურნი, წარმართნი, გინა თუ ბარბაროზნი, სწავლულნი და უსწავლელნი, დედანი, გინა თუ მამანი, ანუ თუ ყრმანი, ანუ მოხუცებულნი, მდიდარნი, ანუ თუ გლახაკნი, – ყოველნი ამას პატივსა ღირსქმნულ არიან და ესე ჴელმწიფებაჲ მოუღებეს. რამეთუ სარწმუნოებაჲ იგი და მადლი სულისა წმიდისაჲ უნესოებასა მას სოფლისა საქმეთასა აღმოჴფხურის და ყოველ-

თა ერთბამად მოიყვანებს და ერთ ხატად სამეფოდ შესცვალებს. რადმცა იყო ამის მადლისა ღირს? რამეთუ მეფე ქუეყანისაჲ, რომელი მისვე მიწისაგან ქმნილ არს, ვინაჲცა ჩუენ, და მუნვე მიიქცევის, ვითარცა ჩუენვე, სწორთა მათ მისთა კაცთა და მის თანა მონათა ღმრთისათა, რომელნი ზიარ იყვნინ მისისავე ბუნებისა და მრავალგზის საქმითა უმჯობესცა იყვნინ, არა დაანესნის მკედრობათა თვსთა თანა, მონათუ იყვნინ. ხოლო მხოლოდშობილმან ძემან ღმრთისამან არა უღირს-იჩინა მეზუერეთა და ცოდვილთაჲ და მრავალთა ჯორციელადცა ნაკლულევანთა ასოჲთა, არამედ კრებულსა თანა შვილთასა შეიყვანნა. ესევეთარი არს მისა მიმართ სარწმუნოებისა ძალი, ესევეთარი არს მადლისა მისისა სიმრავლე. და ვითარცა ცეცხლმან მიიღის რაჲ მიწაჲ იგი თუალთაგან მათ, რომელთაგან გამოვალს ოქროჲ, ქმნის იგი მიწისა წილ ოქროდ, ეგრეთვე უფროსად თივისა წილ ოქროსად შესცვალებს ნათლის-ლებაჲ განბანითა მით, რამეთუ სული წმიდაჲ მას ჟამსა მსგავსად ცეცხლისა სულთა ჩუენთა შემოვალს და ხატსა მას მიწისაგანისასა დასწავს, ხოლო ხატსა მას ზეცისაგანისასა ბრწყინვალედ განახლებულ-ჰყოფს და ვითარცა ბრძმედისა მიერ განაბრწყინვებს.

ხოლო რადსათვს არა თქუა, ვითარმედ: ყვნა იგინი შვილ ღმრთის, არამედ: „მისცა ჯელმწიფებაჲო შვილ ღმრთის ყოფად“? არამედ გულისხმა-ყავთ, რამეთუ ამას მოასწავებს, ვითარმედ ფრიადი მოსწრაფებაჲ გვჯმს ჩუენ, რადთა ხატი იგი, რომელი ნათლის-ლებასა გამოისახვის ჩუენ ზედა, შეუხებელად და შეუგინებელად დავიცვათ, და გვჩუენებს-ცა, ვითარმედ ამას ჯელმწიფებასა ვერვინ მიგვლებს ჩუენგან, უკუეთუ ჩუენ თვთ არა წარწყმიდოთ. და უკუეთუ რომელთა კაცთა მიერ მიიღონ უფლებაჲ საქმეთა რომელთამე ზედა და აქუს მათ ზედა ჯელმწიფებაჲ, რაოდენ უფროსად აქუნდეს, რომელთა ღმრთისაგან მიიღონ პატივი? რამეთუ უკუეთუ არარაჲ ქმნან ესევეთარისა მის პატივისა უღირსი, ყოველთა ვიყვნეთ უძლიერეს, რამეთუ ყოველთაჲცა უძლიერეს არს და უსახიერეს, რომელმან ესე პატივი მოგუცა ჩუენ.

და კუალად ჰნებავს მახარებელსა, რადთამცა გულისხმა-გვყო, ვითარმედ არა თუ ესრეთ ცუდად მიეცემის მადლი იგი ყოველთა, არამედ მათ, რომელთა ისწრაფონ მიღებად მისა, რამეთუ მათსა ჯელმწიფებასა შინა არსო შვილ ღმრთისა ყოფად, რამეთუ უკუეთუ მათ არა მოიძიონ პირველ, არა მოვალს მადლი იგი მათ ზედა, ვითარცა-იგი ყოველსა ადგილსა აჩუენებს, ვითარმედ იძულებით არავის მოიყვანებს, არამედ ნებსით ეძიებს. და ეგრეთვე აქაცა გამოაჩინა, რამეთუ დიდთა ამათ კეთილთაჲცა შინა ერთი კერძი ღმრთისაჲ არს – მადლისა მოცემად, და ერთი კერძი კაცისაჲ არს – ჩუენებაჲ სარწმუნოებისაჲ და შემდგომთა მათ ჟამთა მარადის მოსწრაფებაჲ; რამეთუ არა კმა არს სინმდისა

ჩუენისა დაცვად ნათლის-ღებად ოდენ და რწმუნებად, არამედ უკუეთუ გუნებად, რაათა ბრწყინვალებად მისი გუაქუნდეს, თანაგუაც საქმეთა კეთილთა გამოჩინებად, რამეთუ შობად იგი სულიერი და განწმედად ყოველთა პირველქმნულთა ცოდვათაგან მოგუეცემის ნათლის-ღებითა, ხოლო რაათა დავადგრეთ შემდგომად ამისა მასვე სინმიდესა ზედა და არლარა შევაგინეთ თავნი ჩუენნი, ესე ჩუენსა ჳელმნიფებასა ქუეშე არს. და ამისთვისცა სახჳ ამის შობისად მომაჳსენა ჩუენ და მოილო შორის სიტყუად ჳორციელისაცა შობისად და მისგან გამოაჩინა უზეშთაესობად მისი და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : „**რომელნი არა სისხლთაგან, არცა ნებითა ჳორცთათა, არცა ნებითა მამაკაცისადათა, არამედ ღმრთისაგან იშვნეს**“ (1,13).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ხოლო ესე თქუა, რაათა უნდოებად იგი პირველისა მის შობისად ვიხილოთ, რომელი-იგი იქმნების სისხლთაგან და ნებითა ჳორცთათა, და მერმე სიმაღლჳ ესე და პატიოსნებად მეორისა ამის შობისად, რომელი იქმნების მაღლისა მიერ, გულისხმა-ვყოთ და ესრეთ ვიცნათ სიდიდჳ და სიმაღლჳ მისი და მშობელისა მის ჩუენისა პატივი და ნიჭი და ფრიადი მოსწრაფებად ვაჩუენოთ, რამეთუ შიში არს, უკუეთუ კეთილი ესე სამოსელი ჩუენი შევაგინოთ შემდგომთა მათ ცოდვათა მიერ და განვვარდეთ სასძლოდსა მისგან ხუთთა მათებრ სულელთა ქაღნულთა¹ და მისებრ, რომელსა-იგი არა აქუნდა სამოსელი საქორწინე, რამეთუ იგიცა მენაჳეთაგანი იყო, და იგიცა ნოდებულ იყო, არამედ ვინაითგან უჯეროდ საქმჳ ქმნა, ისმინე, ვითარითა საწყალობელითა საშჳელითა დაისაჯა, ღირსითა მრავალთა ცრემლთათა. რამეთუ მი-რაჲ-ვიდა ბრწყინვალესა მას ტაბლასა დაჯდომად, არა თუ ოდენ დაყენებულ იქმნა მისგან, არამედ შეკრულიცა ჳელით და ფერჳით ბნელსა მას გარესკნელსა განვარდა საუკუნესა მას ტირილსა და ღრჭენასა კბილთასა.²

სწავლად ი

ვითარმედ არად სარგებელ გუეყოფვის წმიდად ნათლის-ღებად, რომელნი ბოროტთა საქმეთა შინა ვიყვნეთ

ნუმცა უკუე ვჳგონებთ ჩუენ, საყუარელნო, თუ კმა გუეყოს სარწმუნოებად ოდენ ცხორებად ჩუენდა, უკუეთუ არა ვქმნეთ საქმენი კეთილნი, არამედ უღირსითა სამოსლითა შემოსილნი მივიდეთ სანატრელსა მას ქორწილსა. ჩუენ ზედაცა მოინიოს, რაჲ-იგი უბადრუკსა მას ზედა მოინია,

¹ შდრ. მათ. 25,1-12. ² შდრ. მათ. 22,11-13.

რამეთუ ბოროტ არს, უკუეთუ მან ღმერთმან და მეუფემან არა უღირს-
იჩინოს უნდოთა და სანყალობელთა კაცთა ტაბლასა თვსსა წოდებად,
და ჩუენ ესრეთ უგულისხმო ვიქმნეთ, რამეთუ ესეოდენსა მას პატივსა
ზედა არავე შევიკდიმოთ და მოვიქცეთ უმჯობესისა მიმართ, არამედ
შემდგომად წოდებისაცა ესევითარსა უკეთურებასა ზედა ვეგნეთ. არა
თუ ამისთვის გწნოდა ჩუენ საშინელისა მის საიდუმლოდსა მიმართ წმიდისა
ზიარებისა, რადთა პირველთავე უკეთურებითა მოვიდოდით, არამედ
რადთა აღვიძარცოთ უკეთურებად და შევიმოსოთ, რად-იგი უწმს შემოსად
წოდებულთა მეუფისათა.

ხოლო უკუეთუ ვიყვნეთ უღირს წოდებისა მის, ესე არა მწოდებელი-
სა მისგან არს, არამედ ჩუენისა უკეთურებისაგან, რამეთუ არა იგი გან-
გუასხამს ჩუენ საკრველისა მისგან კრებულისა წოდებულთადასა, არამედ
ჩუენ თვთ განვასხამთ თავთა ჩუენთა. რამეთუ მან ყოველივე, რომელი
მას უწმდა ქმნად, ქმნა, და ქორწილი შეამკო, და ტაბლად მოჰმზადა, და
მწოდებლნი განავლინნა, და მოსრულნი შეინყნარნა, და ყოველივე პა-
ტივი ქმნა, ხოლო ჩუენ შეურაცხ-ვყავთ იგი თავადი და მუნ მისრულნი
ყოველნი და ქორწილი იგი დიდი სამოსელთა მათგან შებილწებულთა,
რომელ არიან არანმიდანი საქმენი. და ამისთვის სამართლად განვისხმით,
რამეთუ პატიოსნებისა მისთვის ქორწილისა მის და განსუენებისათვის მუნ
შეკრებულთადასა განასხნა ურცხვნონი იგი და ბილწნი. რამეთუ უკუე-
თუმცა დაეტევა მუნ შემოსილი იგი მნიკულევანითა სამოსლითა, იგიმცა
იყო შეურაცხისმყოფელ სხუათა მათ.

გარნა ნუმცა ვის ზედა მოიწევის ჩუენგანისა ესევითარი საქმწ!
რამეთუ ამისთვის უწინარწს მოწვენისა წერილ არს ესე ყოველი, რად-
თა შევიკდიმოთ და განვეკრძალნეთ სმენითა, რადთა არა შთავვარდეთ
საქმეთა მათ შინა ბოროტთა და სატანჯველთა მწარეთა და ბრწყინ-
ვალითა სამოსლითა მივიდეთ ქორწილსა მას, რომელსა ღირსმცა ქმნულ
ვართ ყოველნი მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ
ქრისტესითა, რამეთუ მისა შუენის დიდებად და სიმტკიცწ თანა მამით და
სულთ წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი ია

სიტყუაჲ ესე: „და სიტყუაჲ იგი ჳორციელ იქმნა და დაემკვდრა ჩუენ შორის“ (1,14).

თარგმანი: ერთსა ვითხოვ თქუენ ყოველთაგან, ვიდრელა არა მინყიეს სიტყუათა ამათ სახარებისათა, და ნუ ურჩ მქმნებით თხოვასა ამას, რამეთუ არცა მძიმესა რასმე ვითხოვ, არცა ჩემისა თავისა სარგებელად, არამედ თქუენთვის. რამეთუ ესე არს თხოვაჲ ჩემი, რადთა ყოველთა შაბათთა, რომელთა წარგიკითხავ და გამოგითარგმანებ სახარებისა სიტყუათა, წინადლით აღიღებდეთ და აღმოიკითხვიდეთ თქსაგან თითოეული და გამოეძიებდეთ ძალსა მათ სიტყუათასა, თუ რომელი სიტყუაჲ არს ადვილ გულისხმის-საყოფელად, ანუ რომელსა უჴმს ფრიადი გამოძიებაჲ და არს ძნელ; და ამას ყოველსა გულისხმა-ჴყოფდით და ეგრეთ მოვედით სმენად, რამეთუ ამის საქმისაგან არამცირედი გექმნას სარგებელი თქუენცა და ჩუენცა, და ჩუენ არა ფრიადი შრომაჲ შეგუემთხოუოდის გამოცხადებად თქუენდა ძალსა სიტყუათასა, რაჴამს პირველ თქუენცა გენუართოს და თქუენცა ადვილად გულისხმისყოფელ იყვნეთ. რამეთუ მრავალნი აწ მოვლენ და სიტყუანიცა სახარებისანი არა იცნიან, არამედ ერთბამად ჰნებავნ დასწავლაჲ სიტყუათაჲცა და ძალისაცა მათისაჲ, რომელსა ვიტყვთ. და ესე შეუძლებელ არს, რამეთუ ვითარ ისწავლონ მცირედსა ამას ჴამსა, და ამასცა რამეთუ გარენარად ისმენენ? უკუეთუ კულა ვინმე ზრუნვათა სოფლისათა მიზეზობდეს, შესწამებენ სხუანი იგი საქმენი: რაჴამს სიმღერაჲ იყოს, ყოველნი მოცალე იპოვებინ, და საქმესა ღმრთისასა უცალო იქმნებინ, რომელ ჴამ ერთცა ვერ მოიცალებენ. და არა ბევრეულთა სატანჯველთა ღირს არსა ესე საქმე? არამედ მიზეზობენ სხუასაცა საქმესა ვიეთინმე, ვითარმედ: არა გუქონანო წიგნნი. გარნა მდიდართა მიმართ არად საჴმარ არს ამისთვის თქუმად, ხოლო გლახაკთა მიმართ ვთქუათ: ვითარ თითოეულსა საჴმარნი თქსნი ჰქონან სხუანი ყოველნივე, რომელნი არად სარგებელ ექმნებინ სულსა? და რომელნი-იგი უჴმართა მათ მოსწრაფებით მოიგებენ, ჴემმარიტთა მათ სარგებელთა სულისათა, რომელნი არიან წიგნნი, არა ეძიებენ? უკუეთუ კულა ესეოდენ გლახაკი ვინმე იყოს, რომელ ვერ ეძლოს მოგებად წიგნისა, შესაძლებელ არს ზედაჲსზედა ეკლესიას მოსლვითა დასწავლად ყოველსავე, გარნა ნუ გარენარად და ვითარცა თანანადებსა აღსრულებად და ჳორციითა ოდენ, არამედ გონებითაცა და ყოვლითა სულითა მოვიდოდეთ სწავლად სიტყუათა სახარებისათა. ვიტყოდი უკუე აწ სიტყუათა მათ, რომელთა ღალადებს ღმრთისმეტყუელებისა იგი ნესტუ:

სახარებაჲ: „და სიტყუაჲ იგი ჳორციელ იქმნა და დაემკვდრა ჩუენ შორის“ (1,14).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: პირველად თქუა, ვითარმედ: „ღმრთისაგან იშვნეს, რომელთა შეინწყნარეს იგი და შვილ ღმრთისა იქმნეს“.¹ და ამისთვს ან მიუნდომელისა მის პატივისა მიზეზსა იტყვს აქა, რომელ-იგი არს განწორციელება სიტყვსა და შემოსად ხატისა მის მონებისა. რამეთუ იქმნა იგი ძე კაცისა, რომელი ძმ არს ღმრთისა, რადთა კაცნი შვილ ღმრთისა ყვნეს. რამეთუ მაღალი რაჟამს მდაბალსა თანა მივიდეს, მას არად ევენების დიდებისა თვისისაგან, ხოლო მდაბალსა მას აღამაღლებს თავისა თვისისა თანა, ვითარცა უფალმანცა ქმნა, რამეთუ თვისი ბუნებად არა თუ დაამცირა გარდამოსლვითა მით, ხოლო ჩუენ, „ბნელსა შინა და აჩრდილთა სიკუდილისათა მსხდომარენი“,² აღგუამაღლნა და მიგკყვანნა დიდებასა მას მიუნდომელსა. რამეთუ მეფცვა უკუეთუ გლახაკსა ვისმე სიტკობით ეტყოდის, თავსა თვსსა არას ავენებს, ხოლო მას პატიოსან-ჰყოფს. და უკუეთუ უნდოსა ამას შინა ბუნებასა კაცთასა დიდებულსა გლახაკსა თანა ყოფისაგან არად ევენების, უხრწნელსა მას და შეუხებელსა ბუნებასა რამცა ევნო, რომლისა პატივი არა მოპოვნებული არს, ვითარ-იგი კაცისა, არცა მომავალი და კუალად წარმავალი, არამედ ყოველივე მისი შეურყეველ არს და მტკიცე უკუნისამდე. და ამისთვს რაჟამს გესმეს, ვითარმედ: „სიტყუად წორციელ იქმნა“, ნუ შეშფოთნები. არა თუ არსებად ბუნებისა მისისა წორციელად შეცვალა, რამეთუ ამისი მოგონებადცა საშინელ არს, არამედ მისი ბუნებად, ვითარ იყო, ჰგიეს, და ხატი მონისადაცა შეიმოსა. ხოლო მახარებელმან თქუა, ვითარმედ: „წორციელ იქმნა“, რადთა დაუყვნეს პირნი მწვალებელთანი, რომელნი იტყვან, ვითარმედ უცნებად რამე იყო წორცთა შესხმად მისი, და რადთა პირველითგანვე მათსა გმოზასა პირი დაუყოს, ამისთვს თქუა, ვითარმედ: „წორციელ იქმნა“. არა თუ ბუნებისა მისისა შეცვალებასა აჩუენებს, – არამედ ამას არცა თუ ეშმაკნი მოიგონებენ, არცა ცოფნი და განსრულნი გონებისაგან, – არამედ მოციქული ესე ღმრთისმეტყუელი წორცთესხმისა მისისა ჭეშმარიტებასა მოასწავებს, ხოლო მისისა ღმრთეებისა ბუნებად ყოლადვე შეუცვალებელ არს, ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „ყოველნი ვითარცა სამოსელნი დაძუელდენ, და ვითარცა შესამოსელნი სცვალნე, და იგინი იცვალნენ. ხოლო შენ თავადი იგივე ხარ, და წელიწადთა შენთა არად მოაკლდეს“,³ რამეთუ მისი ბუნებად უზეშთაეს ყოვლისავე შეცვალებისა არს. და მიექეცინ გმოზად მათი თავსავე მათსა,⁴ რომელნი იტყვან, ვითარმედ ბუნებად მისი წორციელ იქმნა. რადთა სცნა, ვითარმედ სიტყუად ესე, თუ: „წორციელ იქმნა“, ამისთვს ოდენ თქუა მახარებელმან, რადთა ჭეშმარიტად წორცთა შესხმად მისი დაამტკიცოს, ისმინე შემდგომი

¹ შდრ. იოან. 1,13,12. ² შდრ. ლუკ. 1,79; ფსალმ. 87,7; 106,10,14. ³ ფსალმ. 101,27-28.

⁴ შდრ. ფსალმ. 7,17.

იგი სიტყუად მისი, ვითარ აღმოჰფხურის ყოველსა იჭუსა ბოროტსა და განსწმედს სიტყუასა თვსსა და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : „და დაემკვდრა ჩუენ შორის“ (1,14).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნურას ბოროტსა მოიგონებ სიტყვსა მისგან, რომელ ვთქუ, ვითარმედ: „წორციელ იქმნა“, რამეთუ არა თუ შეცვალებად ვთქუ შეუცვალებელისა მის ბუნებისა, არამედ დამკვდრება ჩუენ შორის. ხოლო დამკვდრებული არა არს იგივე, რომელსა შინა დაემკვდროს, არამედ სხუად სხუასა შინა დაემკვდრების. და ეგრეთვე მან ღმერთმან ჩუენ შორის დაიმკვდრა; უკუეთუ არა, არღარა დამკვდრება ენოდების. ხოლო რომელ ვთქუ, ვითარმედ სხუად სხუასა დაიმკვდრებს, ვთქუ ბუნებისა მისთვის ღმრთეებისა, რამეთუ შეერთებითა მით წორცთუმესხმისადათა ერთ არს სიტყუად ღმრთისა და წორცნი იგი, რომელ შეიმოსნა; არა თუ შერევნად და შერწყმად იქმნა, არცა განქარვებად არსებათად, არამედ ერთობად გამოუთქუმელი რამე და მიუნდომელი, რომელი-იგი თუ ვითარ იქმნა, მან მხოლომან უწყის. ხოლო რად არს დამკვდრება მისი ჩუენ შორის? ისმინე წინადაწარმეტყუელისად, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „აღვჰმართო კარავი დავითისი დაცემული“,¹ რამეთუ ჭეშმარიტად დაეცა დაცემითა უკურნებელითა ბუნება ჩუენი და მის მტკიცისა და ძლიერისა წელისად იყო აღდგინება მისი, და ვერვის ძალ-ედვა სხუასა აღდგინება მისი, გარნა ძლიერსა მას წელსა, რომელმანცა დაჰბადა, რომელი შეენია ზეცით და აღადგინა შობითა მით წყლისა მიერ და სულისა. და იხილე საშინელი იგი და მიუნდომელი საიდუმლოდ, რომელი მარადის ამას კარავსა შინა მკვდრ არს, რამეთუ წორცნი ჩუენნი შეიმოსნა, არა თუ რადთამცა კუალად დაუტევნა იგინი, არამედ რადთა უკუნისამდე აქუნდენ თავისა თვსისა თანა. რამეთუ უკუეთუმცა ესე არა იყო, არცამცა დაესუა იგი საყდარსა მას სამეუფოსა, და არცამცა მით შემოსილი თაყუანის-იცემებოდა ყოველთა მათ მწედრობათაგან ზეცისათა: ანგელოზთა, მთავარანგელოზთა, საყდართა, უფლებათა, მთავრობათა და წელმწიფებათაგან. რომელმან გონებამან მოიგონოს, ანუ რომელმან ენამან თქუას პატივი იგი ესოდენი, რომლითა პატივ-სცა მან ბუნებასა ჩუენსა? ანუ რომელმან ანგელოზმან გინა მთავარანგელოზმან შეუძლოს მოგონებად ამის საქმისა? ვერვინ შემძლებელ არს მიწდომად, ვერცა ზეცისათაგანი, ვერცა ქუეყანისა, რამეთუ ესრეთ დიდ არიან საქმენი უფლისანი და მიუნდომელ ქველისმოქმედებანი მისნი, რომელ არა თუ კაცთა ოდენ სიტყუასა, არამედ ანგელოზთა გონებასაცა უზემთაეს არს.

---

¹ ამოს 9,11.

სწავლად ია სათნობისათვის

ამისთვის უკუე ჩუენცა დავიდუმოთ ესევეითარი ესე სიტყუად, და ამას გამცნებ და გევედრები, რადთა ისწრაფოთ ესევეითართა კეთილთა ნაცვალთა მიგებად სახიერისა მის, რომელნი-იგი სარგებელ ჩუენდა იყვნენ, ესე იგი არს, რადთა სულთა ჩუენთათვის კეთილად ვზრუნვიდეთ, რამეთუ ესეცა მისისა კაცთმოყუარებისაგან, რომელ არარად ეწმარების ჩუენგან, და ჩუენსა ოდენ კეთილსა ეძიებს და იგი შეურაცხიეს, ვითარცა მისაგებელად თვსთა კეთილთა, რაჟამს ჩუენ სულთა ჩუენთათვის ვზრუნვიდეთ. ამისთვისცა უკუე ფრიადისა უგულისხმოებისა საქმე არს, რადთა ვინაფთგან მას ესრეთ ჰნებავს ჩუენი ცხოვრებად, და ჩუენ არა ვქმნათ ძალისაებრ ჩუენისა კეთილი, რადთამცა მივემთხვენით ურიცხუთა მათ კეთილთა. ამის ყოვლისათვის უკუე შევნიროთ მაღლი კაცთმოყუარისა ღმრთისა ნუ სიტყვთ ოდენ, არამედ უფროდსად საქმიითა, რომელ საუკუნენი იგი კეთილნი მოგუეცნენ, რომელთა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი იბ

სიტყუაჲ ესე: „და ვიხილეთ დიდებაჲ მისი, დიდებაჲ ვითარცა მხოლოდშობილისაჲ მამისა მიერ, სავსე მადლითა და ჭეშმარიტებითა“ (1,14).

თარგმანი: ნუუკუე მძიმედ აღვიჩნდა პირველი სიტყუაჲ ჩუენი, რამეთუ გაყუედრეთ უდებებისათჳს? არამედ უკუეთუმცა ჩუენისა თავისათჳს რასმე დაგიძიმებდი, სიტყუამცა გაქუნდა. ვინაჲთგან უკუე თქუენისა უმჯობესისათჳს ვიქმ ყოველსავე, რაჲსათჳს იყოს დამძიმებაჲ? და არა უფროჲსად მმადლობდეთ სიყუარულისა მისთჳს, რომელი მაქუს თქუენდა მიმართ? რამეთუ მეშინის, ნუუკუე მე ვშურებოდი და გასწავებდე, და თქუენ არა ისმენდეთ და თანამდებ საშჯელისა იქმნეთ. და ამისთჳს ზედაჲსზედა გაჭირვებთ, რაჲთა ისმენდეთ ყოვლითა გულითა და ღირს იქმნეთ კეთილთა მათ ზეცისათა. არამედ მოვედით და ვინყოთ სიტყუად დღესცა სახარებისათჳს შემდგომითი შემდგომად, რამეთუ იტყჳს:

სახარებაჲ: „ვიხილეთ დიდებაჲ მისი, დიდებაჲ ვითარცა მხოლოდ-შობილისაჲ მამისა მიერ, სავსე მადლითა და ჭეშმარიტებითა“ (1,14).

თარგმანი: ვითარმცა გუეხილვა, უკუეთუმცა არა მსგავსითა ამით გუამითა ჩუენითა გამოჩინებულ იყო? რამეთუ უკუეთუ მოსე, რომელი კაცივე იყო, და პირსა მისსა ვერ მიხედვიდეს, არამედ საბურავი უჭმდა მართალსა მას, რაჲთამცა შეუძლეს სხუათა პირსა მისსა ხედვად, მაშა ვითარმცა შეუძლეთ ღმრთეებისა ძალსა ხილვად, ნათლისა მის, რომელი-იგი თუალთშეუდგამ არს ზეცისა ძალთაგანცა? ჩუენ, მიწათა და თიწისაგანთა, ვითარმცა შეუძლეთ მიხედვად? ამისთჳს დაიმკვდრა ჩუენ შორის, რაჲთა ყოველსა, რომელსაცა ენებოს, ძალ-ედვას ხილვად და ზრახვად მისა.

ხოლო რაჲ არს სიტყუაჲ ესე, რომელ თქუა, ვითარმედ: „დიდებაჲ ვითარცა მხოლოდშობილისაჲ მამისა მიერ“? რამეთუ ვინაჲთგან მრავალნი იდიდნეს წინაჲსწარმეტყუელთაგანნი, ვითარცა თჳთ მოსე და მერმე ელია და ელისე, რომელთაგანი ერთი ცეცხლისა ეტლითა ამაღლდა, და მეორესა მას ცეცხლისა ეტლნი გარემოადგეს, და მერმე კუალად იდიდა დანიელ და სამნი ყრმანი და სხუანი მრავალნი, რომელთა ქმნეს ნიშები და იდიდნეს, და კუალად ანგელოზნიცა ერუენნეს კაცთა და თჳსისა დიდებისა ნათელი გამოუცხადეს; და არა ანგელოზნი ოდენ, არამედ ქერობინიცა ერუენა წინაჲსწარმეტყუელთა დიდითა დიდებითა და სერაბინი ეგრეთვე. ხოლო მახარებელი ამის ყოვლისაგან აღგუამაღლებს და ბრწყინვალეობასა მას დაბადებულთასა თანანარჳცდების და მიმიყვანებს ჩუენ თავისა მის მიმართ ყოველთა კეთილთაჲსა, რამეთუ იტყჳს, ვითარმედ: არა წინაჲსწარმეტყუელისაჲ, არცა ანგელოზისაჲ, არცა მთავარანგელოზისაჲ,

არცა უზეშთაესთა მათ ძალთა, – სერაბინთა და ქერობინთა, – არცა სხუასა რასმე დაბადებულთა ბუნებისა, უკუეთუ ოდენ არს სხუად სადა უზეშთაესი ბუნებად, არამედ თავადისა მის მეუფისა და თავადისა მის მხოლოდშობილისა ძისა ღმრთისაჲ. და ჩუენ ყოველთა უფლისა დიდებაჲ ვიხილეთ, ხოლო სიტყუად ესე, „ვითარცა მხოლოდშობილისაჲ“, ესე „ვითარცა“ ამას ადგილსა არა მსგავსებისაჲ არს, არცა იგავისაჲ, არამედ დამტკიცებისაჲ და უეჭუელობისაჲ, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ვიხილეთ ჩუენ დიდებაჲ ესევითარი, ვითარცა-იგი შუენოდა და ჯერ-იყო, რადთამცა აქუნდა მხოლოდშობილსა ძესა ღმრთისასა, მეუფესა მას ყოველთასა.

და კუალად კაცთაცა შორის ჩუეულებად არს ესევითარი, და არა დავიდუმო იგიცა თქუმაჲ. ხოლო ისმინეთ, თუ რომელსა ჩუეულებასა ვიტყვ: რამეთუ იხილიან ვიეთმე მრავალგზის მეფე შემკული თკთოფერითა სამკაულითა და ქვათა მიერ პატიოსანთა. და რაჟამს ვიეთმე მიუთხრობდენ მისსა მას დიდებასა, იტყვან სიკეთესა სამოსელთა მისთასა და ქვათა მათ პატიოსანთა შუენიერებასა, საყდრისა მისისა დიდებასა. და ვინაჲთ-გან ესე ყოველი და ესევითარი მრავალი თქვან და ვერ გამოაჩინიან სრულიად სიტყუთა დიდებაჲ მისი, მერმე იტყვან, ვითარმედ: რასა მრავალსა ვიტყოდით? ესევითარი იყო, ვითარცა მეუფეჲ ჭემმარიტად. და სიტყუთა მით არა თუ ესე ჰნებაჲს გამოჩინებაჲ, ვითარმედ მსგავს მეუფისა იყო, არამედ მეუფე იყო ჭემმარიტად. და ეგრეთვე უკუე მახარებელმან თქუა: „ვითარცა მხოლოდშობილისაჲო“, რადთამცა დიდი იგი დიდებაჲ მისი გულისხმა-გვყო, რომელი ენითა არა ითქუმის. რამეთუ სხუანი ყოველნი წინაჲსწარმეტყუელნი ბრძანებითა იქმოდეს ყოველსავე, ხოლო იგი, ვითარცა მეუფე, ყოველსავე ჴელმწიფებით. ამისთვისცა უკვრდა ერსა, ვითარ ჴელმწიფებით ასწავებდა, რამეთუ გამოჩნდეს ანგელოზნიცა დიდებით ქუეყანასა ზედა, ვითარცა დანიელის ზე და დავითის ზე და მოსეს ზე, არამედ ვითარცა მონანი მეუფისანი, ესრეთ იქმოდეს ყოველსავე, ხოლო იგი, ვითარცა მეუფეჲ, მპყრობელი ყოვლისაჲვე; და იგი ყოველი ქმნა უნდოჲთა სახითა გამოჩინებულმან სიმდაბლით, გარნა ეგრეცა დაბადებულთა იცნეს დამბადებელი მათი, და ვარსკულაჲვი ზეცით მოგუთა მოუწოდდა თაყუანის-ცემად მისა, და ანგელოზთა მჴედრობასა ყოველი ადგილი, ვინაჲცა იქმნა, თვისითა განგებულებითა აღევსო, და ყოველნი დაბადებულნი ურთიერთას ახარებდეს დიდსა მას საიდუმლოსა: მწყემსთა – ანგელოზნი, და ქალაქისათა მათ – მწყემსნი, და მარიამს და ელისაბედს – გაბრიელ, და ტაძარსა შინა – ანა და სუმეონ; და არა მათ ოდენ, არამედ ჩჩვლმან მანცა, არღა მოსრულმან ნათლად, მოქალაქემან უდაბნოჲსამან და თანამოსახელემან ამის მახარებელისამან იოვანე საშოსა შინა დედისასა ქადაგა, ჰკრთებოდა რად საშოსა დედისასა ხილვასა

ღმრთისმშობლისასა. და ყოველნი განსცხრებოდეს სასოებითა მით, და ესე ყოველი იყო შობასა მისსა. ხოლო აღიზარდა რაჲ, მერმე კუალად იყვნეს უზემთაესნი საქმენი, რამეთუ არღარა ვარსკულავი და ცაჲ, არცა ანგელოზნი და მთავარანგელოზნი, არცა გაბრიელ და მიქაელ, არამედ თავადი მამაჲ წამებდა ზეცით, და ნუგეჲინისმცემელი იგი სული ფრინვიდა ზეცით მოსრული და დაადგრა ჴმასა მას თანა. ჴემმარიტად ამის ყოვლისათჳს იტყოდა: „ვიხილეთ დიდებაჲ მისი, დიდებაჲ ვითარცა მხოლოდშობილისაჲ მამისა მიერ“, რამეთუ შემდგომად ამისა არღარა მწყემსნი და ვარსკულავი, არამედ თვთ ჴმაჲ მათ საქმეთაჲ ქადაგებდა, რამეთუ განისმა ყოველსა ასურეთსა საქმე მისი მაშინვე.¹ მაშინ ქუეყანაჲ ცა იქმნა, რამეთუ ცათა მეუფეჲ მოსრულ იყო განცხადებულად, და ყოველნი ღალადებდეს, ვითარმედ: მეუფეჲ ცათაჲ მოვიდა; და ეშმაკნი ივლტოდეს, და მთავარი მათი შეძრწუნდა, სიკუდილი იდევენებოდა, მერმე სრულიად უჩინო იქმნა, და მკუდართა აღმოუტევებდა საფლავები, და ეშმაკნი განიოტებოდეს, და უძღურთა სენნი განიკურნებოდეს, და იყვნეს ჴემმარიტად საქმენი საკვრველნი, რომელთათჳს სუროდა წინაჲსწარმეტყუელთა ხილვად და ვერ იხილეს. რამეთუ იხილენმცა მაშინ თუალნი, მიწისაგან ახლად შექმნულნი, და საწადელი იგი საქმეჲ, რომელი ყოველთავემცა სუროდა ხილვად, – ვითარ პირველ ადამ მიწისაგან დაჴბადა ღმერთმან, – მას ყოველსა ერთსა შინა წამსა აჩუენებდა უაღრესსა მას ასოსა ზედა გუამისასა; და ყოველსა გუამსა შეანანვერებდა დაჴსნილთა მათ ასოთა: ჴელნი მომკუდარნი შეიძრვოდეს, ფერწნი დაჴსნილნი მეყსა შინა ხლდებოდეს, ყურნი დაყოფილნი განეხუმოდეს, და ენაჲ შეკრული უტყუებთა დიდად ჴმობდა, რამეთუ ვითარცა ჴელოვანმან მან ხუროთმოდღუარმან სახლი მრავალჴამითგან დაძუელებული განაახლის, ესრეთ შეიმოსა ბუნებაჲ კაცობრივი, ესრეთ შემუსრვილნი ასონი მისნი განამტკიცნა და დაჴსნილნი შეანანვერნა და სრულიად დაცემულნი აღადგინნა.

ხოლო რაჲ ვინ თქუას დაბადებისა მისთჳს სულისა, რომელი ფრიად უსაკვრველეს იყო დაბადებასა ჴორცთასა? რამეთუ დიდ არს ჴორცთაცა განკურნებაჲ, არამედ ფრიად უზემთაეს არს სულისა, რაოდენ-იგი სული უზემთაეს არს ჴორცთასა, და არა ამით ოდენ არს საკვრველ, რომელ სული უაღრეს არს ჴორცთასა, არამედ ამითცა, რომელ ჴორცნი, ვინაჲცა ენებოს შემოქმედსა, შეიცვალებიან, ხოლო სული თვთუფლად დაბადებულ არს და ჴელმწიფებაჲ აქუს მიდრეკად, ვინაჲცა ენებოს, გინა თუ კეთილისა მიმართ, გინა თუ ბოროტისა; და იძულებით არავის მოიყვანებს ღმერთი სათნოებად, რამეთუ იძულებით ქმნილი არა სათნოებაჲ არს, არამედ ნებსით ჯერ-არს მოსლვად სათნოებად. და ამისთჳს

---

¹ შდრ. მათ. 4,24.

უძნელეს არს მისი კურნებად, არამედ იგიცა კეთილად წარემართებოდა, და არა ოდენ ბოროტისაგან მოაქცევდა სულთა, არამედ თავსაცა სათნოებათასა აღიყვანებდა, და მეზუერე მოციქულ იქმნებოდა, და მღევარი და მგმობარი – ქადაგ ყოვლისა სოფლისა, და მოგუნი – მოძღუარ ჰურიათა, და ავაზაკი – მოქალაქე სამოთხისა, და მეძავი სარწმუნოებითა ბრწყინვიდა, და სამარიტელი, იგიცა მეძავი, მომაქცეველ ქალაქისა მის იქმნა, და ქანანელმან სარწმუნოებითა განდევნა ეშმაკი ასულისაგან თვისისა. და სხუანი უძკრესნი ამათსა მეფეთა კრებულსა შემოვიდეს, და ყოველივე მეყსა შინა შეიცვალა, – ჯორცთა ვნებანი, სულთა საღმობანი, – და სიმრთელედ სათნოებისა მოვიდოდეს. და ამას არა ორნი და სამნი ანუ ათნი და ასნი კაცნი, არამედ ქალაქნი დიდნი და ნათესავნი მოიქცეოდეს.

რად ვინ თქუას სიბრძნისა მისთვის დიდისა, ზეცისა წესთა სათნოებისათვის, ანგელოზთა მწედრობისა წესიერებისათვის? რამეთუ ესევეითარი ცხორებად გუასწავა ჩუენ, ესევეითარნი შჯულნი დაგკსხნა ჩუენ, ესევეითარი მოქალაქობად გუამცნო, რადთა უკუეთუ აღვასრულნეთ მცნებანი მისნი, ვიქმნეთ სწორ ანგელოზთა, მსგავს ღმრთისა ძალისაებრ ჩუენისა, დაღაცათუ უდარეს ყოველთა კაცთასა ვიყვნეთ. ესე უკუე ყოველი საკვრველებად შემოკრიბა მახარებელმან ჯორცთა და სულისა და ნივთთად, ბრძანებანი და ნიჭნი იგი მიუწდომელნი და ცათა უმაღლესნი შჯულნი და მოქალაქობად და საუკუნენი იგი აღთქუმანი და ვნებანი მისნი და მის ყოვლისათვის საკვრველი ესე სიტყუად დაღად-ყო, ვითარმედ: „ვიხილეთ დიდებად მისი, დიდებად ვითარცა მხოლოდობილისად მამისა მიერ, სავსე მადლითა და ჭემმარიტებითა“. რამეთუ არა საკვრველებათათვის ოდენ გკკვრს იგი, არამედ ვნებათათვისცა, ვითარ-იგი შეემშჳულა ჯუარსა და იგუემა და ყურიმალსა იცა და ინერწყუა მათგან, რომელთა მიმართ იქმნეს ესეოდენნი კეთილნი, რამეთუ მათთვისცა, რომელნი საგონებელ არიან, ვითარცა საყუარელნი, ესევე სიტყუად ღირს არს, რამეთუ თავადმანცა დიდად უწოდა საქმესა ამას. რამეთუ არა თუ სიყუარულისა და წყალობისათვის ოდენ იყვნეს საქმენი იგი, არამედ ძალისაცა მიუწდომელისა, რამეთუ მაშინ სიკუდილი დაიწსნებოდა, და წყევად აღიწოცებოდა, ეშმაკნი მოიწყლოდეს და უჩინო იქმნებოდეს და წარიდევნებოდეს, და ჯელითწერილი ცოდვისად ჯუარსა შეემსჭუალვოდა. და ვინათგან უხილავად იქმოდა სასწაულთა, ამისთვის ხილულნიცა რადმე გამოაჩინნა. და რაჟამს ჯუარს-აცუეს, ძელსა ზედა დამშჳულულმან გამოაჩინა, ვითარმედ ჭემმარიტად მხოლოდობილი ძე ღმრთისად არს და ყოველთა დაბადებულთა მეუფჳ, რამეთუ ვიდრე-ლა სანატრელი იგი გუამი ჯუარსა ზედა იყო, გარემიაქცია მზემან ნათელი თვისი, და ქუეყანად იძრვოდა, და მკუდარნი აღდგებოდეს. და ლოდი

აღვლეთით, და საფლავით დაბეჭდულით აღდგა მკუდარი იგი ჯუარ-
ცუმული და დაფლული და ძალითა მოწაფენი აღავსნა და წარავლინა
ყოველსა სოფელსა მკურნალად ბუნებისა კაცთაჲსა და მასწავლელად
ცხოვრებისა ანგელოზებრისა, დაჯსნად ძალსა ეშმაკთაჲსა და მახარებელად
უკუდავებისა სულთაჲსა და ცხოვრებისა საუკუნოჲსა და კეთილთა
მათ საუკუნეთა დაუსრულებელთა, რომელნი მიუნდომელ არიან გონე-
ბისაგან. ესე ყოველი უკუე და ამისა უმრავლესი მოიგონა ნეტარმან
ამან, რომელნი-იგი არცა უთქუმან სიმრავლისათჳს მათისა, რამეთუ ვერ
დაიტევდა სოფელი, და ამის ყოვლისათჳს ლაღად-ყო, ვითარმედ: „ვიხი-
ლეთ დიდებაჲ მისი, დიდებაჲ ვითარცა მხოლოდშობილისაჲ მამისა მიერ,
სავსე მადლითა და ჭემშარიტებითა“.

სწავლად იხ

კეთილად ცხოვრებისათჳს და საუკუნოჲსა საშველისათჳს

ხოლო რომელნი ესეოდენთა და ესევეითართა ხილვათა და სმენათა
ღირსქმნულ ვართ და ესეოდენნი კეთილნი გვხილვან, თანაგუაჲც, რაჲთა
საქმენიცა ვაჩუენნეთ ღირსნი სარწმუნოებისანი, რაჲთა საუკუნენიცა
კეთილნი ვპოვნეთ, რამეთუ ამისთჳს მოვიდა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტჳ,
რაჲთა არა აქაჲ ოდენ, არამედ რაჲთა საუკუნოჲცა დიდებაჲ მისი ვიხი-
ლოთ. ამისთჳს იტყჳს, ვითარმედ: „მნებაჲს, რაჲთა სადა მე ვიყო, ესენი-
ცა იყვნენ, რაჲთა ჰხედვიდენ დიდებასა ჩემსა“.¹ რამეთუ უკუეთუ აქაჲ
დიდებაჲ მისი ესრეთ ბრწყინვალე იქმნა, რაჲ ვინ თქუას მერმისათჳს
დიდებისა? რომელი-იგი არა ქუეყანასა ზედა განხრწნადას გამოჩნდების,
არცა მოკუდავთა ამათ ჳორცთა შინა ყოფასა ჩუენსა, არამედ წარუვალ-
სა მას შინა ცხოვრებასა, და ესეოდენითა ბრწყინვალეებითა, რომელსაცა
სიტყჳთა ვერვინ გამოაჩინებს. ჰ სანატრელნი სამგზის, და მრავალგზის-
ცა სანატრელნი, რომელნი ღირს იქმნენ დიდებისა მისისა ხილვად!
მისთჳს იტყჳს წინადასწარმეტყჳელი, ვითარმედ: „მოისპენ უღმრთოჲ,
რაჲთა არა იხილოს მან დიდებაჲ იგი ღმრთისაჲ“.² არამედ ჩუენგანი
ნუმცა ვინ მოსპოლვილ არს, ჰ უფალო უფალო, ნუცამცა ვინ დაშთომილ
არს უხილავად მის დიდებისაგან, რამეთუ უკუეთუ მას არა ღირს ვიქმ-
ნებით ხილვად, კეთილ არს ჩუენთჳსცა თქუმად, ვითარმედ: უმჯობეს
იყო, თუმცა შობილვე არა ვიყვენით.³ და რაჲსათჳს ცხოველ ვართ, ანუ
რაჲსა ვიქცევით, უკუეთუ მის დიდებისაგან დავაკლდებით და მეუფესა
ჩუენსა ვერ ვიხილავთ? რამეთუ უკუეთუ რომელნი ამას მზისა ნათელ-

¹ იოან. 17,24. ² ესაია 26,10. ³ შდრ. მათ. 26,24; მარკ. 14,21.

სა ვერ ხედვენ და მწარესა ცხორებასა შინა არიან, რად-მე ყოფად არს მათოვს, რომელნი მის დიდებისაგან დააკლდენ? რამეთუ აქა ესე ოდენ არს დაჭირვებაჲ, რომელ ნათელსა ვერ იხილვენ, ხოლო მუნ არა ესრეთ არს, არცა ესე ოდენ არს ტანჯვაჲ, არამედ ესრეთ უმწარეს არს, რაოდენ იგი მზე ამის მზისა უბრწყინვალეს არს შეუმსგავსებელად. და კუალად ესეცა არს, რამეთუ რომელნი მის ნათლისაგან დააკლდენ, არა ბნელსა ოდენ მივლენ, არამედ საუკუნოდცა წუვად ცეცხლსა შინა მოინევის მათ ზედა და ღრჭენად კბილთაჲ.

ნუმცა უკუე შთავცკვით მცირითა ამით სულმოკლებითა საუკუნესა მას სატანჯველსა, არამედ განვიფროთხოთ და ვილუანოთ, რადთა განსუენებასა მას მივემთხვნეთ და განვერნეთ მდინარესა მას ცეცხლისასა, რომელი დიოდის საშინელითა ოხრითა წინაშე საყდრისა მის დიდებულისა. რამეთუ რომელი მუნ შთავარდეს ერთგზის, არღარავინ იწსნის მიერ, ვერცა მამად, ვერცა დედაჲ, ვერცა ძმანი, ვითარცა თვთ წინაღწარმეტყუელნი ღალადებენ; რამეთუ დავით იტყვს: „ძმამან ვერ იწსნას, კაცმან იწსნასა?“¹ ხოლო ეზეკიელ ამისა უმეტესიცა თქუა, ვითარმედ: „უკუეთუ დადგენ ნოე, იოზ და დანიელ, ძენი და ასულნი მათნი ვერ იწსნენ“.² რამეთუ მუნ ერთი ოდენ შეწვენად არს ჩუენი, – საქმეთა ჩუენთა მიერ კეთილთა, – და რომელსა იგი შეწვენად არა აქუნდეს, სხუად არარად ეპოების მას.

ამას უკუე ვიწსენებდეთ მარადის და განვიწმინდნეთ თავნი ჩუენნი, რადთა კადნიერებით ვიხილოთ უფალი და საუკუნეთა მათ კეთილთა მივემთხვნეთ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰმუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

---

¹ ფსალმ. 48,8. ² შდრ. ეზეკ. 14,14-20.

თავი იბ

სიტყუაჲ ესე: „იოვანე ნამა მისთჳს, ღალად-ყო და თქუა: ესე არს, რომლისათჳს ვთქუ: რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, უწინარეს ჩემსა იყო, რამეთუ პირველ ჩემსა არს“ (1,15).

თარგმანი: ნუუკუე ამოდ ვშურებთა, ნუუკუე ქვათა ზედა ვსთესავთა, ანუ გზასა ზედა, ანუ ეკალთა შინა? რამეთუ მეშინის ფრიად, ნუუკუე უჴმარ იქმნეს და უნაყოფო მუშაკობად ჩუენი. და ამას რად ვიტყვ, არათუ მე რად მევენების უნაყოფოებისა მისგან, არამედ თქუენისა სიყუარულისათჳს, რამეთუ არა ესრეთ არს ჩუენი სამუშაკოდ, ვითარ-იგი ქუეყანისა მუშაკთად, რომელ უკუეთუ არა გამოიღონ ნაყოფი თესლთა მათთა, არა აქუს, სადადთმცა გამოიზარდნეს. ხოლო ჩუენ არა ესრეთ ვართ, არამედ გინათუ ნაყოფიერ იყოს ქუეყანად, გინათუ უნაყოფო, ჩუენ ვინადთგან დავსთესოთ, სასყიდელსა შრომისასა მოვიღებთ უფლისა მიერ, რამეთუ „თითოეულმან თჳსი სასყიდელი მიიღოს თჳსისა შრომისაებრ“,¹ ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „შენ, ძეო კაცისაო, ენამე ერსა ამას, უკუეთუ ისმინონ და უკუეთუ გულისხმა-ყონ“.² გარნა დაღაცათუ ესრეთ არს, დაშრომად ჩუენი არა უსასყიდლო არს. არამედ ჩუენ რაჴამს ვიხილოთ, ვითარმედ საქმე თქუენი არა წარემართების, სულთ-ვითქუამთ, ვითარცა იგინივე მუშაკნი, რამეთუ ესე არს მოწყალებად მოძღურისა და მამისად; რამეთუ მოსესცა ჰრქუა ღმერთმან, ვითარმედ: „აღვჴვოცო ერი ესე და გყო შენ ნათესავად დიდად“,³ ხოლო მან ნეტარმან არა თავს-იდვა, არამედ აღირჩია წარწყმედად მათ თანა, ანუ ცხორებად მათ თანა, რომელნი ერთგზის მიეცნეს მას. ესე ვითარი ჯერ-არს, რადთა იყოს წინამძღუარი სულთად. ხოლო ამას ვიტყვ ყოველსა, რადთა განვეკრძალნეთ კეთილისა საქმესა ქმნად, რადთა ესრეთ შეუძლოთ სიღრმესა მასცა გულისხმის-ყოფისასა მიწდომად, რამეთუ ვნებანი დააბნელებენ თუალთა სულისათა და გონებასა შეაშფოთებენ. ხოლო ისმინეთ, რად-ესე დღეს აღმოვიკითხეთ:

სახარებაჲ: „იოვანე ნამა მისთჳს, ღალად-ყო და თქუა: ესე არს, რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, ჩემსა უწინარეს იყო, რამეთუ პირველ ჩემსა არს“ (1,15).

თარგმანი: მრავალგზის აჴსენებს ესე მახარებელი იოვანეს და მისსა მას წამებასა, ხოლო ამას არა ცუდად იქმს, არამედ ფრიადითა სიბრძნითა, რამეთუ ვინადთგან დიდად აქუნდა საკვრველებად მისი ყოველთა ჰურიათა, და იოსიპოსცა იტყვს, ვითარმედ მისსა აღსასრულსა ზედა იქმნა ბრძოლად იგი, და დიდთა შესხმათა წარმოიტყვს მისთჳს, ვინადთგან ყოველთა მიერ დიდად შერაცხილ იყო იგი, აჴსენებს მისსა წამებასა,

¹ 1 კორ. 3,8. ² შდრ. ეზეკ. 2,3,5. ³ გამ. 32,10.

რამეთუ სხუანი მახარებელნი ძუელთა მათ წინადასწარმეტყუელთა მოიყვანებენ, ვითარცა მოიყვანა მათე შობისათჳს მისისა ესაია და იერემია და ოსე, ხოლო ამან ახალი იგი და დიდი წამებაჲ მოილო ნათლისმცემელისაჲ, რომელსა-იგი ნათელ-ეცაცა მისდა და ექადაგა. ხოლო არა თუ ამისთჳს მოიყვანებს მონამედ, რადთამცა მეუფე მონათა მიერ სარწმუნოყო, არამედ უძღურებასა კაცთასა თანა დამდაბლდების, ვითარცა უკუეთუმცა არა შეემოსა ხატი მონისაჲ, არამცა შეწყნარებულ იყო ქადაგებაჲ ესე. ეგრეთვე უკუეთუმცა არა მონათა მიერ ეთქუა კაცთადა, არამცა ერწმუნა მრავალთა ჰურიათა, რამეთუ ზეცით წამებაჲ იქმნა ერთგზის და ორგზის, არამედ მისი სმენაჲ ღირსთა ოდენ ძალ-ედვა, ხოლო იოვანეს წამებაჲ მრავალგზის იქმნა, და რომელნი-იგი ზეცისასა ვერ ისმენდეს, მათ ისმინეს იოვანეს წამებაჲ.

და ამისთჳს იტყჳს: „იოვანე წამა მისთჳს, ღალად-ყო და თქუა“. კადნიერებით და უშიშად ქადაგა მან მოსლვაჲ მისი; და ისმინეთ ქადაგებაჲცა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ესე არს, რომლისათჳს ვთქუ: რომელი ჩემსა შემდგომად მოვალს, ჩემსა უწინარეს იყო, რამეთუ პირველ ჩემსა არს“** (1,15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: დაფარულ არს წამებაჲ ესე და სიმდაბლისა სიტყუანი ჰქონან, რამეთუ არა თქუა, ვითარმედ: ესე არს მხოლოდშობილი და საყუარელი ძე ღმრთისაჲ, არამედ: „ესე არს, რომლისათჳს ვთქუ: რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, ჩემსა უწინარეს იყო“. რამეთუ ვითარცა მფრინველნი მართუეთა თჳსთა არა მეყსა შინა ასწავლიან ფრინვასა, არამედ მცირედ-მცირედ აფრინვებენ და კუალად მოაქცევენ ბუდედვე, ვიდრემდის ისწავლონ სრულიად ფრინვაჲ, და მერმე განიყვანებენ სრულიად ბუდისაგან, ეგრეთვე ნეტარი იოვანე არა მეყსა შინა აღიყვანებს ჰურიათა სიმალლედ გულისხმის-ყოფისა, არამედ ჯერეთ ოდენ აღმალლებს ქუეყანით და ასწავებს, ვითარმედ ქრისტე მისა უაღრეს და უზეშთაეს არს. რამეთუ ესეცა არა მცირე იყო, რადთამცა არწმუნა, ვითარმედ უზეშთაეს იყო მისა, საკვრველისა მის კაცისა, და რომლისა მიმართ ყოველნი მირბოდეს, არა გამოჩინებული იგი, რომელსა ჯერეთ არცა ერთი ექმნა სასწაული.

და ჯერეთ ამისი ოდენ ენება რწმუნებაჲ, ვითარმედ უზეშთაეს არს მონამისა მის წამებული იგი და პირველ მოსრულისა მის უკუანადასკნელ მოსრული იგი. და იხილე, ვითარ სიბრძნით იქმს ყოველსავე, რამეთუ არა გამოჩინებულსა ოდენ უჩუენებს, არამედ პირველ გამოჩინებისაჲცა, ვითარცა მათე იტყჳს, ვითარმედ: ეტყოდა მომავალთა მისა: „მე ნათელ-გცემ წყლითა, ხოლო შემდგომად ჩემსა მოვალს უძღიერესი ჩემსა, რომლისა არა ღირს ვარ საბელსა ჴამლთა მისთასა განწናად“.¹ ხოლო

¹შდრ. მათ. 3,11; მარკ. 1,8,7; ლუკ. 3,16; იოან. 1,26-27.

ამისთვის უწინარეს მოსლვისა ქმნა ესე, რადთა რაჟამს მოვიდეს, ადვილად ჰრწმენეს მისი, ვინაეთგან პირველვე განმზადებულ იყოს გონება მათი, რამეთუ უკუეთუმცა ყოლადვე არა ასმიოდა უფლისათვს, და მეყსა შინა იხილესმცა და მაშინლა ესმოდამცა მისთვის, არა ირწმუნებდეს უნდოებისა მისთვის სახისა მისისა და სიმდაბლისა მისთვის ფრიადისა, რამეთუ ესე-ვითარი სიმდაბლე აქუნდა ქრისტესა, რომელ სამარიტელნი და მეზუერენი და მეძავნი კადნიერებით მიეახლებოდეს მას. და ვითარცა ვთქუ, უკუეთუმცა მაშინ ოდენ იტყოდა მისთვის იოვანე, ოდეს მოვიდა, არამცა ჰრწმენა მისი.

ხოლო ვინაეთგან წინაეთვე განჰმზადნა გონებანი მათნი წინამორბედმან, რადთამცა მო-რად-ვიდა, ჰრწმენა მისი. ხოლო რად არს სიტყუად ესე, ვითარმედ: „პირველ ჩემსა იყო“? ესე იგი არს, ვითარმედ ბრწყინვალე იყო და პატიოსან. და ნუ ჰგონებთო, ვინაეთგან მე პირველ მოვედ ქადაგებად, უზეშთაესმცა ვიყავ, რამეთუ ფრიად უდარეს ვარ მე, და ესე-ოდენ უდარეს, რომელ არცა თუ მონად მისა შერაცხად ღირს ვარ. ხოლო არა თუ უკუანა ჩემსა იყო და წარმართებითა რადთმე პირველ ჩემსა იქმნა, არამედ მარადის პირველ ჩემსა იყო და უზეშთაეს. და დიდებასა მასცა მოასწავებდა, რომელი ან განთქუმულ არს ქრისტესთვის სოფელსა შინა, ვითარმედ: დალაცათუ შემდგომად ჩემსა მოვიდა, არამედ პირველ ჩემსა იყო მარადის და დიდებულ, და ქუეყანასა ზედაცა დიდება მისი დიდ იქმნა შემდგომად მცირედისა. ხოლო უკუეთუ ვინ იტყოდის, ვითარმედ: უკუეთუ დიდებასა მას მისსა მოასწავებდა, რომელი სოფელსა შინა განთქუმად იყო, ვითარ იტყვს, ვითარცა გარდასრულსა? გარნა ესრეთ გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ ესე ჩუეულებად არს წინაჲსწარმეტყუელთაჲ, რამეთუ ესაიაცა რაჟამს ვნებისა მისისათვს იტყოდა, არაქმნილსა მას ვითარცა ქმნილსა ღაღადებდა: „ვითარცა ცხოვარი კლვად მიიგუარაო“,¹ და არა თქუა, თუ მიიგუაროსო. და დავით არა თქუა, ვითარმედ: განჯურიტენ ჴელნი ჩემნი და ფერჯნი ჩემნი,² არამედ „განჯურიტენსო“, ვითარცა ქმნული. და მიმცემელისათვს არღა ქმნულსა ვითარცა ქმნილსა იტყოდა, ვითარმედ: „რომელი ჭამდა პურსა ჩემ თანა, აღილო ჩემ ზედა ბრჭალი მისი“;³ და კუალად იტყვს: „მცეს მე საჭმლად ჩემდა ნავდელი და ნყურილსა ჩემსა მასუეს მე ძმარი“.⁴ და ესევითარი მრავალი ჰპოო, რომელ არღა ქმნილსა ვითარცა ქმნილსა იტყოდის წერილსა შინა.

¹ ესაია 53,7; საქმე 8,32. ² ფსალმ. 21,17. ³ იოან. 13,18; შდრ. ფსალმ. 40,10. ⁴ ფსალმ. 68,22.

სწავლად იბ მონყალებისათჳს

გნებავსა, რაჲთა სხუანიცა სახენი შემოვიხუნეთ? არამედ კმა არიან თქუმულნი ესე, რაჲთა არა მონყინე იქმნნეთ სმენად. ამისთჳს აღსრულებად ვყოთ სიტყჳსა ჩუენისად. ხოლო აღსასრული ჯერ-არს, რაჲთა მადლობითა ვყოთ ღმრთისადთა, და მადლობად არა სიტყჳთ ოდენ უყუ-არს ღმერთსა, არამედ უფროჲსად საქმით, რამეთუ იტყჳს, ვითარმედ: „ბრწყინვედინ ნათელი თქუენი წინაჲ კაცთა, რაჲთა იხილნენ კეთილნი საქმენი თქუენნი და აღიდებდენ მამასა თქუენსა ზეცათასა“.¹ რამეთუ არარად არს უბრწყინვალეს კეთილთა საქმეთასა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „გზანი მართალთანი მსგავსად ნათლისა ბრწყინვენ“,² ხოლო ნათობენ არა თავთა თჳსთა ოდენ, არამედ სხუათაცა განათლებად. ამისთჳს გვედრები, რაჲთა არა დავაკლოთ ზეთი სანთელთა ჩუენთა, რაჲთა განძლიერდეს ნათელი მათი, რამეთუ ესე ზეთი მარადის კეთილ არს. რამეთუ იტყჳს: „წყალობად მნებავს და არა მსხუერპლი“,³ რამეთუ მსხუერპლი ქებისად ესე არს, რომელ არა განილევის, არცა განიხრწნების, არამედ მარადის ბრწყინავს სადიდებელად ღმრთისა.

ამისთჳს უკუე გვედრები, საყუარელნო, შევწიროთ ესე ვითარი ესე მსხუერპლი საკურთხეველთა ამათ ზედა, რომელი-ესე უპატიოსნეს არს მარხვისა და ლოცვისა და სხუათა მრავალთა სათნოებათადსა, რამეთუ ესე ვითარი უყუარს მსხუერპლი ღმერთსა, არამედ ნუმცა არს ესე ანგაჰრებისაგან ქმნილი, ნუცა მოტაცებულთა საფასეთაგანი, რამეთუ ესე ვითარი სძულს ღმერთსა და გარემიაქცევს პირსა თჳსსა მისგან. ამისთჳს ვისწრაფოთ, რაჲთა არა დატკობისა წილ განვარისხოთ იგი. და უკუეთუ კაენ, ვინაჲთგან უდარესი შეწირა ღმრთისა, დაისაჯა, რაჲ ვყოთ ჩუენ, უკუეთუ ანგაჰრებისაგან ვიქმოდით წყალობასა?

ამისთჳს გვედრები, რაჲთა არა მოხუეჰილთა მონაგებთაგან ვიქმოდით ქველისსაქმესა. უკუეთუ ერთი გულოცვიდეს და ერთი გუნყევდეს, რაჲ სარგებელ არს, გარნა ცუდი შრომაჲ? ხოლო უკუეთუ ვეკრძალე-ბოდით და ყოველსა ზედა ნებისა ღმრთისა აღსრულებად ვისწრაფდეთ, შეუძლოთ მიმთხუევად საუკუნეთა მათ კეთილთა მადლითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა მამასა ჰჳუენის დიდებაჲ სულთი წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამედ, ამენ.

¹ მათ. 5,16. ² იგავ. 4,18. ³ ოსე 6,6; მათ. 9,13.

თავი იღ

სიტყუაჲ ესე: „**და სავსებისაგან მისისა ჩუენ ყოველთა მოვიღეთ მადლი მადლისა წილ**“ (1,16).

თარგმანი: პირველ ვიტყოდეთ, ვითარმედ იოვანეს ენება დაწსნად ძიებაჲ მათი, რომელთა ეგულებოდა ძიებად, თუ ვითარ, რომელ უფალი უკუანაჲს მოვიდა ქადაგებად, და უპირატეს და უბრწყინვალეს მისა იქმნა. ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „პირველ ჩემსა იყო“,¹ და ერთი ესე არს მიზეზი, ხოლო თქუა მეორეცა მიზეზი, რომელსა ან ესე იტყვს:

სახარებაჲ: „**და სავსებისაგან მისისა ჩუენ ყოველთა მოვიღეთ მადლი მადლისა წილ. რამეთუ შჯული მოსეს მიერ მოეცა, ხოლო მადლი და ჭეშმარიტებაჲ ქრისტეს იესუს მიერ იყო**“ (1,16-17).

თარგმანი: და თქუას ვინმე უკუე, ვითარმედ: რაჲ არს სიტყუაჲ ესე, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „სავსებისაგან მისისა ჩუენ ყოველთა მოვიღეთ მადლი მადლისა წილ“? და ჩუენ პირველისა მის სიტყუსა მოვიდეთ. რამეთუ ესრეთ იტყვს, ვითარმედ: არა ნიჭითა აქუს მადლი იგი თვისი, არამედ თვთ წყაროჲ არს და თვთ ძირი ყოველთა კეთილთაჲ, თვთ ცხორებაჲ, თვთ ნათელი, თვთ ჭეშმარიტებაჲ, და არა თვთ თავსა შინა ოდენ თვისსა შეუწყუდევიეს კეთილთა სიმრავლე, არამედ სხუათა მიმართცა განჰფენს მას და განაძლებს ყოველთაჲვე. და ვინაჲთგან ყოველნივე აღავსნეს, მერმე იგი სავსებითვე ჰგიეს, და არარაჲ მოაკლდების სიმრავლისა მისგან მადლთაჲსა, არამედ მარადის აღმოაცენებს და ყოველთაჲვე განაძლებს, და იგი სისრულესაჲვე ზედა თვისსა ჰგიეს; ხოლო რომელი-ესე მაქუს, მოცემული არს, რამეთუ სულისაგან მომიღებეს, და მცირედი არს ყოვლისაგან, და ვითარცა წუეთი ერთი ზღვსა თანა უფსკრულისა დიდისა არარაჲ არს, და უფროსად ესეცა სახე უნდო არს საქმისა ამის მიმართ. რამეთუ წუეთი, რომელი გამოიღო ზღვსაგან, დაღაცათუ მცირედი არს და ულონოჲ, არამედ ზღვსაგანვე დააკლდების, დაღაცათუ ვერვინ სცნობს დაკლებასა მისსა, ხოლო ამის წყაროსათვის ვერვინ შემძლებელ არს ესევეითარისა რაჲსმე თქუმად, და რაზომცა ვინ აღმოივსოს მისგან, თვისსაჲვე სავსებასა ჰგიეს, და არარაჲ დააკლდების ყოლადვე.

ამისთვის ჯერ-არს, რაჲთა უფროსად სხვსა იგავისა მიმართ მივიდეთ, დაღაცათუ იგიცა უძღურ არს და ვერ შემძლებელ არს საძიებელისა მის გამოცხადებად, არამედ პირველისა უმეტესად შემძლებელ არს ძალსა მის საქმისასა ცნობად, უფროსად, ვიდრეღა პირველი იგი. რამეთუ გულისხმა-ვყოთ წყაროჲ რაჲ ცეცხლისაჲ, და მერმე გულისხ-

¹ იოან. 1,15.

მა-ვყოთ, ვითარმცა ცეცხლისა მისგან ბევრეულნი სანთელნი აღენთებოდეს, და არა ერთი ოდენ ბევრეული, არამედ მრავალნიცა, ნუუკუე არა მასვე სავსებასა ზედა ჰგიესა ცეცხლი იგი, ვითარ-იგი პირველ იყო? შემდგომად აღნთებისაცა სანთელთადასა საცნაურ არს ყოველთა მიერ, ვითარმედ მასვე სავსებასა ჰგიეს. ხოლო ან უკუეთუ გუამთა ამათ ზედა ნივთიერთა და წარმავალთა და მოღებისაგან დაკლებადთა ესევითარი საქმე იქმნის, რამეთუ შემდგომად მიცემისა სხუათადასა არაა ევნების, არამედ სავსებასავე ზედა თვისა ჰგიეს, არა უფროსად უხრწნელსა მას ზედა და უჭორცოსა ბუნებასა ზედა იქმნესა საქმე ესე? რამეთუ სადა-იგი ნივთი არს წინამდებარე და გუამი განხრწნადი და განყოფილი, და იგი არა განიყოფვის, არა უფროსად, რაჟამს-იგი ძალისათვის იყოს სიტყუად, და ძალისა მისთვის, რომელი-იგი უნივთოდასა მისგან არსებისა მოგუეცემის ჩუენ, არარაა ყოფად არს ესევითარი?

ამისთვის იოვანე იტყოდა, ვითარმედ: „სავსებისაგან მისისა მოვიღეთ“. ხოლო სიტყუად ესე არა წინამორბედისადა არს, არამედ მახარებელისადა. და ესევითარი არს სიტყუად ესე, ვითარმედ: ნუ ჰგონებთ, თუ ჩუენ, რომელნი-ესე მის თანა ვიყოფოდეთ მრავალ ჟამ და თუალითა ვიხილეთ და ჳელითა ვჰმსახურებდით, თუმცა მიმადლებით რასმე ვიტყოდეთ მისა და ამოდმცა ვწამებდით. ნუ იყოფინ! რამეთუ იოვანეცა, რომელსა არღარასადა ეხილვა პირველ მის ჟამისა, არცა ყოფილ იყო მის თანა, არამედ მაშინ ოდენ ეხილვა, რაჟამს ნათელ-სცემდა და ღაღადებდა, რამეთუ: „პირველ ჩემსა იყო“, რამეთუ წყაროდასა მისგან მოიღო ყოველივე იგი, და ჩუენთა ათორმეტთა და სამასთა და ხუთასთა და სამ ათასთა და ხუთ ათასთა და მრავალთა მათ ბევრეულთა, რომელნიცა მოიქცენ ჰურიათაგან და წარმართთა და ანცა მოიქცევიან და შემდგომად ამისა ყოფად არიან, ყოველთავე სავსებისაგან მისისა მოვიღეთ. ხოლო რაჲ მოვიღეთ? „მადლი მადლისა წილ“. რომლისა წილ რომელი? ძუელისა წილ ახალი, რამეთუ ვითარცა არს სიმართლე და სიმართლე, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „სიმართლისა მისებრ შჯულისა იქმნის უბინო“.¹ და კუალად არს სარწმუნოება და სარწმუნოება, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „სარწმუნოებითი სარწმუნოებად“.² და არს ძეობა და ძეობა, რამეთუ იტყვს: „რომელთა-იგი არს ძეობა და შვილებად“.³ და არს დიდება და დიდება, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ განქარვებადი იგი დიდებისა მიერ არს, არა უფროსად ჭეშმარიტი იგი დიდებული იყოსა?“⁴ და არს შჯული და შჯული, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „შჯულმან მან სულისა ცხორებისამან განმათავისუფლა მე“.⁵ და არს მსახურება და მსახურება, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „სულითა

¹ შდრ. ფილიპ. 3,6. ² რომ. 1,17. ³ შდრ. რომ. 9,4. ⁴ შდრ. 2 კორ. 3,11. ⁵ რომ. 8,2.

ღმრთისადათა ჰმსახურებდით“.¹ და არს აღთქუმად და აღთქუმად, რამეთუ იტყვს: „და აღგიტქუა თქუენ აღთქუმად ახალი, არა ვითარ-იგი აღუტქუ მამათა თქუენთა“.² და სინმიდე და სინმიდე, და ნათლის-ღებად და ნათლის-ღებად, და მსხუერპლი და მსხუერპლი, და ტაძარი და ტაძარი, და წინადაცუეთაჲ და წინადაცუეთაჲ, ეგრეთვე მადლი და მადლი, არამედ იგინი სახენი იყვნეს და აჩრდილნი.

ხოლო ესე ყოველივე ჭეშმარიტება არს, და სახელითა ოდენ და არა საქმითა ჰგვანან მათ. და სახეთაცა ზედა და აჩრდილთადა რომელი სპეტაკისა წამლისა მიერ გამოიწეროს, გინა თუ შავისა, კაც ეწოდების ყოველსავე, და კუალად რომელი-იგი თითოსახითა წამლითა გამოიხატოს, მასცა კაცვე ეწოდების, არამედ ჭეშმარიტი კაცი არს, რომელი შეერთებულ იყოს სულით და ჴორციით. ეგრეთვე უკუე ნუ ჰგონებთ, თუ მსგავსებისაებრ სახეთაჲსა საქმენიმცა ეგრეთვე იყვნეს, არამედ ნუცა უცხოებასა მოიგონებ სრულიად, რამეთუ უკუეთუ სახე იყოს, არა უცხო არს ჭეშმარიტებისაგან, და ვინაჲთგან აჩრდილი არს, უდარეს არს ჭეშმარიტებისა.

რად არს უკუე შორის ამათსა? გნებავსა, რადთა ერთისა ანუ ორისა საქმისათჳს ვთქუა ძუელისა მის და ახლისაჲ, თუ რაოდენი განყოფილებაჲ აქუს შორის ურთიერთას? რადთა გულისხმა-ჰყოთ, ვითარმედ იგი ყრმათა სწავლანი იყვნეს, ხოლო ესე – კაცთა დიდთა და ფილოსოფოსთა, და ესენი ვითარცა ანგელოზთა მიეცნეს, ხოლო იგინი – ვითარცა კაცთა. სადაჲთ უკუე გნებავს, რადთა ვყოთ დასაბამი სიტყვსაჲ? უკუეთუ გნებავს, ვინყოთ ძეობისა მისთჳს თქუმად. რად არს უკუე შორის ამისა და მისსა? გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ იგი სიტყვთა ოდენ იყო პატივი, ხოლო ესე – საქმით. და მისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „მე ვთქუ: ღმერთნი სამე ხართ და შვილნი მალღისანი თქუენ ყოველნი“;³ ხოლო ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „ღმრთისაგან იშვნეს“. ვითარ ანუ რომლითა სახითა? საბანელითა მით მეორედ შობისადათა და განახლებითა სულისა წმიდისადათა. და ამათ შემდგომად სახელისა მის ძეობისა სულივე მონებისაჲ აქუნდა. და მონებასა რად შინა იყვნეს, პატივ-იცემებოდეს სახელითა მით, ხოლო ჩუენ აზნაურ ვიქმენით და მერმე არა სახელით, არამედ საქმით მოვიღეთ პატივი; და ამას მოასწავებდა პავლე და იტყოდა, ვითარმედ: „არა მოგკლებიეს სული მონებისაჲ კუალად შიშად, არამედ მოგკლებიეს სული შვილებისაჲ, რომლითა ვღაღადებთ: აბბა, მამაო“.⁴ რამეთუ ვიშვენით ზეცით და დავემკვდრენით მას შინა და ესრეთ შვილ ვინოდენით.

და კუალად უკუეთუ სინმიდისა მას სახესა გამოვეძიებდეთ, თუ რად არს ესე, ანუ რად არს იგი, ფრიადი ჰპოვო აქაცა განყოფილებაჲ. რამეთუ

¹ ფილიპ. 3,3. ² შდრ. იერ. 31,31-32. ³ ფსალმ. 81,6. ⁴ რომ. 8,15.

იგინი რაჟამს არა ჰმსახურებდიან კერპთა და არა ისიძვიდიან და არცა იმრუშებდიან, მაშინ ეწოდებინ წმიდა. და პირველად მოსლვითა სულისა წმიდისაჲთა მივემთხუევით ნიჭსა ამას და მერმე – მოქალაქობითა ფრიად უზეშთაესითა ჰურიათაჲსა. ისმინე, რასა იტყვს წერილი მათთვის, ვითარმედ: „არა შეშინდეთ, არცა წმიდა-ჰყვნეთ შვილნი თქუენნი, რამეთუ ერი წმიდაჲ ხართ“.¹ და საცნაურ არს, ვითარმედ მათი სინმიდე იყო არა-შეხებაჲ კერპთაჲ ოდენ, ხოლო ჩუენი სინმიდე არა ესრეთ არს, რამეთუ იტყვს წერილი მისთვის: „რადთა წმიდა იყოს სულით და ჳორციით“;² და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „მშკდობასა ეძიებდით და კეთილსა და სინმიდესა იქმოდეთ თქუენ შიშითა ღმრთისაჲთა, ვითარმედ თვნიერ მისა ვერვინ იხილოს უფალი“;³ და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „სინმიდესა იქმოდეთ თქუენ შიშითა ღმრთისაჲთა“.⁴ ჰხედავა, რამეთუ ესე არს სინმიდე, რადთა შინაგანსა ჩუენსა აქუნდეს ძირი და წყაროდ მისი? რამეთუ არა კმა არს სახელი ოდენ სინმიდისაჲ, უკუეთუ საქმე მისი არა იყოს; რამეთუ სახელი ესე სინმიდისაჲ არა ყოველთავე, რომელთა ეწოდებოდის, ერთობასა გამოაჩინებს, ვინადგან ღმერთსაჲცა წმიდა ეწოდების, არამედ არა ესრეთ არს, ვითარ ჩუენ. ამისთვისცა, ესმა რად ჳმად ესე სერაბინთა მიერ წინაჲსწარმეტყუელსა, ისმინე, რად თქუა: „ჰ უბადრუკსა, რამეთუ კაცი ვარ და არანმიდანი ბაგენი მასხენ, და შორის ერისა, რომელსა არანმიდანი ბაგენი ასხენ, დამკვდრებულ ვარ“,⁵ რომელი-იგი წმიდა იყო და დიდ, არამედ უკუეთუ სინმიდისა მიმართ ზეცათაჲსა გამოვიძიოთ, არანმიდა ვიპოვნეთ ჩუენ. რამეთუ წმიდა არიან ანგელოზნი, და წმიდა არიან მთავარანგელოზნი, და წმიდა არიან ქერობინნი და სერაბინნი, არამედ სინმიდისა მათისა განყოფილებაჲ არს ჩუენისა მომართ სინმიდისა. და კუალად უზეშთაესისა მის შესაძლებელ იყო, რადთამცა სხვთაჲცა საქმითა გამოძიებაჲდ ვინყეთ, არამედ რადთა არა განგრძელდეს სიტყუაჲ ჩემი, ამისთვის თქუენ დაგიტეო მრავალი იგი, რადთა თავით თქუენით გამოეძიებდეთ განყოფილებაჲსა სხუათა მათ საქმეთასა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „მიზეზ-ეც ბრძენსა, და უბრძენს იყოს“.⁶

მე მიცემიეს მიზეზი, ხოლო თქუენ ყავთ აღსასრული კეთილისაჲ, და ჩუენდა კეთილ არს, რადთა ნაკლულეფანსა მას ზედა მივიდეთ; რამეთუ თქუა რად მახარებელმან, ვითარმედ: „სავსებისაგან მისისა ჩუენ ყოველთა მოვიდეთ“, მეყსეულად შესძინა, ვითარმედ: „და მადლი მადლისა ნილ“, რამეთუ მადლითა ცხოვნდებოდეს ჰურიანი, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „არა სიმართლისაგან თქუენისა, არამედ მამათა თქუენთათვის გამოგირჩინ თქუენ“.⁷ და რომელთა-იგი თვისითა სათნოებითა არა

¹ შდრ. 2 სჯ. 18,10.   ² 1 კორ. 7,34.   ³ შდრ. ებრ. 12,14.   ⁴ 2 კორ. 7,1.   ⁵ ესაია 6,5.
⁶ იგავ. 9,9.   ⁷ შდრ. 2 სჯ. 9,5.

აქუნდა შენენად, მათ მადლითა ღმრთისადათა მიეცა პატივი. და ჩუენცა ყოველნი მადლითა ვცხოვნიდით, არამედ არა მსგავსად მათდა, რამეთუ ფრიად უზეშთაესნი და უმაღლესნი საქმენი მოგუეცნეს, რამეთუ არა თუ ოდენ ცოდვათა შენდობად მოგუეცა, ვინაფთგან ესე მათცა მიეცა, არამედ მოგუეცა ჩუენ სინმიდეცა და სიმართლე და შვილებად და მადლი სულისა წმიდისად; ფრიად უზეშთაესი მადლი მოგუეცა სულისა მიერ წმიდისა, ესე იგი არს კადნიერებად, რომელი მოგუეცა ჩუენ დაგებითა ღმრთისადათა. და ამის მადლისა მიერ ვიქმნენით სასურველ ღმრთისაცა არღარა ვითარცა მონანი, არამედ ვითარცა ძენი და მეგობარნი, რამეთუ ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: „მადლი მადლისა წილ“. არამედ იგიცა საქმენი შჯულისანი მადლითა მონიჭებულ არიან ჩუენდა და არაარსისაგან არსად მოყვანებად, და არა თუ კეთილი რადმე პირველ გუექმნა და სასყიდლად მისა მოგუეცა ჩუენ საქმე ესე, რომელნი არასადა ვიყვენით, ვითარმცა რად გუექმნა კეთილი, არამედ ყოველივე სახიერებითა ღმრთისადათა მოგუეცა ჩუენ, და არა ოდენ არაარსისაგან არსად მოსლვად, არამედ ესეცა, რომელ ვიშვენით რად, მეყსეულად ვისწავეთ, თუ რადსა ჯერ-არს ქმნად, ანუ რადსა არა ჯერ-არს. და შჯული საქმეთად მათ გონებასა ჩუენსა დაენერგა და სკნიდისისა იგი სამშჯავროდ დაანესა ჩუენ შორის შემოქმედმან, და ესე მადლისა დიდისა საქმე არს.

და კუალად შემდგომად ამის მადლისა იხილე სხუად მადლი, რამეთუ ვინაფთგან შჯული იგი ბუნებითი განვხრწნენით, და მერმე მოგუეცა სხუად შჯული დაწერილი. და შემდგომად ამის ყოვლისა განგუახლნა ჩუენ მეორითა მით შჯულითა განახლებისადათა, რამეთუ პირველიცა იგი წყალობისად იყო და მადლისად. ისმინე, რასა იტყვს დავით: „ყვენეს წყალობანი უფალმან და სამართალნი მისნი ყოველთათს დაწუნებულთა. უჩუენნა გზანი მისნი მოსეს და ძეთა ისრაჴლისათა – მცნებანი ღმრთისანი“;¹ და კუალად იტყვს: „ტკბილ და წრფელ არს უფალი; ამისთვის შჯულიერ-ყვნის ცოდვილნი გზასა“.² წყალობისა უკუე და შეწყნარებისა და მადლისა საქმე იყო მოცემად შჯულისად. ამისთვის იტყვს: „მადლი მადლისა წილ“, რადთამცა გამოაჩინა დიდებულებად იგი უკუანადსკნელთა მათ საქმეთად. ამისთვისცა შესძინებს და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა დ : „რამეთუ შჯული მოსესგან მოეცა, ხოლო მადლი და ჭემშარიტებად ქრისტეს იესუსს მიერ იყო“ (1,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : იხილეთ, ვითარ მცირედ-მცირედ ნათლისმცემელიცა იოვანე და მახარებელიცა უმაღლესისა გულისხმის-ყოფისა მიმართ აღიყვანებენ გონებასა მსმენელთასა, ვინაფთგან პირველ მდაბალთა მიერ სიტყუათა გონებანი მათნი დაანყნარნეს, რამეთუ მან თავისა თვისისა

¹ ფსალმ. 102,6-7. ² ფსალმ. 24,8.

უზემთაესად გამოაჩინა და შეუმსგავსებელად უზემთაესი იგი და ქადაგა და თქუა, ვითარმედ: „უძლიერესი ჩემსა“, და: „რომელი პირველ ჩემსა იყო“. ხოლო ამან უზემთაეს მისა ქმნა, ხოლო ღირსებისა მის მხოლოდ-შობილისა უდარეს, რამეთუ არა იოვანეს მიმართ ქმნა შემსგავსებად, არამედ მისა მიმართ, რომელი ჰურიათა უდიდებულესად აქუნდა, რომელ არს მოსე, რამეთუ თქუა, ვითარმედ: „შჯული მოსესგან მოეცა, ხოლო მადლი და ჭემმარიტებად იესუ ქრისტეს მიერ იქმნა“. და იხილე სიბრძნე მისი, რამეთუ არა პირთად ქმნა განყოფილებად, არამედ საქმეთად, რათა რაჟამს საქმენი გამოჩნდენ ფრიად უმაღლესად, მაშინ ყოველთავე გულისხმა-ყონ, ვითარმედ ფრიად უზემთაეს არს ქრისტე მოსესა; რამეთუ რაჟამს საქმენი წამებდენ, რომელთა შინა მიზეზი არარაჲ იყოს, ვითარმედ მეგობრებითა ანუ მტერობითა რასმე ვინ იტყვს, მაშინ უეჭუელ იქმნების უგულისხმოთაცა მიერცა ჭემმარიტებად საქმეთად. ამისთვის უეჭუელ არს ამათი წამებად.

ხოლო იხილე, ვითარ სიბრძნით იქმს განყოფილებასა მას, რამეთუ არა სიტყვით გამოაჩინებს სიდიდესა მას, არამედ საქმეთა ჭემმარიტებითა, ხოლო მადლი და ჭემმარიტებად დადვა შჯულისა წილ, და მოცემისა წილ დადვა ქმნად. ხოლო ფრიადი არს განყოფილებად ამათი, რამეთუ მოცემად მსახურისაჲ არს, რომელსა სხვსაგან მოელოს.

ხოლო სიტყუად ესე, ვითარმედ: „იქმნა მადლი და ჭემმარიტებად“, საქმე არს მეუფისაჲ, რომელი წელმნიფებით მიუტევენს ცოდვათა და გამოაჩინებს ნიჭსა მისსა. ამისთვისცა იტყოდა, ვითარმედ: „მიგეტევენენ შენ ცოდვანი შენნი!“¹ და კუალად იტყვს: „რათა უწყოდით, ვითარმედ წელმნიფებად აქუს ძესა კაცისასა ქუეყანასა ზედა მიტევენად ცოდვათა, და ჰრქუა განრლუეულსა მას: აღდეგ, აღილე ცხედარი შენი და ვიდოდე!“² ჰხედავა, ვითარ იქმნების მადლი მის მიერ? ხოლო გულისხმა-ყავ ჭემმარიტებადცა, რამეთუ მადლსა ესეცა საქმე და საქმეცა იგი ავაზაკისაჲ გამოაჩინებს მას და ნიჭიცა იგი ნათლის-ღებისაჲ და მადლი იგი სულისაჲ მის მიერ მონიჭებული და სხუანი მრავალნი. ხოლო ჭემმარიტებად კუალად გულისხმა-ვყოთ, უკუეთუ სახენი მისნი ვიხილნეთ, რამეთუ რომელნი-იგი აღსრულებად იყვნეს ახალსა ამას შინა შჯულსა, პირველვე გამოსახნეს სახეთა მათ ძუელისათა, და მოვიდა რაჲ, ქრისტემან აღასრულნა იგინი საქმით. ხოლო უკუეთუ გნებავს, ვიხილნეთ სახენიცა იგი მცირედ რაჲმე, რამეთუ არცა შესაძლებელ არს ყოველთავე ერთბამად თქუმად, არამედ მცირედისაგან გულისხმა-ვყოთ ყოველივე. და უკუეთუ გნებავს, ვთქუათ ვნებისათვის. და იხილე უკუე, რასა იტყვს სახე იგი, ვითარმედ: „მიილეთ კრავი იგი და დაკალთ! და ქმნესცა ყოველი იგი, რა-

¹ მათ. 9,2; მარკ. 2,5; ლუკ. 5,20. ² მათ. 9,6; მარკ. 2,10-11; ლუკ. 5,24.

ოდენიცა ჰრქუა მათ“.¹ ხოლო ქრისტემან არა ესრეთ ბრძანა ქმნად, არამედ თავადი იგი იქმნა მსხუერპლ და შენირა თავი თვისი მამისა.

ჰხედავა, ვითარ სახე იგი იქმნა მოსეს მიერ? ხოლო ჭეშმარიტებად მოგუეცა ქრისტეს იესუმს მიერ. კუალად მთასა ზედა სინასა, ბრძოლასა მას ამაღლეკისასა, რათამცა ერი ისრაჴლისა განძლიერდებოდა, ამისთვის განიპყრნა მოსე ჴელნი, და იტვრთვიდეს მას იმიერ და ამიერ მდგომარენი აპრონ და ორ.²

ხოლო ქრისტე მო-რად-ვიდა, თვთ განიპყრნა ჴელნი ჯუარსა ზედა. ჰხედავა, ვითარ სახე იგი გამოჩნდებოდა, ხოლო ჭეშმარიტებად აღესრულა?

კუალად შჯული იტყოდა: „წყეულ იყავნ ყოველი, რომელი არა დაადგრეს წერილსა ზედა ამის წიგნისასა!“³ ხოლო ქრისტე რასა იტყვს? – „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვრთმძიმენი, და მე განგისუენო თქუენ“.⁴ და იქმნა იგი ჩუენთვის წყევასა ქუეშე.

სწავლად იდ

სათნოდ ცხორებისათვის; განყოფად მადლთად მათ, მოცემულთა ჩუენდა და ჰურიათადა

ვინათგან უკუე ესოდენნი მადლნი მოცემულ არიან ჩუენდა და ჭეშმარიტებად, გევედრები, ძმანო, ნუმცა ვიქმნებით სიდიდისათვის ნიჭისა მის დაჴსნილ, რამეთუ რაოდენ უმეტესი პატივი მოგუეცა, ეგოდენცა უმეტესისა სათნოებისა თანამდებ ვართ, რამეთუ რომელსა მცირედი ქველისსაქმე მიელოს, დადაცათუ მცირედი ქველისმოქმედებად აჩუენოს, არა ღირს არს ფრიადისა ბრალობისა, ხოლო რომელი თავსა პატივისასა აღვიდეს და მერმე უნდოდ და დაჴსნილი ცხორებად აქუნდეს, ფრიადსა საშჯელსა ღირს არს. არამედ ნუ იყოფინ თქუენ ზედა ესევითარი რადმე! რამეთუ ვესავ უფალსა, ვითარმედ ზეცად აღგიყვანებიან სულნი თქუენნი და ქუეყანისაგან შორს ქმნულ ხართ; დადაცათუ სოფელსა შინა ხართ, არამედ არა იქმთ საქმეთა სოფლისათა, გარნა ჩუენ ამასცა ზედა არავე დავსცხრებით ვედრებად თქუენდა, რამეთუ ბრძოლათა შინა არა დაცემულთა და ლტოლვილთა, არამედ რომელნი ბრძოლასა შინა მოსწრაფე იყვენ და მიმორბიოდინ, მათ განამჴნობენ ყოველნივე და ანუევენ კუალად ბრძოლად, რამეთუ მუნ დაცემულთა მათ და ლტოლვილთად სასოებად განძლიერებისად არა ფრიად არს, ხოლო აქა არა თუ რომელნივე კეთილად ხართ, არამედ რომელნი დაცემულ იყვენ, უკუეთუ ენებოს მათ, არს მათთვისცა სასოებად კეთილისად.

¹ შდრ. გამ. 12,3-28. ² შდრ. გამ. 17,8-13. ³ 2 სჯ. 27,26. ⁴ მათ. 11,28.

ამისთვის ყოვლით კერძო ვისწრაფოთ ვედრებითა, ყუედრებითა, სწავლითა, ქებითა, რაფთაძა ყოვლით კერძო ცხორებად თქუენი მოვივაჭრეთ, და არარას დაუტეობთ, რომელი ჩუენ მიერ შესაძლებელ არს. და ამისთვის ნუ მოვიწყინებთ სწავლათა ამათ, რამეთუ დაღაცათუ უწყით მოსწრაფებად თქუენი, არავე უჭმარ არს სწავლად, რაფთა უმეტესად განეკრძალნეთ; რამეთუ არა თქუენდა მომართ ოდენ თქუმულ არიან სწავლანი ესე, არამედ ჩუენდა მომართცა, რომელნი გასწავებთ, ესევე სწავლანი თქუმულ არიან და ითქუმიან, რამეთუ ჩუენცა გვჭმს სწავლად და ნუგეშინის-ცემად. დაღაცათუ ჩუენ მიერ ითქუმიან სიტყუანი ესე, არამედ არაფე დამაყენებლ არს ჩუენდა მომართცა ყოფად სიტყუათა ამათ, რამეთუ სიტყუად სწავლისად თანამდებთა ცოდვისათა განჭმართვეს და მოაქცევს და არლა შთავრდომილთა განაკრძალებს. რამეთუ არცა ჩუენ ვართ წმიდა ცოდვათაგან, არამედ კურნებად ესე ყოველთად ზოგად არს, და წამალნი ყოველთა წინაგვსხენ, ხოლო განმართლებად არა ყოველთად ზოგად არს, არამედ გონებისაებრ მიმდებელთადასა. რამეთუ რომელმან კეთილად ინებოს ჳმარებად წამალთა მათ სულიერთად, განიკურნენ მისნი წყლულებანი, ხოლო რომელმან არა მიიღოს წამალი იგი სულიერი, ეგოს წყლულებად მისი უკურნებელად, და უძკრესსა საშჯელსა მიეცეს. ნუმცა უკუე მწუხარე ვიქმნებით კურნებასა ზედა წყლულებათა ჩუენთასა, ნუცაღამცა გუელმის, დაღაცათუ სასასა ჩუენსა მწარედ ჩნდეს წამალი იგი სწავლისად, არამედ გვხაროდენ, რამეთუ უკუანაფსკნელ ფრად ტკბილი ნაყოფი მოგუეცეს ჩუენ ყოვლით კერძო, უკუეთუ ვისწრაფოთ, რაფთა ოდენ წმიდანი წყლულებათა მათგან, რომელნი ცოდვისა კბილთა მოუწევიან ჩუენ ზედა, მივიდეთ სასუფეველსა მას საუკუნესა, რაფთა ღირს ვიქმნეთ პირსა უფლისასა ხილვად და არა მივეცნეთ მტანჯველთა მათ უწყალოთა, არამედ ღირს ვიქმნეთ სამკვდრებელთა მათ ზეცისათა, რომელი განმზადებულ არს მოყუარეთათს ღმრთისათა, რომელსა ღირსმცა ვართ ჩუენ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისად არს დიდებად და სიმტკიცე ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თაზი იე

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე : **„ღმერთი არავინ სადა იხილა, გარნა მხოლოდშობილმან ძემან, რომელი არს წიაღთა მამისათა, მან გამოთქუა“** (1,18).

სახელთა და სიტყუათა, რომელნი წერილთა შინა არიან, არა ჰნებავს ღმერთსა, რადთა გარენარად და ლიტონად ვისმენდეთ, არამედ ფრიადითა გულისხმის-ყოფითა. ამისთვისცა ნეტარი დავით მრავალთა ზედა თვსთა ფსალმუნთა დასწერს, ვითარმედ: „გულისხმის-საყოფელად“, და იტყვს: „განანათლენ თუალნი ჩემნი, და ვხედვიდე მე საკვრველებათა სჯულისა შენისათა“.¹ და კუალად ძე მისი სოლომონ იტყოდა, ვითარმედ: ჯერ-არს გამოძიება სიბრძნისად, ვითარცა საუნჯისად.² და უფალი ჰუროათა ეტყოდა, ვითარმედ: „გამოეძიებდით წერილთა“.³ და არამცა ეთქუა, თუ: „გამოეძიებდით“, უკუეთუმცა მეყსა შინა და ერთითა ოდენ წარკითხვითა შესაძლებელ იყო მათი გულისხმის-ყოფად. რამეთუ ცხადსა და წინაშე ყოველთა მდებარესა არავინ გამოეძიებს, არამედ დაფარულსა და რომელი მრავლითა ძიებითა იპოვბის. ამისთვისცა საუნჯედ დაფარულად უწესს მათ, რადთა აღგუძრნეს ჩუენ მოსწრაფებით ძიებად მათდა.

ხოლო ესე სიტყუანი ამისთვის ვთქუენით, რადთა არა ლიტონად და გარენარად ვისმენდეთ სიტყუათა წერილისათა, არამედ ფრიადითა ძიებითა. ხოლო უკუეთუ გამოუძიებელად ვინმე ისმენდეს და ყოველსა წერილისა სიტყუათაებრ ცხადთა გულისხმა-ჰყოფდეს, მრავალი რად უჯეროდ გულისხმა-ყოს ღმრთისათვს, რამეთუ მრისხანედცა გულისხმა-ყოს იგი და ნივთიერად, და სხუანი მრავალნი ბოროტნი. უკუეთუ კულა ყოვლისა მის სიტყვსა ძალსა მარადის სიღრმეთა შინა დაფარულსა ეძიებდეს, ყოვლისა ესე ვითარისაგან განერეს. ვითარცა ესერა წერილი ესე, რომელ ან აღმოვიკითხეთ, წიაღთა სახელ-სდებს ღმრთისათა, რომელი იგი ნივთიერთა გუამთა საქმე არს, გარნა არავინ არს ესრეთ განცოფებულ, რომელმანმცა მოიგონა, თუ ჳორც ასხენ უჳორცოსა მას. არამედ რადთა ღირსებით გულისხმა-ჰყოთ სიტყუად ესე, მოვედით და ზემოდთვე ვთქუათ იგი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„ღმერთი არავინ სადა იხილა“** (1,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ვინად მოვიდა მახარებელი ამის სიტყვსა მიმართ? რამეთუ გამოაჩინა სიმრავლე ნიჭთა ქრისტესთად და ფრიადი იგი განყოფილებად მათი და მოსეს მიერ მოცემულთად და ან იტყვს მიზეზსა მას, თუ რომლისათვს ქრისტესმიერნი იგი უზეშთაეს იყვნეს, და იტყვს დიდებულებასა მას მისსა, რომლისა მიერ იქმნა უზეშთაესობად იგი, და იტყვს, ვითარმედ იგი მონად იყო და ამისთვის უმდაბლესთა საქმეთა მოქმედ

¹ ფსალმ. 118,18. ² შდრ. იგავ. 4,7. ³ იოან. 5,39.

იქმნა, ხოლო ქრისტე მეუფე იყო, ძე მეუფისაჲ, და ამისთვის უზეშთაესნი საქმენი მომანიჭნა ჩუენ. რამეთუ მარადის მამისა თანა არს და ხედავს მამასა, და ამისთვის იტყოდა, ვითარმედ: „ღმერთი არავინ სადა იხილა, გარნა მხოლოდშობილმა ძემან“.

ხოლო რად ვთქუათ წამალლისა ესაიადსთვის, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „ვიხილე უფალი მჯდომარე საყდართა ზედა მაღალთა“?¹ და იოვანე ენამების მას და იტყვს: „ესაია თქუა, იხილა რად დიდებაჲ მისი, და იტყოდა მისთვის“.² ანუ ეზეკიელისთვის რად ვთქუათ, რამეთუ მანცა ქერობინთა ზედა მჯდომარე იხილა?³ ანუ დანიელისთვის რად გულისხმა-ცყოთ, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „ძუელი დღეთაჲ მჯდომარე იყო“?⁴ და კუალად მოსესთვის რად მოვიგონოთ, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: „მიჩუენე დიდებაჲ შენი“?⁵ ხოლო იაკობ წოდებაჲცა სახელისაჲ ამისგან მიიღო, რამეთუ ისრაჳლ ეწოდა, რომელ არს „მხილველი ღმრთისაჲ“,⁶ და სხუათაცა მრავალთა იხილეს იგი. ვითარ უკუე იოვანე იტყვს, ვითარმედ: „ღმერთი არავინ სადა იხილა“? არამედ ამას მოასწავებს, ვითარმედ იგი ყოველნივე განგებულებით ქმნილ იყვნეს, და არა თუ ბუნებითი არსებაჲ მისი უხილავს ვის, არამედ თითოსახენი ხილვანი იყვნეს განგებულებითი.

რამეთუ უკუეთუმცა ბუნებაჲ ღმრთეებისაჲ ეხილვა მათ, არამცა თვთოეულსა სხუად-სხუად სახედ ეწოდა, რამეთუ იგი ბუნებაჲ მარტივი არს, გამოუსახველი და შეურევნელი და შემოუნერელი, და არა ზის, არცა დგას, არცა ვალს, და რამეთუ ესე ყოველი გუამთა მათ ნივთიერთაჲ არს. ხოლო იგი ვითარ-მე არს? ვითარცა მან მხოლომან უწყის. და ამას მოასწავებს წინადასწარმეტყუელისა მის მიერ, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „მე ჩუენებანი განვამრავლენ და ჴელთა შინა წინადასწარმეტყუელთაჲსა მსგავსებაჲ მოვიღე“,⁷ ესე იგი არს, ვითარმედ: განგებულებით სხუად და სხუად ვეჩუენე და არა თუ ვითარცა ვარ, ეგრეთვე განვეცხადე. რამეთუ ვინაფთგან ეგულებოდა მხოლოდშობილსა ძესა მისსა ქეშმარიტითა ჴორციითა გამოჩინებაჲ, ამისთვის ღირს-ყვნა წინადასწარმეტყუელნი ხილვად მისა თვთოეული, ვითარცა შემძლებელ იყო; თუ არა, ვითარცა არს ღმერთი, არა თუ წინადასწარმეტყუელთა, არამედ არცა თუ ანგელოზთა და მთავარანგელოზთა უხილავს. არამედ უკუეთუ ჰკითხო მათ ბუნებისა მისისათვის, არარად გესმეს მისთვის, გარნა ესე, ვითარმედ: „დიდებაჲ მაღალთა შინა ღმერთსა, ქუეყანასა ზედა მშკდობაჲ, და კაცთა შორის სათნოებაჲ“.⁸

და უკუეთუ ქერობინთაგან ანუ სერაბინთა ინებო ცნობად, კუალად წმიდა არსისა იგი საიდუმლოდ გესმეს, ვითარმედ: „სავსე არიან ცანი

¹ესაია 6,1. ²იოან. 12,41. ³შდრ. ეზეკ. 10,18-20. ⁴დან. 7,9. ⁵გამ. 33,18. ⁶შდრ. დაბ. 32, 28-31. ⁷ოსე 12,11. ⁸ლუკ. 2,14.

და ქუეყანა დიდებითა მისითა“,¹ და უკუეთუ უზემთაესთარე ძალთა ჰკითხო, ყოველთა მიერ ქებად ოდენ გესმეს მისი, რამეთუ იგი არს საქმე მათი. ხოლო ხილვად მისა ვერ ძალ-უც, გარნა ძმ და სული ნმიდაა ჰხედვენ მას, რამეთუ ყოველმანვე ბუნებაჲმან დაბადებულთამან ვერ უძლოს ხილვად დაუბადებელისა მის; რამეთუ უკუეთუ უწორცოთა ბუნებასა, რომელნი დაბადებულნივე არიან, ვერ შემძლებელ ვართ ხილვად განცხადებულად, და ესე მრავალგზის გამოჩინებულ არს ანგელოზთა მიერ, მაშა უწორცოდ იგი დაუბადებელი ბუნებად ვითარმცა ვინ იხილა? ამისთვისცა პავლე იტყვს, ვითარმედ: „რომელი არავინ იხილა, ვერცა ხილვად შემძლებელ არს“.² გარნა რასა იტყვო, ნუუკუე მამასა ოდენ აქუსა ესე და ძესა არა? ისმინე მისივე პავლესი, ვითარმედ: „ხატი არს უხილავისა ღმრთისაჲ“.³ ხოლო უხილავისა ხატი უხილავივე არს, თუ არა, ვითარ იყოს ჭეშმარიტად ხატ მისა? ამისთვისცა იტყვს, ვითარმედ: „რომელი-იგი გამოჩნდა წორციოთა“,⁴ რამეთუ გამოჩინებად იგი წორცოთად იყო და არა ბუნებისა მის ღმრთეებისაჲ. და რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა კაცთა მიერ ოდენ უხილავ არს, არამედ ანგელოზთა მიერცა, ამისთვის დიდმან პავლე თქუა რაჲ, ვითარმედ: „ღმერთი გამოჩნდა წორციოთა“, და მეყსეულად შესძინა, ვითარმედ: „ეჩუენა ანგელოზთა“.⁵ ამის მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ ანგელოზთაცა მაშინ ეჩუენა, რაჲამს წორცნი შეიმოსნა. ხოლო ამისა პირველ ვერ ჰხედვიდეს მას, რამეთუ მათდაცა უხილავ იყო ბუნებად იგი.

უკუეთუ კულა იტყოდის ვინმე: და ვითარ იტყვს უფალი: „ნუ შეურაცხ-ჰყოფთ ერთსაცა ამათ მცირეთაგანსა. გეტყვ თქუენ, ვითარმედ ანგელოზნი მათნი მარადის ჰხედვენ პირსა მამისა ჩემისა ზეცათაჲსსა“.⁶ არამედ რაჲ არს სიტყუად ესე? პირი ადგსა ღმერთსა და ცათა შინა შემონეროდ არსა? გარნა ვინმცა იყო ესრეთ განცოფებულ, რომელმანცა ესე მოიგონა? გარნა რაჲ არს სიტყუად ესე? რამეთუ ვითარცა-იგი რომელი იტყვს, ვითარმედ: „ნეტარ იყვნენ ნმიდანი გულითა, რამეთუ მათ ღმერთი იხილონ“,⁷ გონებითსა მას ხილვასა იტყვს, რომელი შესაძლებელ არს ჩუენ მიერ, და გულისხმის-ყოფასა მას ღმრთისასა, ეგრეთვე უკუე ანგელოზთათვს გულისხმა-ვჰყოფთ, ვითარმედ სინმიდისათვს და მღკარებისა ბუნებათა მათთაჲსა მარადის ჰხედვენ ბუნებითა ღმერთსა ძალისაებრ მათისა, და არა თუ ვითარცა არს ბუნებად ღმრთეებისაჲ, ეგრეთ იხილვენ. ამისთვისცა ქრისტე იტყვს, ვითარმედ: „არავინ უწყის მამად, გარნა ძემან“.⁸ რაჲ არს უკუე, ყოველნი უმეცარ მისა ვართა? ნუ იყოფინ! არამედ ესრეთ არავინ იცის იგი, ვითარ ძემან, რამეთუ ვითარცა

¹ ესაია 6,3. ² 1 ტიმ. 6,16. ³ კოლ. 1,15. ⁴ 1 ტიმ. 3,16. ⁵ 1 ტიმ. 3,16. ⁶ მათ. 18,10.
⁷ მათ. 5,8. ⁸ მათ. 11,27.

იხილეს იგი მრავალთა ძალისაებრ მათისა, ხოლო არსებად იგი ბუნებისა ღმრთისაჲ არავის უხილავს, ეგრეთვე ვიცით მრავალთა ღმერთი, ხოლო არსებად მისი თუ რაჲ არს, არავინ უწყის, გარნა მხოლომან, რომელი იშვა მისგან. რამეთუ ცნობად აქა ჭეშმარიტსა ხილვასა და მეცნიერებასა იტყვს, ვითარ-იგი აქუს მამასა ძისათჳს, რამეთუ იტყვს: „ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამად“.¹ ამისთჳსცა იხილე, მახარებელი ვითარითა ძალითა იტყვს. რამეთუ თქუა რაჲ, ვითარმედ: „ღმერთი არასადა ვინ იხილა“, არა თქუა, თუ: ძემან იხილა და მან გამოთქუა, არამედ: „რომელი არს წიაღთა მამისათა, მან გამოთქუაო“. რამეთუ ხილვისა წიაღთა შინა ჯდომად ფრიად უზეშთაეს არს, რამეთუ რომელი კიდეთა ჰხედვიდეს, თუმცა ყოველსავე გულისხმა-ჰყოფდა, რადთ შეუძლებელ არს? ხოლო რომელი წიაღთა შინა იყოს, ყოველივე უწყის მან კეთილად. და რადთა არა სთქუა, ვითარმედ: დაღაცათუ ყოველთასა უმეტესად უწყის, არამედ ვითარ არს ესრეთ, არა იცის, ამისთჳს თქუა მახარებელმან, ვითარმედ: „წიაღთა შინა მჯდომარე არს“, და თავადმან ქრისტე თქუა, ვითარმედ: „ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი იგი“.

ჰკითხე უკუე წინააღმდეგომსა მას, ვითარმედ: იცის მამამან ძე? და უკუეთუ სრულიად არა განცოფებულ იყოს იგი, თქუას მან, ვითარმედ: იცის იგი კეთილად და ვითარცა არს. და მერმე ამის სიტყვსაგან დაუმტკიცე მას, ვითარმედ ძემანცა სამე კეთილად უწყის იგი და ესრეთ, ვითარცა არსო, რამეთუ მან თავადმან თქუა: „ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამად“; და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „ღმერთი არავინ იხილა, გარნა რომელი-იგი არს ღმრთისაგან“. და ამისთჳს, ვითარცა ვთქუ, მახარებელიცა წიაღთა ავსენებს და ყოველსავე ამით ერთითა სიტყვთა გამოაჩინებს, ვითარმედ ფრიადი არს თჳსებისა მის მხოლოდშობილებად, და ვითარმედ უცვალებელ არს მეცნიერებად მამისა და ძისაჲ, და სწორ არს ჳელმწიფებად მათი, რამეთუ უკუეთუმცა არა ესრეთ იყო, არამცა იყო იგი წიაღთა შინა მისთა, რომელ-ესე საქმჳ არს ძისა საყუარელისაჲ და თანასწორისაჲ. და ესრეთ საცნაურ არს, ვითარმედ იცის იგი სრულებით და სწორი არს მისი და თანამზრახველი.

გნებავსა, რადთა დაუსაბამოებადცა და დაუსრულებელობად გულისხმა-ჰყო? ისმინე, რასა იტყვს მოსე მამისათჳს, რამეთუ ჰკითხა რაჲ, ვითარმედ: „უკუეთუ მკითხონ ებრაელთა, თუ ვინ მოგავლინა, რაჲ მიუგო? ჰრქუა მას ღმერთმან: თქუ: რომელი-იგი არს, მან მომავლინა მე“.² ხოლო თუ რაჲ არს ესე სიტყუად, სამარადისოჲსა მის ყოფისა მომასწავებელ არს, დაუსაბამოდ ყოფისა და ჭეშმარიტად ყოფისა, და ამასვე მოასწავებს პირველითგან ყოფად იგი, რამეთუ სამარადისოჲსა ყოფისა მომასწავე-

¹ იოან. 10,15. ² შდრ. გამ. 3,13-14.

ბელი არს. და ამასვე სიტყუასა აქა იწმარებს იოვანე, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ დაუსაბამოდ და დაუსრულებელად წიაღთა შინა მამისათა არს ძე, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: რადთა არა ჰგონებდე უძღურებისათს შენისა, თუ ერთი ვინმე არს იგი მადლითა შვილ ღმრთისა ქმნულთაგანი, ამისთვის ისმინე ყოველთაგან განყოფილი ესე სახელი მხოლოდ-შობილობისად. უკუეთუ კულა ამასცა ზედა უგულისხმოვე ხარ, მოვილო შორის კაცობრივიცა სიტყუად თქუმად ღმრთისათს, ვითარ-იგი არს „წიაღთა შინა მამისათა“, რადთა ოდენ განგათავისუფლო უგულისხმოებისაგან და მდაბალთა საქმეთა მოგონებისა.

იხილეთ კაცთმოყუარება და სახიერება მეუფისად? რამეთუ უღირსთა სახელთა დაიდებს თავსა ზედა თვისსა, რადთა ოდენ შენ აღიხილნე თუალნი და მადლით გულისხმის-ყოფად მოილო, და შენ ჯერეთ ქუედადრეკილ ხარ? მითხარდა, რადსათს ვსენებულ არს ამას ადგილსა წიაღთა ზრქელი ესე და ჯორციელი სახელი? რადთამცა ჯორციელად გულისხმა-ვყავთა ღმერთი? ნუ იყოფინ! ესე რადსათს უკუე თქუმულ არს? რადთამცა რად გულისხმა-ვყავთ? არა საცნაურ არსა, ვითარმედ სხვისა არარადსათს, არამედ რადთამცა სწორებად იგი და დაუსაბამოებად ძისად მამისა თანა გულისხმა-ვყავთ? „მან გამოთქუაო“. რად გამოთქუა? გარნა ესე, ვითარმედ: „ღმერთი არასადა ვინ იხილა“? და ვითარმედ: „ერთ არს ღმერთი“? არამედ ესე სხუათაცა წინაღსწარმეტყუელთა თქუეს, და მოსე ღაღადებს, ვითარმედ: „უფალი ღმერთი შენი უფალი ერთ არს“,¹ და ესაია იტყვს: „პირველ ჩემსა არა ყოფილ არს ღმერთი, და შემდგომად ჩემსა არა არს“.² რად უკუე ვისწავთ უმეტესი ძისაგან, რომელი-იგი არს წიაღთა შინა მამისათა? პირველად უკუეთუ თვთ ესე სიტყუანი მისითავე ძალითა თქუმულ არიან, და კუალად ფრიად უმჯობესი და უზემთაესი მოვიღეთ მის მიერ სწავლად: ერთად, ვითარმედ „სულ არს ღმერთი, და თაყუანისმცემელთა მისთა სულითა და ჭეშმარიტებითა უჯმს თაყუანისცემა“,³ და ვითარმედ ხილვად ღმრთისად შეუძლებელ არს, და არავინ იცის იგი, გარნა ძემან, და ვითარმედ მამად არს ძისა მხოლოდშობილისად, და სხუად რაოდენი მისთვის თქუა. ხოლო „გამოთქუმად“ ცხადსა და ძლიერსა საქმესა მოასწავებს, რომელი-იგი არა თუ ჰურიათა ოდენ მიმართ, არამედ ყოვლისა სოფლისა მიმართ ქმნა და წარჰმართა. რამეთუ წინაღსწარმეტყუელთასა არცა ჰურიანი ისმენდეს ყოველნივე, ხოლო მხოლოდშობილისა ძისა ღმრთისად ყოველმან სოფელმან ისმინა და ჰრწმენა. „გამოთქუმად“ უკუე ამას ადგილსა განცხადებულსა მას და მტკიცესა სწავლასა მოასწავებს. ამისთვისცა „სიტყუა“⁴ ეწოდების მას და „დიდისა ზრახვისა ანგელოზ“.⁵ ვინაფთგან უკუე ესოდენი პატივი მოგვ-

¹ 2სჯ. 6,4; მარკ. 12,29. ² ესაია 43,10. ³ იოან. 4,24. ⁴ იოან. 1,1. ⁵ ესაია 9,6.

ლებიეს და უსრულესი სწავლად, რამეთუ არა წინადასწარმეტყუელთა მიერ, არამედ თავადისა მიერ ძისა გუებზრახა ჩუენ ღმერთი, ამისთვის თანაგუაც, რადთა ფრიად უზემთაესი და ღირსი პატივისაჲ მის მოქალაქობად ვაჩუენოთ; რამეთუ ბოროტ არს, უკუეთუ იგი თავადი ესოდენ დამდაბლდა, რომელ არლარა მონათა მიერ, არამედ თავისა მიერ თვისისა გუეტყოდა ჩუენ, ხოლო ჩუენ არლარად ვაჩუენოთ პირველისა მის უმაღლესი ცხორებაჲ, რამეთუ პირველთა მათ მოსე აქუნდა მოძღურად, ხოლო ჩუენ – მეუფე იგი მოსესი.

სწავლად იმ სიყუარულისათვის

ღირსი უკუე ესევეითარისა მის პატივისაჲ მოქალაქობად ვაჩუენოთ და ნუმცა რად გუაქუს ზიარებაჲ ქუეყანისა თანა, რამეთუ ამისთვის ზეცით მოგუართუა ჩუენ სწავლად მოქალაქობისაჲ, რადთა მოძღურისა მის სწავლასა შეუდგეთ ძალისაებრ ჩუენისა. ხოლო მსგავსებაჲ ამისი ესრეთ იქმნების, რადთა არა თვსთა თავთასა ვეძიებდეთ ყოლადვე, არამედ მოყუასთასაცა, ვითარცა-იგი ქრისტემან ქმნა. და რაჟამს კაცი არა თვსსა ეძიებდეს, არამედ მოყუისისასა, მაშინ ეძიებს თვსსა, რამეთუ მოყუისისაჲ ყოველივე ჩუენი არს, ვინადთგან ერთ გუამ ვართ და ურთიერთას ასოებ. ნუმცა უკუე ვინ იტყვს, თუ: იგი ვინმე არა არს მეგობარ ჩემდა, არცა ნათესავ; ვითარ მიყუარდეს იგი, ვითარცა ჩემნი იგი? რამეთუ გულისხმა-ყავ, დაღაცათუ არა მეგობარი არს და ნათესავი, არამედ კაცი არს შენისავე ბუნებისაჲ და მისვე მეუფისა მონად, რომლისაჲცა შენ ხარ, და შენ თანა მკვდრი, რამეთუ ყოველნი ერთსა სოფელსა შინა მკვდრ ვართ. და ვინადთგან სარწმუნოებისა შენისა ზიარი არს, აჰა ესერა ასოდცა არს შენი, რამეთუ რომელი მეგობრობად იქმს ესეოდენსა თვსებასა, ვითარ ერთობად იგი სარწმუნოებისაჲ? და ამისთვის არა ესრეთ თანაგუაც ურთიერთას სიყუარული, ვითარ ნათესავთა და მეგობართა, არამედ ვითარცა ასოსა უყუარნ ასოჲ, რამეთუ ამის საქმისა უმეტესი სახე სიყუარულისაჲ არარად არს.

ვითარცა უკუე ვერ ძალ-გვც თქუმაჲ, თუ: ვინად არს თვსებაჲ ესე და მახლობელობად, რომელი მაქუს თავისა ჩემისა მიმართ? – რამეთუ საცინელ არს სიტყუად ესე, – ეგრეთვე არცა ძმისათვის ჯერ-არს ამისი თქუმაჲ, რამეთუ ყოველნი ნათელღებულნი ერთ გუამ ვართ; ნუმცა უკუე უგულებელს-ვჰყოფთ ურთიერთას, რამეთუ არავინ თვსი გუამი და ასონი უგულებელს-ყვნის, არამედ აფუფუნებნ და იღუნინ. ამისთვის ერთი სახლი მოგუცა ღმერთმან – სოფელი ესე – და ყოველივე ზოგად გან-

გვყო: და ერთსა მზესა ყოველთა აღმოგვბრწყინვებს, და ერთი სართული გარდაართხა ჩუენ ზედა – ცაჲ, და ერთი საყოფელი – ქუეყანაჲ, ერთი ტაბლად ცხორებისაჲ – ტაბლად იგი შესანიწავისაჲ, ერთი სახე შობისაჲ მოგუცა ყოველთა – წმიდაჲ ნათლის-ღებაჲ, და ერთ არს ყოველთა მამული – სასუფეველი, და ერთისა სასუმელისაგან ვსუამთ ყოველნი; არა თუ მდიდართა უმეტესად მიეცემის და გლახაკთა – უდარესად, არამედ ყოველთა სწორად უწოდა, ჯორციელი უკუე ყოველი სწორად განგვყო და სულიერი – სწორად.

ვინაჲ არს უწესობაჲ ესე? გარნა ანგაჰრებისაგან მდიდართაჲსა და ამპარტავანებისაგან მათისა. არამედ ნულარა იყოფინ ესე, ძმანო, ნუცამცა განგუყოფენ ჯორციელნი ესე საქმენი, რომელნი სულიერად ერთ ვართ, რამეთუ ჯორციელი ყოველი აჩრდილი არს და აჩრდილისა უუძლურეს, არამედ საკრველი იგი სიყუარულისაჲ მტკიცედ დავიცვათ და ვერაჲ ვნებათაგანი შემოგვკვდეს განყოფად ესევეითარისა მის ერთობისაგან, რომლისა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთ-მოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუენითი უკუნისამდე, ამენ.

თავი ივ

სიტყუაჲ ესე: „და ესე არს ნამებაჲ იოვანესი, ოდეს მიავლინნეს ჰურიათა იერუსალჴმით მღდელნი და ლევიტელნი, რაჲთა ჰკითხონ მას, ვითარმედ: შენ ვინ ხარ?“ (1,19).

თარგმანი: ბოროტ არს შური, საყუარელნო, ბოროტ არს მოშურნეთათჳს და არა რომელთა ეშურებოდინან. და პირველად მათ ავნებს, ვითარცა გესლი სასიკუდინე, სულთა შორის მათთა დამკვდრებული, და უკუეთუ სადა რომელთა მიმართ იყოს შური, მათცა ავნოს მცირე ვნებაჲ და არარაჲ, და უმეტესი არნ სარგებელი სავნებელისაჲ. ხოლო ესე ყოველი ვთქუ შურისა მისთჳს ჰურიათაჲსა, რამეთუ რომელნი-იგი განვიდეს ქალაქთაგან იოვანეს მიმართ და ნათელ-ილეს, იგინივე შემდგომად ნათლის-ღებისა, ვითარმცა შეენანა საქმჴ იგი, მიავლენენ იოვანეს მიმართ და ჰკითხვენ, ვითარმედ: „შენ ვინ ხარ?“ ჭეშმარიტად ნაშობნო იქედნეთანო, ნათესავო ბოროტო და მემრუშეო, ნათლის-ღებისა შემდგომად ჰკითხავთა და ინჴულილავთ? რამეთუ ვითარ განხვდოდეთ მისა? და ვითარ აღუარებდით ცოდვათა? ვითარ ნათელ-იღებდით? ვითარ ჰკითხევდით, თუ რასა ვიქმოდითო, ვინაჲთგან არა უწყოდეთ, თუ ვინ არს? რამეთუ ყოველივე იგი თქუენი საქმე პირუტყუებრი იყო. არამედ ნეტარმან იოვანე ამისგანი არარაჲ ჰრქუა მათ, არცა აბრაღა, არამედ სიტკბობით მიუგო, რაჲთამცა უმეტესად გამოაცხადა მათი სიბოროტე. რამეთუ ვინაჲთგან იოვანე მრავალგზის ენამა ქრისტესა და რაჴამს ნათელსცემდა, ყოველთა ეტყოდა, ვითარმედ: „მე ნათელ-გცემ წყლითა, ხოლო რომელი შემდგომად ჩემსა მოვალს, უძლიერესი ჩემსა, მან ნათელ-გცეს სულითა წმიდითა“, ¹ ხოლო მათ ვითარცა უყუარდა მარადის კაცობრივი და ამაოჲ საქმე, არა ენება ესე, რაჲთა ქრისტესა დაემორჩილნენ, არამედ უფროჲსად იოვანე აქუნდა დიდად, ხოლო ქრისტესთჳს იტყოდეს, ვითარმედ: „ძჴ არს ხუროჲსაჲ“, ² და ვითარმედ: „ნაზარეთით არს“, ³ რომელი-იგი შეურაცხად აქუნდა; და ვითარმედ: „მეზუერეთა და ცოდვილთა თანა ჭამსო“, ⁴ რომელი-იგი იქმოდა ამას, რაჲთამცა იგინი მოიზიდნა, და რამეთუ არა ემოსა სამოსელი სტევისაგან აქლემისა და სარტყელი ტყავისაჲ. ⁵ და ამას ყოველსა უბადრუკნი იგი ვერ გულისხმა-ჰყოფდეს, არამედ შეურაცხად აქუნდა ქრისტე.

ხოლო რაჴამს იოვანე მარადის მისა მიმართ მიავლენდა მათ, და მათ სირცხვლ-უჩნდა საქმე ესე და ენება, რაჲთამცა უფროჲსად იოვანე აქუნდა მოძღურად, ხოლო ცხადად ამისა თქუმად ვერ იკადრებდეს, არა-

¹ შდრ. მათ. 3,11; მარკ. 1,7-8; ლუკ. 3,16; იოან. 1,26-27. ² შდრ. მათ. 13,55; მარკ. 6,3.

³ შდრ. მათ. 21,11. ⁴ შდრ. მათ. 9,11; მარკ. 2,16; ლუკ. 5,30. ⁵ შდრ. მათ. 3,4; მარკ. 1,6.

მედ არა მიავლინნეს მისა მიმართ შეურაცხნი კაცნი, არამედ მღდელნი და ლევიტელნი, რადთამცა ჰკითხეს, თუ: „შენ ვინ ხარ?“ რამეთუ არა თუ უცნაური კაცი იყო, არამედ შობაჲცა მისი ყოველთა მიერ იქმნა საცნაურ, ვიდრემდე იტყოდეს, ვითარმედ: „რად-მე იყოს ყრმაჲ ესე?“¹ და რაჟამს იორდანეს მოვიდა, ყოველნი მისა მივიდოდეს, და ესრეთ საცნაურ არს, ვითარმედ არა თუ უმეცარ იყვნეს, თუ ვინ არს, არამედ მისთვის ჰკითხვიდეს, თუ რომელ პირველ ვთქუ.

ისმინე უკუე ნეტარისა იოვანესი, ვითარ მიუგო გონებისაებრ მათისა და არა სიტყვსა. რამეთუ არა თქუა მეყსეულად, თუ: „მე – ჳმაჲ ღალადებისაჲ უდაბნოსა ზედა“,² არამედ იჭკ იგი მათი განაქარვა პირველ, რამეთუ ჰკითხეს რად, ვითარმედ: „ვინ ხარ?“ **„ალიარა და არა უარ-ყო; და ალიარა, ვითარმედ: მე არა ვარ ქრისტე“** (1,20). ხოლო მათ სხუასა სიტყუასა იწყეს კითხვად, ვითარმედ: **„ელია ხარა? და მან თქუა, ვითარმედ: არა ვარ“** (1,21), რამეთუ ელიასსაცა მოელოდეს მოსლვასა, ვითარცა სხუასა ადგილსა წერილ არს.³ და კუალად ჰკითხეს, ვითარმედ: **„წინაღსწარმეტყუელი იგი ხარა? და ჰრქუა მათ: არა ვარ“** (1,21), და იგი წინაღსწარმეტყუელი იყო. რად უკუე უარ-ყო? გარნა რამეთუ გონებათა მათთა ხედვიდა, ხოლო მათ ასმიოდა მოსესგან, ვითარმედ: „წინაღსწარმეტყუელი აღადგინოს უფალმან ღმერთმან, ვითარცა მე; მისი ისმინეთ“.⁴ რამეთუ იგი ქრისტე იყო. ამისთვის არა ჰრქუეს, თუ: წინაღსწარმეტყუელი ხარა? ვითარცა ერთი სხუათა წინაღსწარმეტყუელთაგანი, არამედ ესრეთ ჰრქუეს, ვითარმედ: „წინაღსწარმეტყუელი იგი ხარა?“ იგი, რომელი მოსე თქუაო? ამისთვის ამან თქუა, ვითარმედ: „არა ვარ“, არა თუ წინაღსწარმეტყუელი არა ვარო, არამედ იგი წინაღსწარმეტყუელი არა ვარო, რომელსა მოსე იტყოდა. ხოლო მათ ჰრქუეს მას: **„გუარქუ ჩუენ, ვინ ხარ, რადთა სიტყუად მივართუათ მომავლინებელთა ჩუენტა“** (1,22). ჰხედავა, ვითარ აიძულებენ მას? ხოლო იგი სიტკბობით დაჰჳსნის ყოველსა იჭუ-სა ბოროტსა და ესრეთ იტყვს თავისა თვისისათვის, თუ ვინ არს. და ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე : **„მე – ჳმაჲ ღალადებისაჲ უდაბნოსა ზედა: წარჰმართენით გზანი უფლისანი,⁵ ვითარცა თქუა ესაია წინაღსწარმეტყუელმან. მივლინებულნი იგი იყვნეს ფარისეველთაგანნი. და ჰკითხვიდეს მას და ჰრქუეს: რადსათვის ნათელ-სცემ, უკუეთუ არა ხარ ქრისტე, არცა ელია, არცა წინაღსწარმეტყუელთაგანი?“** (1,23-25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, რამეთუ არა ამაოდ ვიტყოდე, ვითარმედ ენება, რადთამცა ათქუმიეს, ვითარმედ მე ვარ ქრისტეო; და ამისთვის

¹ ლუკ. 1,66. ² იოან. 1,23; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ლუკ. 3,4; ესაია 40,3. ³ შდრ. მათ. 11,14; 17,10; მარკ. 9,11. ⁴ 2 სჯ. 18,15. ⁵ ესაია 40,3; მათ. 3,3; მარკ. 1,3; ლუკ. 3,4.

ჰკითხვიდეს და არა ჰრქუეს იგი განცხადებულად. ხოლო ვინაიდან ჰრქუა მან, ვითარმედ: „არა ვარ ქრისტი“, მერმე ენება დაფარვად თვისისა ზაკუვისა და ჰრქუეს ელიაძეს და წინადასწარმეტყუელისა მისთვის. და ვითარცა ჰრქუა, ვითარმედ: „არა ვარ“, მერმე დაუტევეს სიტყუად იგი და გამოაცხადეს მზაკუვარი იგი გონებად თვისი და ჰრქუეს, ვითარმედ: **„რადსათვის ნათელ-სცემ, უკუეთუ არა ხარ შენ ქრისტე, არცა ელია, არცა წინადასწარმეტყუელი იგი?“** (1,25). რამეთუ ვინაიდან შეტყუვილითა ვერ ათქუმიეს, რად-იგი არა იყო, მერმე ბრალობისა სახედ ინებეს შეჭირვებად, რადამცა თქუა, რად-იგი არა იყო, არამედ ვერ შეუძლეს. ხოლო იგი არავე განრისხნა, არცა თქუა, ვითარმედ: თქუენ დამდებთა მე შჯულსა? არამედ კუალად სიბრძნისა და სიტკობებისა სიტყუად შემოიღო და თქუა:

სახარებად: „მე ნათელ-გცემ თქუენ წყლითა, ხოლო შორის თქუენსა დგას, რომელი თქუენ არა იცით, რომელი ჩემსა შემდგომად მოსლვად არს, რომლისა არა ვარ ღირს, რადთა განვჰქსნნე საბელნი ჳამლთა მისთანი“ (1,26-27).

თარგმანი: რადღა თქუან ან ჰურიათა? რამეთუ აჰა ესერა სა-შჯელი შეუნდობელი განუმზადეს თვთ მათ თავთა თვსთა ზედა, რამეთუ სარწმუნოდ შეჰრაცხეს იოვანე და ესრეთ ჭეშმარიტად, რომელ არა თუმცა სხუასა წამებდა, არამედ თავისაცა თვისისათვის რადამცა ეთქუა, ჰრწმენა; რამეთუ თავისა თვისისათვის მათი გურნამს, რომელნი ფრიად ჭეშმარიტისა მეტყუელად გუაქუნდენ. და ვინაიდან ესრეთ სარწმუნოდ აქუნდა იოვანე, რადსათვის არა ჰრწმენა წამებად მისი, რომელი წამა მან ქრისტესთვის? და მიავლინნეს მისა კაცნი ესე რად წარჩინებულნი, მღვდელნი და ლევიტელნი, და მან აღიარა წინაშე ყოველთა, ვითარმედ: არა ვარ ქრისტი, არცა ელია, არცა წინადასწარმეტყუელი იგი, და გამოაჩინა უზეშთაესობა ქრისტესი, და ვითარმედ: ჩემი ნათლის-ცემად მცირე არს, ხოლო მისი იგი – დიდ და მაღალ, და შემოიყვანა შორის ესაიას წინადასწარმეტყუელებად, რომელი-იგი უფლით ხადის მას და იოვანეს – მსახურად. და ამას ყოველსა ზედა არა ჯერ-იყო რწმუნებად და თაყუანის-ცემად წამებულისა მის და ღმრთად აღსაარებად მისი? „ხოლო შორის თქუენსა მდგომარე არსო, რომელი თქუენ არა უწყით“. რამეთუ ვითარცა ჩანს, თვთ უფალი შორის ერსა მას აღრეულ იყო, ვითარცა იყო იგი მარადის სიმდაბლისა მეძიებელ. ხოლო ზედადსა იტყვს ამას, თუ: „შემდგომად ჩემსა მოვალს“, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: ნუ ჰგონებთ, თუ ყოველი ძალი ჩემსა ამას ნათლის-ცემასა შინა არს. და უკუეთუმცა ესრეთ სრულ იყო, არამცა მოვიდოდა სხუად შემდგომად ჩემსა სხვსა ნათლის-ცემისა მოცემად უმაღლესისა, არამედ მისი წინა-მორბედი არს და განმზადებად და ხატი არს მისი ესე.

სახარება: „პირველ ჩემსა იყო“ (1,27).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: უპატიოსნეს და უმაღლეს ჩემსა არს. და ენება გამოჩინებად, ვითარმედ იგი უზეშთაესობად ამისთვის თქუა, ვითარმედ: არა თუ ესრეთ მცირედ უზეშთაეს არს იგი, არამედ ესოდენ, რომელ არცა თუ უდარესთა მონათა მისთა თანა შერაცხილ ვარ, რამეთუ განჯსნად ჯამლთად ამას მოასწავებს.

სწავლად იმ

ამპარტავანებისათვის და სიმდიდრისა და მონყალებისა

ხოლო უკუეთუ იოვანე არა ღირს იყო „საბელსა ჯამლთა მისთასა განჯსნად“, იოვანე, რომლისა უზეშთაესი ნაშობთა შორის დედათადასა არა აღდგომილ არს,¹ ჩუენ სადა დავანესნეთ თავნი ჩუენნი? უკუეთუ რომელი-იგი უზეშთაეს იყო ყოვლისა სოფლისა, მან თქუა, ვითარმედ: უკუანადასკნელთაცა მონათა მისთა თანა შერაცხად არა ღირს ვარ, რად ვთქუათ ჩუენ, რომელნი ბევრეულითა ბოროტითა სავსე ვართ, რომელნი ესოდენ ნაკლულევან ვართ მისისა სათნოებისაგან, რომელ ცაჲ ქუეყანისაგან არა არს ესრეთ შორს?

და მან თქუა, ვითარმედ: „საბელსა ჯამლთა მისთასა განჯსნად არა ღირს ვარ“, ხოლო მტერთა მათ ჭემმარიტებისათა იკადრეს თქუამად, ვითარმედ: ვიცით იგი, ვითარცა მან თვთ თავი თვისი. რად არს ამის ამპარტავანებისა უმეტეს ანუ უბოროტეს? კეთილად იტყოდა ბრძენი ვინმე კაცი, ვითარმედ: „დასაბამი ამპარტავანებისა არს არამეცნიერებად ღმრთისაჲ“.² არამცა გარდამოვრდომილ იყო ზეცით ეშმაკი, უკუეთუმცა არა ამით სენითა შეპყრობილ იყო. ამან შთაჴადა იგი გეჴენიად; ესე იქმნა მიზეზ ბევრეულითა ბოროტთა, რომელ-ესე მარტოდ შემძლებელ არს ყოვლისავე სათნოებისა განრყუნად, რამეთუ „მაღალი იგი წინაშე კაცთა საძაგელ არს წინაშე ღმრთისა“.³ არა სამე სიძვაჲ ოდენ შეაგინებს კაცსა, არამედ ესეცა. რამეთუ სიძვაჲ დაღაცათუ ბოროტ არს, არამედ აქუს მიზეზად გულისთქუამად ჴორცთაჲ, ხოლო ამპარტავანებისა მიზეზი არცა ერთი არს, არამედ სენი არს ბოროტი სულისაჲ, უგულისხმოებისაგან შობილი; რამეთუ არარაჲ არს უბოროტეს კაცისა ამპარტავანისა, დაღაცათუ ფრიად მდიდარ იყოს, არარაჲ არს უუგუნურეს მისა, დაღაცათუ ყოველი სიბრძნე კაცთაჲ ესწაოს და ყოველი ძალი მას აქუნდეს. რამეთუ უკუეთუ რომელი სათნოებასა და მოღუანებასა ზედა ზუაობდეს,

¹ შდრ. მათ. 11,11; ლუკ. 7,28. ² შდრ. ზირ. 10,12. ³ ლუკ. 16,15.

ყოველსა მას სასყიდელსა მისსა წარსწყმედს, უკუეთუ რომელი სიზმართა და აჩრდილთა ზედა ზუაობდეს, რომელ არს ამის სოფლისა დიდებად, მისთვის რად ვთქუა? რამეთუ მსგავს არს კაცსა, რომელი სიყმილითა და სიგლახაკითა მოკუდებოდის, და უკუეთუ სადამე იხილოს სიზმარი რადმე კეთილი, მას ზედა მალლოოდის.

უბადრუკო კაცო, სული შენი ბევრეულითა სენითა სავსე არს, და შენ რომელ ოქროდ და ვეცხლი გაქუს, ამისთვის გონებად უმაღლეს ღრუბელთასა გიპყრიეს, არამედ სიმდიდრე ეგე არა შენი არს. და უკუეთუ ჩემი არა გრწამს, თვთ საქმენი იხილენ. და უკუეთუ ჯერეთ გთრავს და არა გულისხმა-ჰყოფ სხუათაცა ზედა მონვენულთა საქმეთაგან, მცირედ ელოდე და შენ ზედა მონვენულისაგან სცნა, ვითარმედ ესე ყოველი არას გერგების, რაჟამს-იგი მოინიოს სიკუდილი და ერთისაცა ჟამისა უფალ არა იყო, არამედ უნებლიადთ ყოველივე დაუტეო და ნუუკუე ვიეთი არა გინდეს, მათ წარიღონ, რამეთუ მრავალთა სიტყვსაცა თქუმად ვერ ჴელ-ენიფა. არამედ რადთა ესე არა მოინიოს ჩუენ ზედაცა, ამისთვის, ვიდრელა ცოცხალ ვართ, წარვსცეთ ყოველივე ჩუენი მას ქალაქსა, რადთა მუნ ვპოვოთ ყოველი იგი, რამეთუ მუნ არღარა არს შიში წარწყმედისად, არცა სიკუდილისამიერი, არცა სხვსა რადსამე განსაცდელისად, არამედ თითოეული უკუნისამდე იშუებდეს თვსსა მას სიმდიდრესა ზედა. მიეცვალოთ უკუე სიმდიდრე ჩუენი ამიერ მუნ, რამეთუ არა საჭმარ არიან ჩუენდა ამის მიცვალებისათვს კარაულნი, ანუ აქლემნი, ანუ ნავნი, არამედ გლახაკთა მიერ იქმნების ესე საქმე კეთილად, უძღურთა მიერ, მკელობელთა და ბრმათა, იგინი წარიღებენ მას ყოველსა ამიერ მუნ, იგინი მოწყალესა მას თანა შეგკყვანებენ სასუფეველსა ცათასა, რომელსა ღირსმცა ვართ ჩუენ ყოველნი მიმთხუევად მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა შუენის დიდებად სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.